

Proef ingediend met het oog op het behalen van de graad van Master in de rechten Internationaal en Europees recht

Bezorgdheden vanuit het oogpunt van data protection-regelgeving – specifiek de Algemene Verordening Gegevensbescherming – in de strijd tegen doping

Loni RISKIN

0527462

Academiejaar 2020-2021

Promotor: Serge Gutwirth

Jury: Paul De Hert

Recht en Criminologie

Mogelijke beperkingen in het verrichten van het onderzoek wegens de coronacrisis sinds maart 2020

Deze masterproef is (ten dele) tot stand gekomen in de periode dat het hoger onderwijs onderhevig was aan een lockdown en beschermende maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van het COVID-19 virus. Het proces van opmaak, de verzameling van gegevens, de onderzoeksmethode en/of andere wetenschappelijke werkzaamheden die ermee gepaard gaan, zijn niet altijd op gebruikelijke wijze kunnen verlopen. De lezer dient met deze context rekening te houden bij het lezen van deze masterproef, en eventueel ook indien sommige conclusies zouden worden overgenomen.

Deze maatregelen kunnen een gevolg hebben op de mate van aangetoonde gespecialiseerde kennis in het in deze masterproef uitgewerkte domein alsook op de graad van wetenschappelijk uitdiepen van het behandelde juridisch onderwerp, wegens een beperktere toegang tot bronnenmateriaal. De auteur van deze masterproef is:

- De mening toegedaan dat voornoemde beperkende maatregelen een negatieve invloed hebben gehad op het onderzoek dat in deze masterproef is uitgewerkt, waardoor mogelijks de gespecialiseerde kennis van het behandelde domein en de wetenschappelijk uitdieping van het onderwerp van de masterproef niet is geschied zoals gewenst door de auteur. De auteur wenst melding te doen van de volgende problemen die zich hebben voorgedaan, waarbij aan de lezer wordt gevraagd hiermee rekening te houden:
  - Het was niet makkelijk om bronnen in de bibliotheek te raadplegen. Gezien ik een atypisch onderwerp heb, heeft de bibliotheek van de VUB niet heel veel bronnen die ik kon gebruiken. Ik was daarom van plan om vaak naar de bibliotheek Rechtsgeleerdheid van de Katholieke Universiteit Leuven te gaan. In het begin van het academiejaar was dit voor korte tijd mogelijk, maar sinds november was het lange tijd niet toegestaan om als externe persoon deze bibliotheek te bezoeken. Ook had ik graag de bibliotheek van de Europese Commissie bezocht. Door de sluiting van deze bibliotheek was het ook hier onmogelijk om als externe persoon bronnen te raadplegen. Dit alles maakt dat mogelijks enkele interessante bronnen omtrent het onderwerp niet werden geconsulteerd.
  - Deze Masterproef wordt afgesloten met een toets van de bezorgdheden aan de verwachtingen van atleten en sportfederaties. Door middel van een vragenlijst werd gepeild naar hun mening omtrent deze problematiek. Gezien door de coronacrisis er in de sportwereld veel meer administratie komt kijken bij trainingen en wedstrijden (frequente coronatesten,

quarantaine voor en na (buitenlandse) wedstrijden...), hadden sommigen niet de tijd om mijn vragenlijst in te vullen. Enkele van mijn respondenten die reeds in 2020 hadden toegezegd om mee te werken aan mijn onderzoek hebben uiteindelijk dan ook niet de tijd gehad om de vragenlijst in te vullen. Zo moest ik last minute nog op zoek naar extra respondenten en heb ik minder deelnemers verzameld dan initieel gewenst.

Woord vooraf

Deze Masterproef vormt het sluitstuk van mijn rechtenopleiding aan de Vrije Universiteit Brussel. Het schrijven ervan heeft de nodige tijd en moeite gevergd, maar was een uiterst leerrijke en boeiende ervaring die mijn academische vaardigheden enorm heeft verrijkt.

Bij deze wens ik mijn promotor, Professor S. Gutwirth, te bedanken voor de mogelijkheid om over dit uitdagende onderwerp te schrijven. Professor S. Gutwirth gaf mij de kans om bij het schrijven van deze Masterproef mijn passie voor mijn rechtenstudies en sport te combineren. Zo leerde ik niet alleen veel bij over de verschillende stappen die wereldwijd worden gezet in de strijd tegen doping, maar kreeg ik ook de kans om mijn kennis over gegevensbescherming te verrijken. Zo kreeg ik de mogelijkheid om onderzoekwerk te verrichten over thema's die heden uitermate relevant en actueel zijn.

Ook wil graag alle respondenten die hebben deelgenomen aan de interviews bedanken.

Daarnaast gaat mijn dank uit naar mijn vrienden en kotgenoten Anna en Katrien. Hun positieve energie en steun gaf me telkens weer de moed om deze Masterproef tot een goed einde te brengen. Ook zorgden zij voor ontspanning die af en toe nodig was om telkens weer met een frisse geest het onderzoek- en schrijfwerk verder te zetten.

Bovendien wil ik mijn ouders bedanken. Ik ben hen dankbaar voor de kans om deze rechtenopleiding te volgen en voor hun hulp en steun. Ook wil ik mijn zus bedanken voor de hulp en steun die zij mij doorheen deze rechtenopleiding heeft geboden. Tot slot wil ik Melanie Sintobin bedanken, die samen met mijn ouders en zus de taak op zich heeft genomen om deze Masterproef na te lezen.

Erps-Kwerps, 15 mei 2021.

Loni Riskin

Inhoudsopgave

Lijst met afkortingen.....	8
Inleiding.....	10
Afdeling 1. Aanleiding tot onderzoek en afbakening van de onderzoeksvraag	10
Afdeling 2. Onderzoeksmethodologie	11
HOOFDSTUK 1. Juridisch kader omtrent doping	13
Afdeling 1. Inleiding	13
Afdeling 2. Internationale normen	14
2.1. World Anti-Doping Agency (WADA)	14
2.1.1. <i>Inleiding en historiek</i>	14
2.1.2. <i>Structuur</i>	15
2.1.3. <i>World Anti-Doping Code and International Standards</i>	16
2.2. Verklaring van Kopenhagen over Anti-Doping in de Sport van 13 maart 2003.	19
2.3. Internationale Conventie tegen Doping in de Sport van 19 oktober 2005 (UNESCO)	19
Afdeling 3. Anti-dopingverdrag van de Raad van Europa van 16 november 1989	20
Afdeling 4. Nationale wetgeving	21
4.1. Historiek	21
4.2. Huidige regelgeving	22
Afdeling 5. Conclusie	23
HOOFDSTUK 2. Verzamelen en verwerken van data van sporters in het kader van dopingcontroles	24
Afdeling 1. Inleiding	24
Afdeling 2. "In-competition" en "out-of-competition" dopingtesten	25
2.1. Bevoegdheid om te testen.....	25
2.1.1. <i>Welke stalen worden afgenomen tijdens dopingtesten?</i>	25
2.1.2. <i>Organisaties met de bevoegdheid om dopingtesten af te nemen</i>	25
2.2. Afbakening dopingtesten.....	26
2.3. Testmomenten	26
Afdeling 3. Whereabouts	27
3.1. Registered Testing Pool.....	27
3.2. ADAMS (Anti-Doping Administration & Management System)	29
3.3. Bemerkingen	29
Afdeling 4. Afname van dopingtesten	30
Afdeling 5. ADAMS (Anti-Doping Administration & Management System).....	31
5.1. Bewaren, beheren en delen van data	31
5.1.1. <i>Voor welke data wordt ADAMS gebruikt?</i>	31
5.1.2. <i>Voorbeeld</i>	32
5.2. Bescherming van data	32
Afdeling 6. Conclusie	34
HOOFDSTUK 3. De Algemene Verordening Gegevensbescherming	34
Afdeling 1. Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	34
1.1. Gegevensbescherming in de Europese Unie	34
1.1.1. <i>Europese Richtlijn 95/46/EG</i>	34
1.1.2. <i>Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)</i>	35
1.1.3. <i>Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie</i>	36
1.2. Toepassingsgebied Algemene Verordening Gegevensbescherming	36

1.2.1. Materieel toepassingsgebied	36
1.2.2. Territoriaal toepassingsgebied.....	38
1.2.3. Verwerkingsverantwoordelijke ("controller") en verwerker ("processor")..	39
1.3. Europees Comité voor gegevensbescherming/European Data Protection Board (EDPB).....	40
Afdeling 2. De Algemene Verordening Gegevensbescherming en het antidopingbeleid	41
2.1. "Zuiver sportieve regel" onder het Unierecht	41
2.2. Algemene Verordening Gegevensbescherming toegepast op het antidopingbeleid	41
2.2.1. Persoonsgegevens	41
2.2.2. Verwerking	42
2.2.3. Verwerkingsverantwoordelijke ("controller") en verwerker ("processor")..	42
2.2.4. Bevoegdheid van de Europese Unie.....	43
2.3. Conclusie	44
Hoofdstuk 4. Juridische analyse en interpretatie van de World Anti-Doping Code en de Algemene Verordening Gegevensbescherming.....	45
Afdeling 1. Grondslag voor het verwerken van gevoelige persoonsgegevens van sporters in het kader van dopingcontroles	45
1.1. Uitdrukkelijke toestemming	46
1.2. Andere gronden.....	48
1.2.1. Vitale belangen	48
1.2.2. Redenen van zwaarwegend algemeen belang.....	49
1.2.2. Volksgezondheid.....	50
1.3. Conclusie	51
Afdeling 2. Verwerkingsverantwoordelijke en verwerker	51
Afdeling 3. Informeren van de atleet	52
3.1. Welke informatie?.....	52
3.2. Deadline informeren betrokkene.....	53
3.3. Te weinig informatie.....	54
3.4. Vele WADA-documenten	54
Afdeling 4. Gegevensbeschermingseffectbeoordeling	55
Afdeling 5. Ontzegging recht van toegang tot persoonlijke informatie	57
Afdeling 6. Openbaarmaking antidoping inbreuken	59
6.1. Eerste verantwoording.....	60
6.2. Tweede verantwoording	61
6.3. Conclusie	62
Afdeling 7. Doorgiften van persoonsgegevens aan derde landen	62
7.1. Adequaateitsbesluiten	63
7.1.1. Pro memoria	63
7.1.2. Adequaateitsbesluiten	64
7.2. Passende waarborgen.....	66
7.3. Afwijkingen voor specifieke situaties	68
7.4. Conclusie	70
Afdeling 8. Proportionaliteit en noodzakelijkheid	70
Afdeling 9. Samengevat: problemen en aanbevelingen	72
HOOFDSTUK 5. Praktische interpretatie: verwachtingen van atleten en sportfederaties.....	75
Afdeling 1. Algemeen.....	76
Afdeling 2. Uitdrukkelijke toestemming	76
Afdeling 3. Te weinig informatie.....	76

Afdeling 4. Ontzegging recht van toegang tot persoonlijke informatie	78
Afdeling 5. Openbaarmaking antidoping inbreuken	78
Afdeling 6. Proportionaliteit en noodzakelijkheid	80
Afdeling 7. Conclusie	81
Besluit	84
Bibliografie	87
1. Internationale normen	87
1.1. World Anti-Doping Agency	87
1.1.1. <i>World Anti-Doping Code</i>	87
1.1.2. <i>International Standards en andere documenten</i>	87
1.2. Andere	88
2. Europese normen	88
2.1. Europese Unie	88
2.1.1. <i>Primair Unierecht</i>	88
2.1.2. <i>Secundair Unierecht</i>	88
2.1.3. <i>Andere EU-bronnen</i>	89
2.2. Raad van Europa	90
3. Wetgeving	90
3.1. Interne normen	90
3.1.1. <i>Samenwerkingsakkoorden</i>	90
3.1.2. <i>Akten van de wetgevende machten</i>	91
3.1.3. <i>Besluiten van de Vlaamse Regering</i>	91
3.1.4. <i>Adviezen Vlaamse Overheid</i>	91
3.2. Canadese normen	92
4. Rechtspraak	92
4.1. Europees Hof van Justitie	92
5. Rechtsleer	92
5.1. Boeken	92
5.2. Bijdragen in verzamelwerken	93
5.3. Bijdragen in tijdschriften	93
5.4. Studies	94
6. Kranten	94
7. Websites	95
7.1. Website World Anti-Doping Agency	95
7.2. Andere	97
Bijlage I: lijst van geïnterviewde personen	99
Bijlage II: vragenlijst	100
Toestemmingsformulier openbaarmaking masterproef	112
Afgifte- / ontvangsbewijs masterproef	114
Verklaring van authenticiteit	115

Lijst met afkortingen

ADAMS	Anti-Doping Administration & Management System
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BCO	Blood Collection Officer
Board	WADA's Foundation Board
DCO	Doping Control Officer
DPO	Data Protection Officer
EDPB	European Data Protection Board/Europees Comité voor gegevensbescherming
Handvest	Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie
IC	In-competition
IF	Internationale Federatie
IOC	Internationaal Olympisch Comité
IPC	Internationaal Paralympisch Comité
ISCCS	International Standard for Code Compliance by Signatories
ISE	International Standard for Education
ISL	The International Standard for Laboratories
ISPPPI	The International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information
ISRM	International Standard for Results Management
ISTI	The International Standard for Testing and Investigations
ISTUE	The International Standard for Therapeutic Use Exemptions
MEO	Major Event Organization
(N)ADO	(National) Anti-Doping Organization/ (Nationale) Antidopingorganisatie
NSO	Nationale Sportorganisatie
OOC	Out-of-competition

PIPEDA	Personal Information Protection and Electronic Documents Act
RADO	Regionale Antidopingorganisatie
Richtlijn	Richtl.EP.Raad nr. 95/46/EG, 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, <i>Pb.L.</i> 23 november 1995, afl. 281, 31
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
WADA	World Anti-Doping Agency
WADC	World Anti-Doping Code

Inleiding

Afdeling 1. Aanleiding tot onderzoek en afbakening van de onderzoeksvraag

1. Doping wordt omschreven als de verboden praktijk in sportieve competities waarbij verschillende substanties en methodes worden gebruikt om de sportprestaties te bevorderen.¹ Het World Anti-Doping Agency (hierna: WADA) definieert doping als "*the occurrence of one or more of the anti-doping rule violations set forth in Article 2.1 through Article 2.11 of the Code*".² Ondanks het verbod op doping, zijn dopinggebruik en dopingschandalen tot op heden helaas nog een veel voorkomend fenomeen in de sportwereld. Denk bijvoorbeeld aan het recente Russische dopingschandaal, waarbij WADA Rusland als sanctie vier jaar heeft uitgesloten van internationale sportevenementen.³ Er moet dan ook een strijd tegen doping worden gevoerd om een zuivere en eerlijke sportwereld te kunnen realiseren.

2. In de globale strijd tegen doping spelen WADA en haar World Anti-Doping Code (hierna: WADC) en International Standards een prominente rol. WADA is een onafhankelijk agentschap dat universele en eengemaakte standaarden voor dopingtesten en sancties voor antidoping inbreuken creëert en handhaaft. WADA's belangrijkste activiteit bestaat dan ook uit "standard setting" op vlak van een antidopingbeleid om zo de strijd tegen doping in de sport te leiden en één te maken.⁴ WADA's WADC, welke samen dient te worden gelezen met de International Standards, is bijgevolg het document bij uitstek dat het antidopingbeleid en de antidopingregelgeving harmoniseert.⁵

3. Er moet echter worden opgemerkt dat in deze strijd tegen doping niet alles is toegelaten. Het doel heiligt niet alle middelen. Er moet immers ook rekening worden gehouden met de bescherming van persoonsgegevens van de sporters. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG)⁶ garandeert namelijk een hoge bescherming bij de verwerking van persoonsgegevens van natuurlijke personen, die ook in deze context dient

---

¹ R.W. POUND, en K. CLARKE, "Doping in sport" in J.A.R. NAFZIGER en S.F. ROSS, (eds.), *Handbook on International Sports Law*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited, 2011, (133) 133.

² Art. 1 World Anti-Doping Code, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2021_wada_code.pdf (geconsulteerd op 11 oktober 2020) (hierna: WADC).

³ X, "Dopingschandaal: WADA sluit Rusland vier jaar uit van internationale sportevenementen", 9 december 2019, <https://www.demorgen.be/nieuws/dopingschandaal-wada-sluit-rusland-vier-jaar-uit-van-internationale-sportevenementen~b1e00591/> (geconsulteerd op 28 maart 2021).

⁴ P. DAVID, *Guide to the World Anti-Doping Code, The Fight for the Spirit of Sport*, Cambridge, Cambridge University Press, 2017, 2.

⁵ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "The Code", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).

⁶ Verord.EP.Raad nr. 2016/679, 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), *Pb.L.* 4 mei 2016, afl. 119, 1 (hierna: AVG).

te worden gerespecteerd. Het is niet omdat een atleet door het gebruik van verboden middelen of substanties bepaalde waarden waarop een eerlijke sportwereld steunt heeft geschonden, dat dit maakt dat de persoonsgegevens van de atleet in mindere mate moeten worden beschermd. De verwerking van persoonsgegevens in het kader van het antidopingbeleid is tot op zekere hoogte inderdaad toegestaan⁷, maar de vergaande vereisten die in dit kader aan atleten worden opgelegd en de wijze waarop de data van sporters worden verzameld, verwerkt en bijgehouden, kunnen vanuit het oogpunt van data protection⁸ in vraag worden gesteld.

4. Dit onderzoek gaat dan ook na in welke mate deze twee maatschappelijke tendenzen met elkaar verenigbaar zijn. Enerzijds is de strijd tegen doping in de sportwereld enorm actueel en moet men blijven streven naar een eerlijke en zuivere sportbeoefening. Anderzijds gaat er de laatste jaren veel meer aandacht naar de bescherming van persoonsgegevens, ook van de sporter. Een zeer vergaande verzameling, verwerking en uitwisseling van (gevoelige) gegevens van natuurlijke personen, waaronder ook sporters, wordt steeds minder getolereerd en aan de bescherming ervan worden steeds hogere eisen gesteld. De analyse van deze twee tendenzen geeft bijgevolg aanleiding tot de centrale onderzoeksvraag van deze Masterproef: *"Wat zijn de bezorgdheden vanuit het oogpunt van data protection-regelgeving – specifiek de Algemene Verordening Gegevensbescherming – in het kader van dopingcontroles en de strijd tegen doping?"*.

Afdeling 2. Onderzoeksmethodologie

5. De centrale onderzoeksvraag vat enkele deelvragen samen. Deze Masterproef is bijgevolg opgebouwd uit vijf hoofdstukken die de verschillende fasen van het onderzoek weerspiegelen.

6. *"Wat is het juridisch kader omtrent doping?"* was de eerste vraag die opkwam. Om te begrijpen op basis waarvan data van atleten worden verzameld en verwerkt, is namelijk een basiskennis nodig van de betreffende normering. Vandaar dat in het eerste hoofdstuk het juridisch kader inzake doping(controles) wordt geschetst en dit aan de hand van internationale, Europese en nationale normen. Er wordt een introductie tot WADA, de WADC en International Standards gegeven. Daarnaast worden de Verklaring van

---

⁷ Overw. 112 AVG; art. 14.6 WADC; S. VAN WITTENBERGHE, "Privacywet en sportbeheer – De belangrijkste spelregels", *Vlaams Tijdschrift voor Sportbeheer* 2009, afl. 212, (39) 43.

⁸ Meer bepaald de AVG.

Kopenhagen⁹, de Internationale Conventie tegen Doping in de Sport van UNESCO¹⁰ en het Anti-Dopingverdrag van de Raad van Europa¹¹ kort besproken. Ook wordt beknopt stilgestaan bij de nationale implementatie van deze regelgeving.

7. Daaropvolgend kon de volgende vraag worden gesteld: *"Wat gebeurt er met de data van atleten in het kader van dopingcontroles?"*. In het tweede hoofdstuk wordt bijgevolg beschreven welke data van atleten worden verzameld en verwerkt en op welke manier dit gebeurt. Het is namelijk van belang een beeld te schetsen van hoe het verzamelen en verwerken van data van sporters in het kader van dopingcontroles verloopt, om zo te begrijpen waar er eventuele spanningen met data protection-regelgeving heersen. "In-competition" en "out-of-competition" controles worden besproken, het "whereabouts"-systeem wordt onderzocht en ADAMS, WADA's systeem voor het bewaren en delen van data, wordt toegelicht.

8. Aangezien de centrale onderzoeksvraag toespitst op de bezorgdheden vanuit het oogpunt van de AVG, rezen vervolgens de vragen: *"Wat is de Algemene Verordening Gegevensbescherming?"* en *"Is de Algemene Verordening Gegevensbescherming van toepassing op het antidopingbeleid?"*. Na een algemene introductie tot de AVG wordt in het derde hoofdstuk onderzocht of deze Verordening van toepassing is in het kader van het antidopingbeleid en op de antidoping-gegevens.

9. Teneinde een genuanceerd antwoord te kunnen formuleren op de centrale onderzoeksvraag wordt in het vierde hoofdstuk bestudeerd *"welke bepalingen van de WADC in tegenspraak/strijdig zijn met de AVG"*. Wanneer de AVG in relatie wordt gebracht met de normering en praktijken inzake de strijd tegen doping kan namelijk worden vastgesteld dat hier bepaalde spanningen heersen. Aan de hand van een juridische analyse en interpretatie van de dopingregelgeving enerzijds, met nadruk op de WADC en haar International Standards, en de AVG anderzijds wordt in dit hoofdstuk onderzocht welke de concrete bezorgdheden en problemen vanuit het perspectief van data protection in het kader van dopingcontroles zijn. Tot slot wordt in het vijfde hoofdstuk door middel van interviews getoetst of de vastgestelde bezorgdheden stroken met de *"verwachtingen van atleten en sportfederaties"*.

---

⁹ Verklaring van Kopenhagen over Anti-Doping in de Sport van 13 maart 2003, https://www.fdfa.be/sites/default/files/atoms/files/699_Akte%20in%20het%20Engels.pdf (geconsulteerd op 15 oktober 2020).

¹⁰ Internationale Conventie tegen Doping in de Sport van 19 oktober 2005, UNESCO, http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31037&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html (geconsulteerd op 15 oktober 2020).

¹¹ Anti-dopingverdrag van de Raad van Europa van 16 november 1989, *CETS*, nr. 135.

HOOFDSTUK 1. Juridisch kader omtrent doping

Afdeling 1. Inleiding

10. Dopinggebruik is een fenomeen dat sinds de start van het organiseren van sportieve competities deel uitmaakt van de sportwereld. Reeds bij de oude Grieken werden speciale diëten, drankjes en andere substanties gebruikt om de sportprestaties te verbeteren. Eeuwenlang werd dit echter niet als valsspelen of een schending van de regels van de sport gezien.¹²

11. Pas vanaf de jaren twintig van de vorige eeuw kwam er stilaan meer aandacht voor het gebruik van prestatiebevorderende middelen in de sport. Door de vooruitgang van de wetenschap werd namelijk een duidelijke toename van dergelijke middelen in sportieve competities vastgesteld.¹³ Een antidopingbeleid kwam tot stand en dit was initieel voornamelijk gebaseerd op de gezondheid van de atleten, alsook een fairplaybeleid in de sport. Later werd het beschermen van het imago van de sport als derde rechtvaardigingsgrond toegevoegd.¹⁴ Het was echter de dood van de Deense wielrenner Jensen in 1960, bij wiens dood een prestatiebevorderend middel mogelijks een rol speelde, die het brede publiek, overheden en sportfederaties deed inzien dat dopinggebruik een ernstig probleem was in de sportwereld. Dit vormde het startsignaal voor een sterker antidopingbeleid.¹⁵

12. Het Internationaal Olympisch Comité (hierna: IOC) nam de leiding in dit antidopingbeleid. Zij creëerde een Medische Commissie die de eerste lijst met verboden middelen ontwikkelde. Daarnaast werden door het IOC drugtesten geïntroduceerd tijdens de Olympische Winterspelen in Grenoble en de Olympische Spelen in Mexico City in 1968. Ook diverse Europese landen werkten in de jaren vijftig en zestig dopingwetgevingen uit.¹⁶

---

¹² R.W. POUND, en K. CLARKE, "Doping in sport" in J.A.R. NAFZIGER en S.F. ROSS, (eds.), *Handbook on International Sports Law*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited, 2011, (133) 133; B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 9.

¹³ R.W. POUND, en K. CLARKE, "Doping in sport" in J.A.R. NAFZIGER en S.F. ROSS, (eds.), *Handbook on International Sports Law*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited, 2011, (133) 133.

¹⁴ J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 252; R.W. POUND, en K. CLARKE, "Doping in sport" in J.A.R. NAFZIGER en S.F. ROSS, (eds.), *Handbook on International Sports Law*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited, 2011, (133) 133.

¹⁵ J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 252; R.W. POUND, en K. CLARKE, "Doping in sport" in J.A.R. NAFZIGER en S.F. ROSS, (eds.), *Handbook on International Sports Law*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited, 2011, (133) 133.

¹⁶ R.W. POUND, en K. CLARKE, "Doping in sport" in J.A.R. NAFZIGER en S.F. ROSS, (eds.), *Handbook on International Sports Law*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited, 2011, (133) 134; B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 9.

13. Het antidopingbeleid was gedurende de eerste decennia onsamenhangend. Zowel de sportfederaties als de staten voerden een beleid in de strijd tegen doping, zonder dat deze duidelijk op elkaar waren afgestemd. Enerzijds had het IOC doping in de olympische competitie verboden door de invoering van een lijst met verboden middelen en de afname van drugtesten.¹⁷ Anderzijds creëerden ook private sportfederaties een eigen antidopingbeleid en voerden zij eigen controles uit.¹⁸ Bovendien werkten diverse – voornamelijk Europese – landen dopingwetgevingen uit.¹⁹ Ook was er een samenwerking over de landsgrenzen heen, door de aanneming van een Anti-Dopingverdrag door de Raad van Europa in 1989^{20,21} Een harmonische aanpak in de strijd tegen doping, zowel tussen sportfederaties onderling als tussen sportfederaties en staten, was klaarblijkelijk zoek.

14. Een globaal, eengemaakt en gecoördineerd beleid tegen doping was duidelijk nodig. Er was nood aan een mondiale samenwerking op vlak van antidoping.

Afdeling 2. Internationale normen

2.1. World Anti-Doping Agency (WADA)

2.1.1. Inleiding en historiek

15. Het was het Festina wielerschandaal tijdens de Tour de France van 1998 dat zorgde voor een nieuwe aanpak in de strijd tegen doping. Het aanzicht van atleten die na het vinden van doping door de politie werden weggeleid, zorgde voor een enorme deuk in het imago van de professionele sport en was een “wake-up call” voor een nieuwe aanpak in het antidopingbeleid.²² Een globale samenwerking tussen publieke overheden en sportorganisaties was nodig.²³

16. In navolging van de Festina-Tour, besloot het IOC in 1999 de Eerste Wereldconferentie over Doping in de Sport te organiseren in Lausanne.²⁴ Alle partijen met een belang in de strijd tegen doping werden hiervoor uitgenodigd: leden van de Olympische Beweging,

---

¹⁷ *Supra* randnummer 12.

¹⁸ C. JENART, “Zelfregulering en de bescherming van grondrechten: de casus van doping in de elitesport”, *TBP* 2016, afl. 4-5, (279) 280.

¹⁹ Zoals bijvoorbeeld België met de wet van 2 april 1965 waarbij de dopingpraktijk verboden wordt bij sportcompetities: Wet 2 april 1965 waarbij de dopingpraktijk verboden wordt bij sportcompetities, *BS* 6 mei 1965, 5165; J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 253.

²⁰ Anti-dopingverdrag van de Raad van Europa van 16 november 1989, *CETS*, nr. 135.

²¹ *Infra* randnummers 31-33.

²² C. JENART, “Zelfregulering en de bescherming van grondrechten: de casus van doping in de elitesport”, *TBP* 2016, afl. 4-5, (279) 280; R.C.R. SIEKMANN, *Introduction to International and European Sports Law – Capita Selecta*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2012, 315; SPORT VLAANDEREN, “Neen tegen doping – Zeg neen tegen doping”, <https://www.sport.vlaanderen/slim-sporten/lichaam/neen-tegen-doping/> (geconsulteerd op 15 april 2021).

²³ J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 255.

²⁴ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, “Who we are”, <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).

overheden en internationale organisaties.²⁵ Deze conferentie leidde tot de Verklaring van Lausanne van 4 februari 1999, die stipuleerde dat een onafhankelijk internationaal Anti-Doping Agentschap²⁶ diende te worden opgericht.²⁷ Als resultaat werd op initiatief van het IOC in Lausanne op 10 November 1999 WADA gecreëerd om de strijd tegen doping in sport internationaal te coördineren en te promoten.²⁸

17. WADA werd opgericht als een onafhankelijk agentschap dat universele en eengemaakte standaarden voor dopingtesten en sancties voor antidoping inbreuken diende te creëren en te handhaven. WADA's belangrijkste activiteit bestaat dan ook uit "standard setting" op vlak van een antidopingbeleid. Het Agentschap werd opgericht met het doel de praktijken van sportorganisaties, antidopingorganisaties (hierna: ADOs) en overheden op vlak van antidopingbeleid te coördineren en zo de strijd tegen doping in de sport te leiden en één te maken.²⁹

18. In de World Anti-Doping Code (*infra* randnummer 21) worden de doelstellingen waarvoor WADA werd ingesteld als volgt omschreven:

"The purposes of the World Anti-Doping Code and the World Anti-Doping Program which supports it are:

- *To protect the Athletes' fundamental right to participate in doping-free sport and thus promote health, fairness and equality for Athletes worldwide, and*
- *To ensure harmonized, coordinated and effective anti-doping programs at the international and national level with regard to the prevention of doping, including: education (...); deterrence (...); detection (...); enforcement (...) and rule of law (...)."*³⁰

2.1.2. Structuur

19. WADA werd opgericht als een private Zwitserse stichting.³¹ Ondanks vaak naar WADA wordt verwezen als internationale organisatie, is het Agentschap voornamelijk een private

---

²⁵ R.C.R. SIEKMANN, *Introduction to International and European Sports Law – Capita Selecta*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2012, 315.

²⁶ Deze moest volledig operationeel zijn tegen de Olympische Spelen in Sydney van 2000: B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 9.

²⁷ Verklaring van Lausanne over Doping in de Sport van 4 februari 1999, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/lausanne_declaration_on_doping_in_sport.pdf (geconsulteerd op 11 oktober 2020).

²⁸ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Who we are", <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).

²⁹ P. DAVID, *Guide to the World Anti-Doping Code, The Fight for the Spirit of Sport*, Cambridge, Cambridge University Press, 2017, 2.

³⁰ Purpose, scope and organization of the World Anti-Doping Program and the Code, WADC.

³¹ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 11.

stichting.³² Initieel werd het Agentschap louter gefinancierd door de Olympische Beweging. Vandaag wordt WADA daarentegen voor de helft publiek (door staten) en voor de andere helft privaat (door de Olympische Beweging) gefinancierd.³³ De zetel van WADA is gelegen in Lausanne, Zwitserland en het hoofdkwartier bevindt zich in Montreal, Canada.³⁴

20. WADA onderging reeds diverse wijzigingen in haar bestuursstructuur. Momenteel kent WADA's Foundation Board (hierna: de Board), het orgaan met de hoogste beslissingsbevoegheid, 38 leden. Hierin zijn vertegenwoordigers uit de sportwereld en staten evenredig gerepresenteerd. Het Executive Committee telt 14 leden. De Board heeft aan het Executive Committee het beheer en dagelijks beleid van WADA gedelegeerd. De Board en het Executive Committee zijn WADA's belangrijkste organen.³⁵

2.1.3. World Anti-Doping Code and International Standards

21. Zoals reeds weergegeven in randnummer 17, bestaat de belangrijkste taak van WADA uit het uitvaardigen van regelgeving, standaarden en richtlijnen in het kader van het voeren van een beleid tegen doping.³⁶ WADA heeft dan ook al de bestaande antidopingregelgeving geanalyseerd om te komen tot één globaal document dat al deze regelgeving harmoniseert. Tijdens de Tweede Wereldconferentie over Doping in de Sport in maart 2003 werd door de vertegenwoordigers van sportorganisaties en publieke overheden de WADC goedgekeurd, welke in werking is getreden op 1 januari 2004.³⁷ De WADC bevat de belangrijkste regels inzake het verzamelen van de data van atleten, bloed- en urinetesten, dopinginbreuken en de daarmee gepaard gaande sancties...³⁸ De WADC is bijgevolg het document bij uitstek dat het antidopingbeleid en de antidopingregelgeving binnen sportorganisaties en bij publieke overheden harmoniseert.³⁹

22. De WADC dient samen te worden gelezen met de International Standards, welke tot doel hebben cohesie tussen de verschillende ADOs te bewerkstellingen, dit op diverse domeinen.⁴⁰ Initieel werden vijf International Standards aangenomen: The International

---

³² C. JENART, "Zelfregulering en de bescherming van grondrechten: de casus van doping in de elitesport", *TBP* 2016, afl. 4-5, (279) 281.

³³ *Ibid.*; B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 11.

³⁴ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Governance", <https://www.wada-ama.org/en/governance> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).

³⁵ *Ibid.*; WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Governance", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/governance_mapping_2021_en_final_1.png (geconsulteerd op 10 februari 2021).

³⁶ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 13.

³⁷ J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 256.

³⁸ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 13-14.

³⁹ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "The Code", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).

⁴⁰ *Ibid.*

Standard for the List of Prohibited Substances and Methods (Prohibited List) (die elk jaar wordt herzien)⁴¹, The International Standard for Testing and Investigations (hierna: ISTI)⁴², The International Standard for Laboratories (hierna: ISL)⁴³, The International Standard for Therapeutic Use Exemptions (hierna: ISTUE)⁴⁴ en The International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information (hierna: ISPPPI)⁴⁵. Later werden volgende standaarden hieraan toegevoegd: The International Standard for Code Compliance by Signatories (hierna: ISCCS)⁴⁶, The International Standard for Education (hierna: ISE)⁴⁷ en The International Standard for Results Management (hierna: ISRM)⁴⁸.

Daarnaast ontwikkelde WADA ook good practices, richtlijnen en protocollen die weliswaar niet bindend zijn.⁴⁹

23. WADA kent bijgevolg drie niveaus van documenten: de WADC (niveau 1), International Standards and Technical Documents (niveau 2) en Models of Best Practice and Guidelines (niveau 3).⁵⁰ In deze masterproef wordt voornamelijk gefocust op de WADC en haar International Standards⁵¹, gezien enkel deze door de organisaties dienen te worden aangenomen en geïmplementeerd.⁵²

24. De WADC en haar International Standards waren nooit bedoeld als statische documenten, wel als "living instruments".⁵³ Er moet worden geleerd uit ervaringen inzake doping en dopingbestrijding doorheen de tijd en WADA's regelgeving en beleid moet hier

---

⁴¹ International Standard for the List of Prohibited Substances and Methods (Prohibited List), 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2021list_en.pdf (geconsulteerd op 29 oktober 2020).

⁴² International Standard for Testing and Investigations, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/international_standard_isti_-_2020.pdf (geconsulteerd op 17 oktober 2020) (hierna: ISTI).

⁴³ International Standard for Laboratories, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/isl_2021.pdf (geconsulteerd op 25 oktober 2020) (hierna: ISL).

⁴⁴ International Standard for Therapeutic Use Exemptions, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/international_standard_istue_-_2020.pdf (geconsulteerd op 17 oktober 2020) (hierna: ISTUE).

⁴⁵ International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2021_ispppi_en_24092020.pdf (geconsulteerd op 25 oktober 2020) (hierna: ISPPPI).

⁴⁶ International Standard for Code Compliance by Signatories, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/international_standard_isccs_2020.pdf (geconsulteerd op 17 oktober 2020) (hierna: ISCCS).

⁴⁷ International Standard for Education, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/international_standard_isccs_2020.pdf (geconsulteerd op 17 oktober 2020) (hierna: ISE).

⁴⁸ International Standard for Results Management, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/international_standard_isrm_-_2020.pdf (geconsulteerd op 17 oktober 2020) (hierna: ISRM).

⁴⁹ J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 256.

⁵⁰ Purpose, scope and organization of the World Anti-Doping Program and the Code, WADC.

⁵¹ Waarbij de nadruk op de ISPPPI en ISTI ligt.

⁵² B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 33.

⁵³ K. REDA, "Anti-doping rules in a GDPR world", 17 januari 2020, <https://www.hewitsons.com/latest/news/anti-doping-rules-in-a-gdpr-world> (geconsulteerd op 15 april 2021).

dan ook op worden afgestemd.⁵⁴ Dit maakt dat de WADC en International Standards reeds meerdere malen werden herzien. Op 16 november 2017 heeft WADA's Foundation Board het meest recente herzieningsproces van de WADC en International Standards geïnitieerd. Dit werd in november 2019 afgerond.⁵⁵ De 2021 WADC en International Standards zijn op 1 januari 2021 in werking getreden.⁵⁶ Deze Masterproef focust dan ook op de nieuwe 2021 WADC en International Standards.⁵⁷

25. Vandaag hebben ongeveer 700 sportorganisaties de WADC aanvaard en zijn bijgevolg door de WADC gebonden. Het gaat om het IOC, het Internationaal Paralympisch Comité (hierna: IPC), Internationale Federaties (hierna: IFs) (waaronder alle IFs erkend door het IOC), Nationale Olympische en Paralympische Comités en Nationale en Regionale Antidopingorganisaties (hierna: NADOs en RADOs).⁵⁸ Nationale Sportorganisaties (hierna: NSOs) kunnen geen ondertekenende partij zijn bij de WADC. Zij kunnen echter wel onrechtstreeks zijn gebonden door middel van hun lidmaatschap bij andere organisaties die wel zijn gebonden door de WADC of door specifieke overeenkomsten aan te gaan met ondertekenende partijen.⁵⁹ Individuele sporters zijn gebonden door de WADC middels hun lidmaatschap bij een bepaalde gebonden sportorganisatie of doordat zij de regels van een nationale of internationale competitie (georganiseerd in overeenstemming met de WADC) aanvaardden.⁶⁰

26. Een van de taken van de Board is nagaan of deze sportorganisaties de regels van de WADC en International Standards naar behoren opvolgen.⁶¹ Om conform WADA's regels te zijn, dienen de organisaties deze regels te aanvaarden, te implementeren en te handhaven. Aanvaarding houdt in dat de sportorganisaties akkoord dienen te gaan met de principes van de WADC en akkoord dienen te gaan de WADC te implementeren en zich hiernaar te schikken in hun eigen beleid. Daarna volgt de tweede stap van implementatie, wat betekent dat de organisaties hun beleid en regels moeten aanpassen, zodat alle verplichte artikels en principes van de WADC hierin zijn opgenomen. De ondertekenende partij mag echter zelf bepalen hoe de WADC het best wordt geïmplementeerd in diens beleid en

---

⁵⁴ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "The Code", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).

⁵⁵ Hierna werden nog enkele kleine wijzigingen aangebracht aan de nieuwe versies van de WADC en sommige International Standards (zoals de ISPPPI en ISL): WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "2021 Code Review", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code/2021-code-review> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).

⁵⁶ *Ibid.*

⁵⁷ De uitleg van artikelen uit de WADA-documenten doorheen deze Masterproef betreft een vrije vertaling uit het Engels (gezien deze documenten in het Engels zijn opgesteld).

⁵⁸ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "The Code", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).

⁵⁹ P. DAVID, *Guide to the World Anti-Doping Code, The Fight for the Spirit of Sport*, Cambridge, Cambridge University Press, 2017, 4.

⁶⁰ *Ibid.*

⁶¹ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 33.

regelgeving. De antidopingregelgeving die wordt aangenomen door deze sportorganisaties wordt eerst door WADA beoordeeld alvorens deze in overeenstemming wordt verklaard met de WADC en International Standards. Tot slot moeten de ondertekenende partijen ervoor zorgen dat hun regels worden gehandhaafd in overeenstemming met de WADC.⁶²

WADA heeft Model Rules uitgevaardigd om de ondertekenende partijen te helpen bij het nakomen van deze verplichtingen van aanvaarding, implementatie en handhaving.⁶³

2.2. Verklaring van Kopenhagen over Anti-Doping in de Sport van 13 maart 2003

27. Zoals reeds weergegeven in randnummers 25 en 26, is de WADC enkel bindend voor sportorganisaties. Aangezien de WADC een non-gouvernementeel document is, zijn staten hier in principe niet door gebonden.⁶⁴ Om de WADC ook op een bepaalde manier bindend te maken voor staten en de strijd tegen doping nog verder geharmoniseerd en gelijkgeschakeld te krijgen, werd tijdens de Tweede Wereldconferentie over Doping in de Sport in maart 2003 de Verklaring van Kopenhagen over Anti-Doping in de Sport aangenomen.⁶⁵ In deze Verklaring gaven ook de publieke overheden aan de WADC als basis voor de globale strijd tegen doping te erkennen.⁶⁶ Hierin werd de intentie van staten weergegeven om de WADC te implementeren door middel van een internationaal verdrag.⁶⁷

2.3. Internationale Conventie tegen Doping in de Sport van 19 oktober 2005 (UNESCO)

28. In het kader van de United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (hierna: UNESCO) werd de Internationale Conventie tegen Doping in de Sport aangenomen in 2005.⁶⁸ Deze Conventie werd met unanimititeit goedgekeurd en trad in werking op 1 februari 2007.⁶⁹ Deze Internationale Conventie maakt het voor staten dus ook mogelijk WADA en de WADC formeel te aanvaarden. Na een lange weg van harmonisatie van het

---

⁶² WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Code Compliance", <https://www.wada-ama.org/en/code-compliance> (geconsulteerd op 15 oktober 2020).

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Governments", <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are/anti-doping-community/governments> (geconsulteerd op 15 oktober 2020).

⁶⁵ Verklaring van Kopenhagen over Anti-Doping in de Sport van 13 maart 2003, https://www.fdfa.be/sites/default/files/atoms/files/699_Akte%20in%20het%20Engels.pdf (geconsulteerd op 15 oktober 2020); C. JENART, "Zelfregulering en de bescherming van grondrechten: de casus van doping in de elitesport", TBP 2016, afl. 4-5, (279) 281; WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Governments", <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are/anti-doping-community/governments> (geconsulteerd op 15 oktober 2020).

⁶⁶ J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 256.

⁶⁷ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Governments", <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are/anti-doping-community/governments> (geconsulteerd op 15 oktober 2020).

⁶⁸ Internationale Conventie tegen Doping in de Sport van 19 oktober 2005, UNESCO, http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31037&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html (geconsulteerd op 15 oktober 2020).

⁶⁹ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Governments", <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are/anti-doping-community/governments> (geconsulteerd op 15 oktober 2020).

antidopingbeleid, gebruiken zowel sportorganisaties als publieke overheden nu dezelfde grondslag voor het voeren van de strijd tegen doping.⁷⁰

29. De Conventie bevat de verbintenis van de partijen (hier: staten) om maatregelen te nemen, op nationaal en internationaal niveau, in overeenstemming met de principes van de WADC. Ze dienen daarnaast internationale samenwerking aan te moedigen met als doel de atleten en de sportethiek te beschermen en dienen samen te werken met organisaties, waaronder WADA, in de strijd tegen doping.⁷¹ Staten dienen de principes van de WADC aldus als grondslag te gebruiken voor hun antidopingmaatregelen.⁷² De WADC zelf maakt echter geen integraal deel uit van de Conventie en creëert dan ook geen bindende verplichtingen binnen het internationaal recht voor de staten die partij zijn bij de Conventie.⁷³ Hierdoor kan derhalve niet worden gesteld dat de WADC onverkort geldt voor de verdragspartijen. De staten zijn dus vrij in het afstemmen van hun interne wetgeving op de principes van de WADC.⁷⁴ De Prohibited List en de ISTUE maken wel een integraal deel uit van de Conventie.⁷⁵

30. De Internationale Conventie tegen Doping in de Sport is vandaag geratificeerd door 191 staten, waaronder België.⁷⁶

Afdeling 3. Anti-dopingverdrag van de Raad van Europa van 16 november 1989

31. Zelfs voor een globaal en geharmoniseerd antidopingbeleid werd gecreëerd door de oprichting van WADA en de daaropvolgende WADC, was er reeds een samenwerking over

---

⁷⁰ R.W. POUND, en K. CLARKE, "Doping in sport" in J.A.R. NAFZIGER en S.F. ROSS, (eds.), *Handbook on International Sports Law*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited, 2011, (133) 135.

⁷¹ Art. 3 Internationale Conventie tegen Doping in de Sport van 19 oktober 2005, UNESCO, http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31037&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html (geconsulteerd op 15 oktober 2020).

⁷² Deze maatregelen kunnen regelgeving, wetgeving, beleidsmaatregelen of administratieve maatregelen inhouden: art. 4, eerste lid en art. 5 Internationale Conventie tegen Doping in de Sport van 19 oktober 2005, UNESCO, http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31037&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html (geconsulteerd op 15 oktober 2020); J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 256.

⁷³ Art. 4, tweede lid Internationale Conventie tegen Doping in de Sport van 19 oktober 2005, UNESCO, http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31037&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html (geconsulteerd op 15 oktober 2020).

⁷⁴ C. JENART, "Zelfregulering en de bescherming van grondrechten: de casus van doping in de elitesport", *TBP* 2016, afl. 4-5, (279) 281; R.C.R. SIEKMANN, *Introduction to International and European Sports Law – Capita Selecta*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2012, 319.

⁷⁵ Art. 4, derde lid Internationale Conventie tegen Doping in de Sport van 19 oktober 2005, UNESCO, http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31037&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html (geconsulteerd op 15 oktober 2020).

⁷⁶ UNESCO, "International Convention against Doping in Sport", <https://en.unesco.org/themes/sport-and-anti-doping/convention> (geconsulteerd op 7 april 2021); WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "UNESCO Convention ratifications", <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are/anti-doping-community/governments/unesco-convention-ratifications> (geconsulteerd op 15 oktober 2020); WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Lebanon becomes 191st country to ratify UNESCO Anti-Doping Convention", 26 november 2020, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2020-11/lebanon-becomes-191st-country-to-ratify-unesco-anti-doping-convention> (geconsulteerd op 1 december 2020).

de landsgrenzen heen op poten gezet. In 1989 werd namelijk door de Raad van Europa een Anti-Dopingverdrag aangenomen.⁷⁷ Reeds in dit Verdrag lag de nadruk op de noodzaak aan een geharmoniseerd antidopingbeleid over de lands- en sportgrenzen heen.⁷⁸ De betrokken landen behielden echter een ruime discretionaire bevoegdheid en werden enkel verplicht om "*binnen de grenzen van hun grondwettelijke bepalingen alle nodige maatregelen te nemen, met het oog op het terugdringen en uiteindelijk uitsluiten van doping in de sportwereld*".⁷⁹

32. Dit Anti-Dopingverdrag is nog steeds in werking. Het bevat een lijst van verboden substanties, welke jaarlijks wordt herzien. Vandaag is deze lijst echter een kopie van de betreffende lijst uitgevaardigd door WADA (*supra* randnummer 22).⁸⁰

33. Alle lidstaten van de Raad van Europa hebben dit Verdrag geratificeerd.⁸¹ Ondertussen is in 2002 ook een Aanvullend Protocol aangenomen.⁸²

Afdeling 4. Nationale wetgeving

4.1. Historiek

34. België behoorde tot een van de Europese landen die een leidinggevende rol vervulden in de strijd tegen doping en reeds in de jaren vijftig en zestig nationale antidopingwetgevingen aannamen.⁸³ Deze antidopingwetgeving nam in België de vorm aan van de wet van 2 april 1965 waarbij de dopingpraktijk verboden wordt bij sportcompetities⁸⁴, die bepaalde dat het gebruik en bezit van dopingsubstanties alsook het faciliteren van dopingpraktijken strafrechtelijk kon worden bestraft.⁸⁵ In de praktijk werd deze wet echter amper toegepast.⁸⁶

---

⁷⁷ Anti-dopingverdrag van de Raad van Europa van 16 november 1989, *CETS*, nr. 135.

⁷⁸ J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 255.

⁷⁹ Art. 1 Anti-dopingverdrag van de Raad van Europa van 16 november 1989, *CETS*, nr. 135; C. JENART, "Zelfregulering en de bescherming van grondrechten: de casus van doping in de elitesport", *TBP* 2016, afl. 4-5, (279) 280; J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 255.

⁸⁰ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 18.

⁸¹ De Conventie staat echter ook open voor niet-leden van de Raad van Europa, waardoor ook Australië, Wit-Rusland, Canada, Marokko en Tunesië het Anti-dopingverdrag hebben geratificeerd. Ook in de Nederlandse Antillen is het Verdrag van toepassing: *Ibid.*

⁸² Aanvullend Protocol bij het Anti-dopingverdrag van 12 september 2002, *CETS*, nr. 188.

⁸³ *Supra* randnummers 12 en 13.

⁸⁴ Wet 2 april 1965 waarbij de dopingpraktijk verboden wordt bij sportcompetities, *BS* 6 mei 1965, 5165.

⁸⁵ Art. 1, art. 2 en art. 7, § 1-2 wet 2 april 1965 waarbij de dopingpraktijk verboden wordt bij sportcompetities, *BS* 6 mei 1965, 5165; J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 253.

⁸⁶ J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 253.

35. Later werd de dopingmaterie een gemeenschapsbevoegdheid.⁸⁷ Zo werd in 1991 het decreet inzake medische verantwoorde sportbeoefening aangenomen, dat ook maatregelen in de strijd tegen doping voorzag.⁸⁸

36. Zoals reeds weergegeven in randnummer 28, was de UNESCO-Conventie het startsignaal voor (deel)staten om hun antidopingwetgeving aan te passen aan de WADA-normering.⁸⁹ Bijgevolg werd in Vlaanderen de antidopingregelgeving op de principes van de WADC afgestemd door het aannemen van het decreet van 13 juli 2007 inzake medisch en ethisch verantwoorde sportbeoefening.⁹⁰ Voortbouwend op het decreet van 1991 werd dopingregelgeving ook in dit decreet binnen het ruimere kader van medische en ethische verantwoorde sportbeoefening geplaatst.⁹¹ De dopingregels in dit decreet waren gebaseerd op een geharmoniseerde aanpak op basis van de WADC en de Internationale Conventie tegen Doping in de Sport.⁹²

4.2. Huidige regelgeving

37. In 2011 werd tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie een samenwerkingsakkoord gesloten betreffende dopingpreventie en -bestrijding.⁹³ Dit akkoord zorgde voor een meer geharmoniseerd antidopingbeleid in België, waarbij de gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie hun antidopingwetgeving op elkaar en de WADC afstemden.⁹⁴ In navolging van dit, intussen gewijzigde⁹⁵, samenwerkingsakkoord namen de gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie nieuwe antidopingwetgevingen aan. In Vlaanderen gebeurde dit overeenkomstig het decreet van 25 mei 2012 betreffende de

---

⁸⁷ *Ibid.*

⁸⁸ Decr.VI. 27 maart 1991 inzake medische verantwoorde sportbeoefening, *BS* 11 juni 1991, 12876.

⁸⁹ C. JENART, "Zelfregulering en de bescherming van grondrechten: de casus van doping in de elitesport", *TBP* 2016, afl. 4-5, (279) 281.

⁹⁰ Decr.VI. 13 juli 2007 inzake medisch [en ethisch] verantwoorde sportbeoefening, *BS* 13 september 2007.

⁹¹ J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 260.

⁹² *Ibid.*, 260-261.

⁹³ Samenwerkingsakkoord 9 december 2011 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende dopingpreventie en -bestrijding in de sport, *BS* 26 juni 2012; Decr.VI. 9 maart 2012 houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 9 december 2011 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende dopingpreventie en -bestrijding in de sport, *BS* 4 april 2012.

⁹⁴ J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 254-55.

⁹⁵ Samenwerkingsakkoord 17 december 2014 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 9 december 2011 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende dopingpreventie en -bestrijding in de sport, *BS* 27 januari 2016; Decr.VI. 13 maart 2015 houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 17 december 2014 tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 9 december 2011 tussen de Vlaamse Gemeenschap, Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende dopingpreventie en -bestrijding in de sport, *BS* 7 april 2015.

preventie en bestrijding van doping in de sport (hierna: Antidopingdecreet)⁹⁶ en bijhorend uitvoeringsbesluit⁹⁷, welke op 14 november 2012 in werking zijn getreden.

38. Middels het Antidopingdecreet en -besluit wordt de dopingregelgeving nu volledig afgezonderd in een apart decreet en besluit. Deze afzondering maakt de Vlaamse dopingregelgeving toegankelijker en maakt het eenvoudiger om in te spelen op wijzigingen van de WADC en de UNESCO-Conventie.⁹⁸ Het Antidopingdecreet verduidelijkt dat "*de bepalingen van het decreet zijn opgesteld in overeenstemming met de WADC en International Standards*" en dat "*de antidopingmaatregelen die de Vlaamse Regering neemt ter uitvoering van het decreet in overeenstemming moeten zijn met de WADA-normen*".⁹⁹ Ook in deze regelgeving komt dus het streven naar zoveel mogelijk conformiteit met de WADA-documenten naar boven. Op deze manier wordt het belang van de WADC en International Standards ook in de Vlaamse decreetgeving benadrukt.

39. Naar aanleiding van de nieuwe 2021 WADC zullen het samenwerkingsakkoord en het Antidopingdecreet en -besluit enkele wijzigingen ondergaan.¹⁰⁰ Dit nieuwe Antidopingdecreet zou in het voorjaar van 2021 van kracht moeten worden.¹⁰¹

Afdeling 5. Conclusie

40. Ongeveer 700 sportorganisaties hebben op dit ogenblik de WADC aanvaard en zijn bijgevolg door de WADC gebonden. Als "Signatories" van de WADC hebben zij de verplichting deze Code te aanvaarden, te implementeren en te handhaven in het kader van hun antidopingbeleid. Hierop wordt toegekeken door WADA zelf. Op deze manier is het overgrote deel van de sportorganisaties en bijgevolg ook de sporters die bij deze organisaties zijn aangesloten of deelnemen aan wedstrijden georganiseerd door deze organisaties, gebonden door de WADC in de strijd tegen doping.

---

⁹⁶ Decr.VI. 25 mei 2012 betreffende de preventie en bestrijding van doping in de sport, *BS* 12 juli 2012 (zgn. Antidopingdecreet).

⁹⁷ B.VI.Reg. 19 oktober 2012 houdende uitvoering van het decreet van 25 mei 2012 betreffende de preventie en bestrijding van doping in de sport, *BS* 7 november 2012.

⁹⁸ J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 266.

⁹⁹ Art. 7 Antidopingdecreet.

¹⁰⁰ Doorheen de jaren werden al verschillende wijzigingen aangebracht aan het Antidopingdecreet en -besluit: zie bijvoorbeeld Decr.VI. 19 december 2014 houdende aanpassing van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012 aan de Code 2015, *BS* 2 februari 2015; B.VI.Reg. 13 februari 2015 houdende uitvoering van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012, *BS* 26 maart 2015 (zgn. Antidopingbesluit); J. MAESCHALCK, A. VERMEERSCH en K. DE SEADELEER, *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 266-267.

¹⁰¹ VLAAMSE SPORTRAAD, *Advies over de wijzigingen aan het Antidopingdecreet*, 20 juli 2020, <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/38330> (geconsulteerd op 7 april 2021); VLAAMSE SPORTRAAD, *Advies over wijzigingen aan het samenwerkingsakkoord betreffende dopingpreventie en -bestrijding in de sport*, 20 juli 2020, <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/38329> (geconsulteerd op 7 april 2021); NADO VLAANDEREN, "Wettelijk kader", <https://www.dopingvrij.vlaanderen/wettelijk-kader/> (geconsulteerd op 7 april 2021).

41. Ondanks de WADC geen bindende verplichtingen binnen het internationaal recht voor staten creëert, kan het belang en de relevantie van dit document dus niet worden ontkend. Daarenboven hebben ondertussen 191 staten de Internationale Conventie tegen Doping in de Sport geratificeerd, waardoor ook zij de verbintenis zijn aangegaan de WADC als basis te nemen voor hun antidopingbeleid en -wetgeving. Zo werd de WADC in Vlaanderen bijvoorbeeld geïmplementeerd door het Antidopingdecreet, welke stipuleert dat "*de antidopingmaatregelen van de Vlaamse Regering in overeenstemming moeten zijn met de WADC en International Standards*".¹⁰²

42. Het is derhalve duidelijk dat de WADC en haar International Standards wereldwijd de belangrijkste documenten uitmaken betreffende dopingregulering en de strijd tegen doping. Vandaar dat wat het luik dopingregelgeving betreft het onderzoek in de volgende hoofdstukken wordt gebaseerd op de WADC en haar standaarden.

HOOFDSTUK 2. Verzamelen en verwerken van data van sporters in het kader van dopingcontroles

Afdeling 1. Inleiding

43. In dit hoofdstuk wordt aan de hand van WADA-normering beschreven welke data van atleten worden verzameld en verwerkt en op welke manier dit gebeurt. Het is van belang een beeld te schetsen van hoe de verzameling en verwerking van data van sporters in het kader van dopingcontroles verloopt, om zo te begrijpen waar er eventuele spanningen met data protection-regelgeving heersen.¹⁰³ De stalen die worden afgenomen en de data die daaruit voortkomen, kunnen bijvoorbeeld als gevoelige persoonlijke gegevens worden gekwalificeerd, waardoor het toch belangrijk is om weer te geven op welke manier deze stalen worden afgenomen.¹⁰⁴

44. Er wordt stilgestaan bij enkele belangrijke aspecten inzake dopingcontroles. "In-competition" en "out-of-competition" controles worden besproken. Daarnaast wordt het "whereabouts"-systeem onderzocht en tot slot wordt ADAMS, WADA's systeem voor het bewaren en delen van data, toegelicht.

---

¹⁰² Art. 7, tweede lid Antidopingdecreet.

¹⁰³ *Infra* Hoofdstuk 4.

¹⁰⁴ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 32.

Afdeling 2. "In-competition" en "out-of-competition" dopingtesten

2.1. Bevoegdheid om te testen

2.1.1. Welke stalen worden afgenomen tijdens dopingtesten?

45. Atleten kunnen zowel "in-competition"¹⁰⁵ als "out-of-competition"¹⁰⁶ worden getest. Tijdens deze testen worden voornamelijk bloed- en urinestalen¹⁰⁷ afgenomen¹⁰⁸, gezien deze stalen het meest effectief zijn om dopinggebruik te ontdekken.¹⁰⁹

46. Urinestalen dienen te worden afgenomen op zo een manier dat de Doping Control Officer (hierna: DCO) of diens chaperon de urine het lichaam van de atleet ziet verlaten. Daarom is de DCO of chaperon van hetzelfde geslacht als de atleet.¹¹⁰ Deze toch wel vergaande vereiste wordt verklaard door het feit dat het manipuleren en verwisselen van urinestalen tussen atleten veel gebruikte technieken zijn om een positieve dopingtest te omzeilen.¹¹¹ Bloedstalen worden afgenomen met een naald en tube. De DCO is in dit geval een Blood Collection Officer (hierna: BCO) die gekwalificeerd en gemachtigd is om bloedstalen af te nemen.¹¹²

47. Bloedstalen worden gewoonlijk niet "in-competition" afgenomen.¹¹³ In het algemeen is het afnemen van urinestalen de meestgebruikte techniek en moeten bloedstalen als subsidiair worden gezien.¹¹⁴

2.1.2. Organisaties met de bevoegdheid om dopingtesten af te nemen

48. Verscheidene organisaties hebben de bevoegdheid om bovengenoemde testen af te nemen. Elke NADO heeft de bevoegdheid om "in-competition" en "out-of-competition"

---

¹⁰⁵ Tijdens wedstrijden.

¹⁰⁶ Buiten wedstrijden.

¹⁰⁷ De WADC omschrijft "Sample" of "Specimen" als "Any biological material collected for the purposes of Doping Control": Appendix 1 'Definitions' WADC.

¹⁰⁸ Er kunnen ook andere testtechnieken worden toegepast, zoals ademtesten, speekselafname, haaranalyse... Deze zijn echter veel minder voorkomend.

¹⁰⁹ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 37.

¹¹⁰ Annex C 'Collection of urine samples' ISTI; M. VIRET, *Evidence in Anti-Doping at the Intersection of Science and Law*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2015, 217.

¹¹¹ M. VIRET, *Evidence in Anti-Doping at the Intersection of Science and Law*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2015, 217-218.

¹¹² Art. 3.5 en Annex D 'Collection of blood samples' ISTI.

¹¹³ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 70.

¹¹⁴ M. VIRET, *Evidence in Anti-Doping at the Intersection of Science and Law*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2015, 218.

dopingtesten af te nemen.¹¹⁵ Ook iedere IF kan "in-competition" en "out-of-competition" testen afnemen. Elke Major Event Organization (hierna: MEO), waaronder het IOC en IPC, kan "in-competition" dopingtesten afnemen op hun evenementen, maar heeft ook "out-of-competition" testautoriteit voor alle atleten die aan hun toekomstige evenementen zullen deelnemen. Tot slot heeft ook WADA "in-competition" en "out-of-competition" de bevoegdheid om dopingtesten af te nemen.¹¹⁶

2.2. Afbakening dopingtesten

49. De ADO zal een "Test Distribution Plan" opmaken waarin wordt beschreven waarop de ADO het testen zal focussen.¹¹⁷ Dergelijk plan opstellen is noodzakelijk, omdat het onmogelijk is elke atleet binnen elke sport(discipline) te testen. Hierdoor zal een bepaalde afbakening moeten worden gemaakt. Het "Test Distribution Plan" is gebaseerd op een "Risk Assessment" dat moet helpen het risico op dopinggebruik in te schatten.¹¹⁸ Het "Risk Assessment" houdt rekening met onder andere de geschiedenis van dopinggebruik in de sportdisciplines, welke verboden middelen en/of methodes sporters het meest geschikt achten om hun prestaties te verbeteren, etc.¹¹⁹ Eens het "Risk Assessment" en het "Test Distribution Plan" is opgesteld, zal moeten worden uitgemaakt wie onderworpen zal worden aan de dopingtesten.¹²⁰ Het is dus de bedoeling dat de ADO afbakent binnen welke sport(disciplines) het dopingtesten zal afnemen en welke atleten hieraan zullen worden onderworpen^{121, 122}

2.3. Testmomenten

50. Een atleet kan te allen tijde en op elke plaats door elke ADO met bevoegdheid tot testen ten aanzien van hem/haar worden gevraagd een staal te verstrekken.¹²³ WADA schrijft als algemene regel echter voor dat dopingtesten vooral dienen te worden afgenomen tussen zes uur 's ochtends en elf uur 's avonds.¹²⁴ Een ADO dient dan ook een

---

¹¹⁵ (N)ADOs nemen in de praktijk de meeste testen af: B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 47.

¹¹⁶ Art. 5.2 WADC.

¹¹⁷ Art. 5.4 WADC; art. 4.1-4.2 ISTI.

¹¹⁸ Art. 4.2.1 ISTI.

¹¹⁹ *Ibid.*

¹²⁰ ADOs hebben de bevoegdheid om het aantal atleten dat ze kunnen onderwerpen aan dopingtesten te beperken: art. 4.3.1-4.3.2 ISTI.

¹²¹ Zie art. 4.3-4.6 ISTI.

¹²² Het maken van een "Test Distribution Plan" is geen statisch proces. Het "Risk Assessment" en "Test Distribution Plan" wordt door de ADO in de loop van het jaar/de cyclus steeds geëvalueerd en aangepast indien nodig: art. 4.3.2 ISTI.

¹²³ Een ADO mag elke atleet testen zolang deze niet gepensioneerd is: art. 5.2 WADC; art. 4.5.5 ISTI.

¹²⁴ Een atleet mag echter geen dopingtest weigeren op basis van het feit dat deze niet wordt afgenomen tussen zes uur 's ochtends en elf uur 's avonds: art. 4.5.5 ISTI.

specifiek en serieus vermoeden te hebben dat een atleet is betrokken bij dopingpraktijken, opdat de ADO een atleet tussen elf uur 's avonds en zes uur 's ochtends kan testen.¹²⁵

51. Daarnaast dient het "No Advance Notice Testing" principe te worden gerespecteerd.¹²⁶ Dit houdt in dat atleten niet op voorhand worden geïnformeerd over het feit dat ze zullen worden onderworpen aan een dopingtest.¹²⁷ Vooral bij "out-of-competition" dopingtesten zal dit principe quasi altijd worden gerespecteerd, omdat men wil vermijden dat atleten een test verwachten en maatregelen kunnen nemen om de test te beïnvloeden of te vermijden. In de praktijk komen atleten er echter toch vaak achter dat een DCO de intentie heeft een test af te nemen.¹²⁸

Afdeling 3. Whereabouts

52. Het meeste dopinggebruik doet zich "out-of-competition" voor.¹²⁹ "Out-of-competition" dopingtesten worden dan ook gezien als cruciaal in de strijd tegen doping. WADA aanziet deze testtechniek als een van de belangrijkste middelen in het opsporen en het afschrikken van dopingpraktijken.¹³⁰ Om "out-of-competition" dopingtesten efficiënter te laten verlopen en het voor IFs en NADOs makkelijker te maken atleten buiten de wedstrijdmomenten voor dopingtesten te lokaliseren, werd door WADA het whereabouts-systeem gecreëerd.¹³¹ Dit systeem houdt in dat bepaalde atleten hun "whereabouts" dienen te melden aan de betreffende IF of NADO.¹³² Deze informatie heeft betrekking op hun locatie.¹³³

3.1. Registered Testing Pool

53. De atleten die zullen worden gevraagd de meest uitgebreide informatie over hun "whereabouts" te verstrekken, zijn atleten die behoren tot de zogenaamde "Registered

---

¹²⁵ Tenzij de atleet toestemming heeft gegeven om in deze periode te worden getest, of het tijdslot van 60 minuten inzake het whereabouts-systeem (*infra* randnummer 54) tussen elf uur en zes uur valt (*in casu*: van vijf uur 's ochtends tot zes uur 's ochtends): commentaar bij art. 5.2 WADC; P. DAVID, *Guide to the World Anti-Doping Code, The Fight for the Spirit of Sport*, Cambridge, Cambridge University Press, 2017, 126.

¹²⁶ Art. 4.8.1 ISTI.

¹²⁷ Art. 3.5 ISTI; B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 50.

¹²⁸ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 50.

¹²⁹ *Ibid.*, 58.

¹³⁰ Gezien bepaalde verboden substanties en methodes maar voor een korte periode kunnen worden opgespoord, maar een langere periode een prestatiebevorderend effect kunnen hebben: WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Whereabouts", <https://www.wada-ama.org/en/questions-answers/whereabouts> (geconsulteerd op 11 november 2020).

¹³¹ O. MACGREGOR, R. GRIFFITH, D. RUGGIU en M. MCNAMEE, "Anti-doping, purported rights to privacy and WADA's whereabouts requirements: A legal analysis", *Fair Play* 2013, afl. 1, (13) 15.

¹³² Art. 5.5 WADC.

¹³³ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Whereabouts", <https://www.wada-ama.org/en/questions-answers/whereabouts> (geconsulteerd op 11 november 2020).

Testing Pool”.¹³⁴ Dit zijn voornamelijk de atleten van het hoogste niveau (de zogenaamde “top-level athletes”), maar soms ook atleten die worden geacht het meest gevoelig te zijn voor dopinggebruik.¹³⁵ Het is de NADO en/of IF die bepaalt welke atleten er precies in de “Registered Testing Pool” worden opgenomen.¹³⁶ WADA beslist dus niet welke atleten er tot deze pool moeten behoren, maar raadt wel aan dat de pool van proportionele omvang is en enkel op toptatleten focust.¹³⁷ De atleten worden op de hoogte gebracht van het feit dat zij in de “Registered Testing Pool” zullen worden opgenomen en worden geïnformeerd over de verplichtingen die hiermee gepaard gaan.¹³⁸ De NADO of IF zal door middel van ADAMS¹³⁹ een lijst ter beschikking stellen met de atleten die in hun “Registered Testing Pool” zijn opgenomen en dus whereabouts-informatie dienen te verstrekken.¹⁴⁰ Een atleet kan enkel behoren tot de “Registered Testing Pool” van diens IF of van de NADO, niet tot beiden.¹⁴¹ De IF of de NADO verbindt zich ertoe de atleten opgenomen in de “Registered Testing Pool” minstens drie maal per jaar “out-of-competition” te testen.¹⁴²

54. De atleten die tot de “Registered Testing Pool” behoren, dienen “Whereabouts Filings” op te maken, een soort dossier waarin de atleten informatie verstrekken betreffende hun “whereabouts”^{143,144} Deze informatie heeft voornamelijk betrekking op hun locatie en betreft informatie over hun adres, waar zij zullen trainen, hun wedstrijdkalender, persoonlijke activiteiten zoals school en werk, etc. Daarnaast dienen deze atleten voor elke dag van het komende kwartaal eenzelfde tijdslot van 60 minuten aan te duiden¹⁴⁵ waarbinnen zij aanwezig zullen zijn op een bepaalde plaats om een dopingtest te kunnen laten afnemen.¹⁴⁶ Indien de atleet niet aanwezig is op de aangewezen plaats gedurende

---

¹³⁴ Ook atleten die niet tot de “Registered Testing Pool” behoren, kunnen worden gevraagd bepaalde whereabouts-informatie te verschaffen: *infra* randnummer 58.

¹³⁵ Art. 5.5. WADC; art. 4.8.6 ISTI; WORLD ANTI-DOPING AGENCY, “Whereabouts”, <https://www.wada-ama.org/en/questions-answers/whereabouts> (geconsulteerd op 11 november 2020).

¹³⁶ Art. 5.5 WADC; art. 4.8.6.1 ISTI.

Zie artikel 4.8.6.1 ISTI voor meer informatie betreffende de criteria op basis waarvan een NADO of IF atleten in de “Registered Testing Pool” kan opnemen. De criteria op basis waarvan de uiteindelijke selectie wordt gemaakt, moeten worden meegedeeld aan WADA, maar er is geen verplichting deze criteria mee te delen aan de atleten zelf: art. 4.8.6 ISTI; B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 59.

¹³⁷ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, “Whereabouts”, <https://www.wada-ama.org/en/questions-answers/whereabouts> (geconsulteerd op 11 november 2020).

¹³⁸ Art. 5.5 WADC.

¹³⁹ *Infra* randnummers 56-57 en randnummers 63-69.

¹⁴⁰ Art. 5.5 WADC; art. 4.8 ISTI; WORLD ANTI-DOPING AGENCY, “Athlete Whereabouts”, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/wada_whereabouts_aag_eng_web.pdf (geconsulteerd op 11 november 2020).

¹⁴¹ Art. 4.8.6.5 ISTI; B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 74.

¹⁴² Commentaar bij art. 4.8.6.1 ISTI.

¹⁴³ En dit voor de periode van het komende kwartaal/de komende drie maanden: art. 4.8.6.2 ISTI.

¹⁴⁴ Een derde partij, zoals een coach of een manager, kan worden gedelegeerd de “Whereabouts Filings” van de atleet op te maken, maar het blijft uiteindelijk de atleet zelf die de verantwoordelijkheid draagt om de juiste en volledige informatie te verstrekken: J. HALT, “Where is the privacy in WADA's “whereabouts” rule?”, *Marq. Sports L. Rev.* 2009, afl. 20, (267) 270; WORLD ANTI-DOPING AGENCY, “Whereabouts”, <https://www.wada-ama.org/en/questions-answers/whereabouts> (geconsulteerd op 11 november 2020).

¹⁴⁵ Tussen vijf uur 's ochtends en elf uur 's avonds: art. 4.8.8.3 ISTI.

¹⁴⁶ Art. 4.8.6.2-4.8.6.3 en art. 4.8.8.2-4.8.8.3 ISTI; WORLD ANTI-DOPING AGENCY, “Athlete Whereabouts”, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/wada_whereabouts_aag_eng_web.pdf (geconsulteerd op 11 november 2020).

het tijdslot van 60 minuten, wordt dit gekwalificeerd als een gemiste test.¹⁴⁷ Elke combinatie van drie gemiste dopingtesten en/of drie foutief ingevulde "Whereabouts Filings" binnen een periode van twaalf maanden, zal worden gekwalificeerd als een "Whereabouts Failure" en maakt bijgevolg een antidoping inbreuk door de atleet uit.¹⁴⁸

55. De informatie verstrekt in de "Whereabouts Filings" kan worden gebruikt om de atleet te lokaliseren, dopingtesten te plannen, te coördineren en uit te voeren, een onderzoek naar een inbreuk op de dopingregels te ondersteunen, etc.¹⁴⁹ Het is derhalve een zeer handig hulpmiddel voor de IFs en NADOs in de strijd tegen doping.

3.2. ADAMS (Anti-Doping Administration & Management System)¹⁵⁰

56. ADAMS is WADA's online systeem voor het bewaren, het beheren en het delen van data van atleten.¹⁵¹ Zoals vermeld in randnummer 53 zal de NADO of IF door middel van ADAMS een lijst publiceren die de atleten opgenomen in hun "Registered Testing Pool" bij naam identificeert.¹⁵² De atleten dienen ADAMS te gebruiken om hun whereabouts-informatie in te geven en aan te passen indien nodig.¹⁵³

57. De NADO of IF gebruikt ADAMS in het kader van het whereabouts-systeem om ervoor te zorgen dat de informatie verschaft door de atleten in de "Registered Testing Pool" op een veilige en betrouwbare manier wordt opgeslagen, dat de whereabouts-informatie door de IF of NADO, WADA en andere ADOs die de bevoegdheid hebben om betreffende atleet te testen, kan worden geraadpleegd en dat de informatie te allen tijde strikt vertrouwelijk wordt behandeld, enkel wordt gebruikt ter verwezenlijking van de doelstellingen beschreven in de WADC en wordt vernietigd wanneer de informatie niet langer relevant is.¹⁵⁴

3.3. Bemerkingen

58. In het kader van het whereabouts-systeem dienen tot slot nog enkele belangrijke kanttekeningen te worden gemaakt. Ten eerste is het belangrijk om te vermelden dat ook atleten die niet tot de "Registered Testing Pool" behoren "out-of-competition" kunnen worden getest. Daarnaast kunnen atleten die tot de "Registered Testing Pool" behoren ook

---

¹⁴⁷ Art. 4.8.6.2 ISTI.

¹⁴⁸ Art. 2.4 WADC.

¹⁴⁹ Art. 5.5 WADC; B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 58.

¹⁵⁰ In randnummers 63-69 zal ADAMS uitgebreider worden toegelicht.

¹⁵¹ Art. 14.5 en Appendix 1 'Definitions' WADC.

¹⁵² Art. 5.5 WADC.

¹⁵³ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Athlete Whereabouts", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/wada_whereabouts_aag_eng_web.pdf (geconsulteerd op 11 november 2020).

¹⁵⁴ Art. 5.5 WADC; art. 4.8.6.4 ISTI.

worden getest buiten het aangewezen tijdslot van 60 minuten.¹⁵⁵ Tot slot mag ook whereabouts-informatie worden verzameld van atleten die niet tot de "Registered Testing Pool" behoren. Een NADO of IF kan atleten namelijk nog in andere "whereabouts pools"¹⁵⁶ plaatsen, naast de "Registered Testing Pool". Atleten die in deze andere pools worden opgenomen, dienen echter minder whereabouts-informatie te verstrekken, gezien zij minder snel zullen worden geselecteerd voor de afname van dopingtesten dan atleten die tot de "Registered Testing Pool" behoren.¹⁵⁷

Afdeling 4. Afname van dopingtesten

59. Voorafgaand aan de effectieve afname van een dopingtest dienen de DCO, de chaperon en ander personeel bevoegd om stalen af te nemen, te worden aangeduid. Vervolgens dient de atleet te worden gelokaliseerd en geïdentificeerd. Daarna zal de atleet worden geïnformeerd over de procedure die zal worden gevolgd en over zijn/haar rechten en verplichtingen inzake deze procedure. De atleet dient te worden begeleid door de chaperon vanaf het moment dat deze in kennis is gesteld dat hij/zij een dopingtest moet laten afnemen tot aan de aankomst bij het Doping Control Station. De verschillende stappen die worden afgelegd in het kader van het afnemen van een dopingtest dienen door het personeel te worden gedocumenteerd.¹⁵⁸

60. De atleet zal worden geïnformeerd over verschillende aspecten inzake zijn/haar dopingtest.¹⁵⁹ Vervolgens dient de atleet een formulier te ondertekenen waarin hij/zij de kennisgeving inzake de dopingtest erkent en aanvaardt.¹⁶⁰

61. De dopingtest wordt afgenomen in een Doping Control Station, welke de privacy van de atleet dient te waarborgen.¹⁶¹ In het kader van de afname van de staal dient bepaalde informatie te worden geregistreerd: de naam, de geboortedatum, het geslacht, de handtekening, het adres, e-mailadres en telefoonnummer van de atleet, de sportdiscipline waarin de atleet actief is, de naam van hun coach en arts, etc.¹⁶²

---

¹⁵⁵ Het is namelijk belangrijk te herinneren dat alle atleten, of zij nu tot de "Registered Testing Pool" behoren of niet, eigenlijk altijd en overal kunnen worden getest. Het whereabouts-systeem en de bijhorende "Registered Testing Pool" werden enkel gecreëerd om "out-of-competition" dopingtesten effectiever en efficiënter te laten verlopen: art. 4.8.6.3 ISTI; B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 40.

¹⁵⁶ "Testing Pool(s)" en "Other Pool(s)".

¹⁵⁷ Voor atleten in deze andere pools gelden de vereisten overeenkomstig artikel 2.4 WADC niet: art. 5.5 WADC; art. 4.8.4 en art. 4.8.10-4.8.11 ISTI.

¹⁵⁸ Art. 5.2 ISTI.

¹⁵⁹ Zo zal de atleet worden geïnformeerd over het feit dat hij/zij een staal dient te verschaffen, over het type staal dat zal worden afgenomen, over zijn/haar rechten, etc.: art. 5.4.1 ISTI.

¹⁶⁰ Indien de atleet weigert dit formulier te ondertekenen, zal deze worden geïnformeerd over de gevolgen die daarmee gepaard kunnen gaan: art. 5.4.3 ISTI.

¹⁶¹ Art. 6.3.2 ISTI.

¹⁶² Art. 7.4.5 ISTI.

62. Tot slot zullen de afgenomen stalen en bijhorende documentatie worden overgemaakt aan de ADO die de dopingtest heeft opgelegd en aan het laboratorium met het oog op het verwerken van deze stalen.¹⁶³

Afdeling 5. ADAMS (Anti-Doping Administration & Management System)¹⁶⁴

5.1. Bewaren, beheren en delen van data

63. ADAMS is WADA's online systeem voor het bewaren, het beheren en het delen van data. ADAMS is een soort databank waarin de belangrijkste informatie in het kader van dopingcontroles is terug te vinden en door middel waarvan ADOs en laboratoria de door hun verzamelde informatie aan WADA ter beschikking stellen.¹⁶⁵ Het systeem werd gecreëerd door WADA om de antidoping activiteiten te coördineren en overzichtelijker te maken. Het is een online managementsysteem met als doel de dagelijkse activiteiten van atleten en andere belanghebbenden in het kader van het antidopingbeleid te vereenvoudigen en op die manier de strijd tegen doping efficiënter te laten verlopen.¹⁶⁶ ADAMS wordt geleid op Canadees grondgebied en is toegankelijk voor WADA vanuit zowel Zwitserland als Canada.¹⁶⁷

64. Het gebruik van ADAMS is niet verplicht¹⁶⁸, maar ADOs en laboratoria gebruiken het systeem wel steeds meer om data te bewaren, te beheren en te delen.¹⁶⁹ Sinds het systeem in 2005 werd ingevoerd, is het ondertussen dan ook geïmplementeerd door de meeste ADOs en door alle door WADA geaccrediteerde laboratoria.¹⁷⁰

5.1.1. Voor welke data wordt ADAMS gebruikt?

65. Verschillende soorten data worden opgeslagen in ADAMS. Zoals reeds weergegeven in randnummers 56-57, is ADAMS een zeer belangrijke tool in het kader van het whereabouts-systeem. Daarnaast kan ADAMS ook worden gebruikt om dopingtesten te

---

¹⁶³ Zie art. 8-9 ISTI.

¹⁶⁴ ADAMS, <https://adams.wada-ama.org/adams/login.do?prompt=true&nopopup=true> (geconsulteerd op 13 november 2020).

¹⁶⁵ Art. 14.5 WADC.

¹⁶⁶ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "ADAMS", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/adams> (geconsulteerd op 13 november 2020).

¹⁶⁷ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 93.

¹⁶⁸ Toch voor het overgrote deel.

¹⁶⁹ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 86.

¹⁷⁰ Er worden door WADA trainingen georganiseerd om vertrouwd te worden met ADAMS: WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Implementation", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/adams/implementation> (geconsulteerd op 18 november 2020).

plannen en te coördineren en de resultaten van deze testen te beheren.¹⁷¹ Zo draagt ADAMS bij tot een betere communicatie tussen de verschillende autoriteiten met testbevoegdheid.¹⁷² Deze opgenoemde functies zijn slechts enkele voorbeelden waarin ADAMS bijdraagt tot het coördineren van de activiteiten van de verschillende betrokkenen bij het antidopingbeleid.¹⁷³ In het kader van deze diverse functies is ADAMS verdeeld in verschillende modules, zoals onder andere de “Whereabouts Information Module”, de “Doping Control Module”, etc. waarin de informatie met betrekking tot de overeenstemmende module is terug te vinden.¹⁷⁴

5.1.2. Voorbeeld

66. Ter illustratie wordt hieronder aan de hand van het voorbeeld van de whereabouts-informatie weergegeven wat de regels zijn voor het bewaren van informatie in ADAMS¹⁷⁵ en wie bevoegd is om de informatie in de “Whereabouts Information Module” in te geven en te lezen.¹⁷⁶

Module	Data	Retention Periods
2 – Whereabouts* *(except for city, country, and In-Competition whereabouts information, which are needed for the Athlete Biological Passport- see section 7)		
Whereabouts	Whereabouts (other than city, country and In-Competition whereabouts)	12 months as of end of the whereabouts quarter for which the data was submitted
	Whereabouts failures (filing failures and missed tests)	10 years as of date of whereabouts failure

Whereabouts accessibility

Possible sharing rules:

- Whereabouts custodian can grant access to other relevant ADO.

Note: WADA has access to all submitted whereabouts as per art. 14.3

	Not submitted	Submitted
Athlete	Write	Write
Athlete representative	Write	Write
W. Custodian	None	Write
Other ADO	None	Read
WADA	None	Read
Lab.	None	None

5.2. Bescherming van data

67. Indien een ADO ervoor kiest om ADAMS te implementeren voor het bewaren, het beheren en het delen van data in het kader van hun antidopingbeleid, zal er tussen de ADO en WADA een “Agreement governing the use and sharing of information in WADA’s Anti-Doping Administration and Management System (“ADAMS”)” moeten worden

¹⁷¹ Zowel voor “in-competition” en “out-of-competition” controles.

¹⁷² Art. 14.5 WADC; WORLD ANTI-DOPING AGENCY, “ADAMS”, <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/adams> (geconsulteerd op 13 november 2020).

¹⁷³ Art. 14.5 WADC; WORLD ANTI-DOPING AGENCY, “ADAMS”, <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/adams> (geconsulteerd op 13 november 2020).

¹⁷⁴ Zo wordt de “Doping Control Module” bijvoorbeeld gebruikt om dopingtesten te plannen, te coördineren, en te monitoren: WORLD ANTI-DOPING AGENCY, “Agreement governing the use and sharing of information in WADA’s Anti-Doping Administration and Management System (“ADAMS”)”, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_adams_user_agreement_ado_version_2015.pdf, p. S-1 – S-7 (geconsulteerd op 18 november 2020).

¹⁷⁵ Annex A ‘Retention Times’ ISPPPI.

¹⁷⁶ Soortgelijke regels gelden naar analogie ook voor andere soorten van informatie: zie Annex A ‘Retention Times’ ISPPPI; B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 45-46.

ondertekend. Deze overeenkomst beschrijft de verplichtingen van beide partijen in het kader van het gebruik van ADAMS, maar ook voor welke informatie ADAMS kan worden gebruikt en hoe de toegang tot deze informatie¹⁷⁷ precies werkt.¹⁷⁸

68. Gezien in ADAMS enorm veel data van atleten worden bewaard, beheerd en gedeeld, kent ADAMS vergaande waarborgen voor de bescherming van die data. Het is immers de verantwoordelijkheid van WADA en de ADOs om ervoor te zorgen dat het verwerken van de persoonlijke gegevens van de atleten door middel van ADAMS gebeurt in overeenstemming met alle relevante privacy- en data protection-regelgeving.¹⁷⁹

69. WADA heeft inzake ADAMS strenge beveiligingsmaatregelen genomen om ervoor te zorgen dat de informatie en data die in ADAMS worden ingegeven veilig zijn.¹⁸⁰ Daarnaast hebben WADA en de ADOs strenge waarborgen opgezet om ervoor te zorgen dat persoonlijke gegevens binnen ADAMS als vertrouwelijk worden gekwalificeerd, veilig blijven, enkel in het kader van het antidopingbeleid worden gebruikt, enkel toegankelijk zijn voor personen die de kwalificatie daartoe hebben, etc.¹⁸¹ Ook moeten atleten hun toestemming geven voor het verwerken en het delen van hun data en moeten zij door de ADO op de hoogte worden gebracht van het feit dat hun persoonlijke gegevens worden verwerkt door middel van ADAMS¹⁸².¹⁸³ Zo is een ADO verplicht een kennisgeving te doen aan elke "deelnemer" waarvoor de ADO een profiel aanmaakt in ADAMS. Deze kennisgeving moet omschrijven hoe de persoonlijke informatie en data van de "deelnemer" zal worden verwerkt.¹⁸⁴

---

¹⁷⁷ En de bijhorende rechten tot toegang.

¹⁷⁸ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Agreement governing the use and sharing of information in WADA's Anti-Doping Administration and Management System ("ADAMS")", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_adams_user_agreement_ado_version_2015.pdf (geconsulteerd op 18 november 2020); WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Implementation", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/adams/implementation> (geconsulteerd op 18 november 2020).

¹⁷⁹ In het bijzonder de WADC en ISPPPI: WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Agreement governing the use and sharing of information in WADA's Anti-Doping Administration and Management System ("ADAMS")", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_adams_user_agreement_ado_version_2015.pdf, randnummer 4.1 (geconsulteerd op 18 november 2020).

¹⁸⁰ Een voorbeeld van een veiligheidsmaatregel is dat ongeoorloofde verwerking en toegang tot persoonlijke informatie onmogelijk wordt gemaakt: *Ibid.*, randnummer 4.6.

¹⁸¹ *Ibid.*, randnummer 4.2.

¹⁸² En dit in overeenstemming met de ISPPPI.

¹⁸³ WADA stelt hiervoor een "Athlete Consent Form" ter beschikking aan de ADOs om het verwijzenlijken van deze doelstelling te vereenvoudigen: WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Athlete Consent Form", <https://www.wada-ama.org/en/resources/doping-control-process/athlete-consent-form> (geconsulteerd op 18 november 2020); WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Agreement governing the use and sharing of information in WADA's Anti-Doping Administration and Management System ("ADAMS")", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_adams_user_agreement_ado_version_2015.pdf (geconsulteerd op 18 november 2020).

¹⁸⁴ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Agreement governing the use and sharing of information in WADA's Anti-Doping Administration and Management System ("ADAMS")", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_adams_user_agreement_ado_version_2015.pdf, randnummers 2.3, 3.2 en 4.8 (geconsulteerd op 18 november 2020).

Afdeling 6. Conclusie

70. Nu in grote lijnen een beeld werd geschetst van de manier waarop dopingcontroles verlopen, welke informatie in dit kader moet worden verstrekt en waar en wanneer de data van atleten worden beheerd, bewaard en gedeeld, zullen de spanningen met data protection-regelgeving beter worden begrepen.

HOOFDSTUK 3. De Algemene Verordening Gegevensbescherming

Afdeling 1. Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

71. Alvorens in te gaan op de spanningen tussen de normering inzake dopingcontroles en de regelgeving betreffende gegevensbescherming, wordt een introductie gegeven over de data protection-regelgeving waar in deze Masterproef op wordt gefocust, namelijk de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

1.1. Gegevensbescherming in de Europese Unie

1.1.1. Europese Richtlijn 95/46/EG

72. De eerste poging om een minimale bescherming voor de verwerking van persoonsgegevens op het niveau van de Europese Unie te verwezenlijken, kwam er in 1995 met de Europese Richtlijn 95/46/EG betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (hierna: Richtlijn).¹⁸⁵ Deze Richtlijn is voortgekomen uit de nood om de normen inzake gegevensbescherming binnen de lidstaten op elkaar af te stemmen¹⁸⁶, om zo de overdracht van gegevens binnen de Unie te vereenvoudigen.¹⁸⁷ Deze Richtlijn had dan ook tot doel "*de bescherming van de grondrechten en de fundamentele vrijheden van natuurlijke personen in verband met verwerkingsactiviteiten te harmoniseren en het vrije verkeer van persoonsgegevens binnen de Unie te waarborgen*".¹⁸⁸

73. Richtlijnen dienen door de lidstaten te worden omgezet in hun nationale wetgeving. Deze omzetting zorgde ervoor dat de Richtlijn niet slaagde in de doelstelling om de normering inzake gegevensbescherming tussen de lidstaten op elkaar af te stemmen. Er ontstonden juridische verschillen tussen de lidstaten, waardoor er geen geharmoniseerd

---

¹⁸⁵ Richtl. EP. Raad nr. 95/46/EG, 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, *Pb.L.* 23 november 1995, afl. 281, 31; R. GELLERT en S. GUTWIRTH, "The legal construction of privacy and data protection", *CLSR* 2013, afl. 29, (522) 524.

¹⁸⁶ Gezien de nationale wetgevingen verschillende niveaus van bescherming boden: P. VOIGT en A. VON DEM BUSSCHE, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Practical Guide*, Cham, Springer, 2017, 1-2.

¹⁸⁷ *Ibid.*

¹⁸⁸ Overw. 3 AVG.

beschermingsniveau inzake de overdracht van persoonsgegevens tot stand werd gebracht.¹⁸⁹ Daarnaast maakte ook de snelle technologische vooruitgang een herziening van de EU-regelgeving noodzakelijk.¹⁹⁰

1.1.2. Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

74. Na een lang proces van onderhandelingen tussen verschillende actoren van de Europese Unie, werd in 2016 de AVG aangenomen.¹⁹¹ De keuze voor een Verordening werd ingegeven door het willen bereiken van de doelstellingen die door de Richtlijn niet konden worden ingewilligd. Een Verordening kan namelijk wel de verschillen tussen de nationale wetgevingen van de lidstaten wegwerken, gezien een Verordening rechtstreekse werking heeft en niet meer dient te worden omgezet in de nationale wetgeving. Op deze manier zorgt de Verordening voor meer rechtszekerheid inzake de verwerking en het verkeer van persoonsgegevens.¹⁹² De AVG bepaalt dan ook dat *"teneinde natuurlijke personen een consistent en hoog beschermingsniveau te bieden en de belemmeringen voor het verkeer van persoonsgegevens binnen de Unie op te heffen, het niveau van bescherming van de rechten en vrijheden van natuurlijke personen op het vlak van verwerking van deze gegevens in alle lidstaten gelijkwaardig dient te zijn"*.¹⁹³

75. De AVG is sinds 25 mei 2018 van toepassing in de Europese Unie.¹⁹⁴ De Verordening trekt de Richtlijn in en vervangt alle (op de Richtlijn gebaseerde) nationale wetgevingen. Door middel van de AVG is de regelgeving inzake gegevensbescherming geharmoniseerd in de Unie.¹⁹⁵

76. Door de fragmentatie die in de nationale wetgevingen tot stand was gekomen en de verschillen in bescherming die daaruit voortvloeide, wil de EU met de AVG het vertrouwen van de burgers in een verantwoorde verwerking van hun persoonsgegevens terugwinnen, met als doel de digitale economie in de interne markt van de Unie te laten ontwikkelen.¹⁹⁶

---

¹⁸⁹ P. VOIGT en A. VON DEM BUSSCHE, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Practical Guide*, Cham, Springer, 2017, 2.

¹⁹⁰ T. FRANSEN en M. DE BACKER, "Algemene Verordening Gegevensbescherming: Naar een nieuw concept inzake bescherming van persoonsgegevens?", *NJW* 2018, afl. 378, (190) 191.

¹⁹¹ Verord.EP.Raad nr. 2016/679, 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), *Pb.L.* 4 mei 2016, afl. 119, 1.

¹⁹² T. FRANSEN en M. DE BACKER, "Algemene Verordening Gegevensbescherming: Naar een nieuw concept inzake bescherming van persoonsgegevens?", *NJW* 2018, afl. 378, (190) 191-192; P. VOIGT en A. VON DEM BUSSCHE, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Practical Guide*, Cham, Springer, 2017, 2.

¹⁹³ Overw. 10 AVG.

¹⁹⁴ Art. 99, tweede lid AVG.

¹⁹⁵ De AVG laat nationale wetgevers echter wel toe om bepaalde verplichtingen verschillend in te vullen. Bijgevolg is er dus geen sprake van een volledige harmonisatie: Overw. 10 AVG; T. FRANSEN en M. DE BACKER, "Algemene Verordening Gegevensbescherming: Naar een nieuw concept inzake bescherming van persoonsgegevens?", *NJW* 2018, afl. 378, (190) 192.

¹⁹⁶ Overw. 7 AVG.

Bijgevolg krijgen natuurlijke personen meer controle over hun persoonsgegevens.¹⁹⁷ Op die manier garandeert de AVG een hoge bescherming bij de verwerking van persoonsgegevens van natuurlijke personen, zoals sporters.¹⁹⁸

1.1.3. Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie

77. Het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (hierna: Handvest) bevat ook het recht op data protection. Artikel 8, eerste lid van het Handvest bepaalt dat *"eenieder recht heeft op bescherming van de hem betreffende persoonsgegevens"*.¹⁹⁹ De AVG verwijst naar dit artikel en benadrukt bijgevolg dat *"de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens een grondrecht is"*.²⁰⁰ De beginselen en regels van de AVG betreffende de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van hun persoonsgegevens dienen dan ook in overeenstemming te zijn met dit grondrecht.²⁰¹

1.2. Toepassingsgebied Algemene Verordening Gegevensbescherming

78. Het toepassingsgebied van de AVG omvat verplichtingen die worden opgelegd aan degenen die besluiten persoonsgegevens te verwerken, subjectieve rechten die worden toegekend aan de personen waarvan gegevens worden verwerkt en het voorzien in onafhankelijk toezicht op de naleving van de verplichtingen en de eerbiediging van de rechten.²⁰²

1.2.1. Materieel toepassingsgebied

79. Artikel 2, eerste lid van de AVG bakent het materieel toepassingsgebied van de Verordening af: *"Deze verordening is van toepassing op de geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens, alsmede op de verwerking van persoonsgegevens die in een bestand zijn opgenomen of die bestemd zijn om daarin te worden opgenomen"*.²⁰³ Samengevat is de AVG dus van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens. Het materieel toepassingsgebied van de Verordening wordt op ruime wijze geïnterpreteerd, opdat een hoog beschermingsniveau kan worden gegarandeerd.²⁰⁴

---

¹⁹⁷ *Ibid.*; R. VIORESCU, "2018 Reform of EU Data Protection Rules", *Eur. J.L. & Pub. Admin.* 2017, afl. 4, (27) 27.

¹⁹⁸ Art. 1, eerste lid AVG.

¹⁹⁹ Art. 8, eerste lid Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie, *Pb.C.* 7 juni 2016, afl. 202, 389 (hierna: Handvest).

²⁰⁰ Overw. 1 AVG.

²⁰¹ Overw. 2 AVG.

²⁰² G. GONZALEZ FUSTER en H. HIJMANS, "The EU rights to privacy and personal data protection: 20 years in 10 questions", 13 mei 2019, https://cris.vub.be/ws/portalfiles/portal/45839230/20190513.Working_Paper_Gonza_lez_Fuster_Hijmans_3_.pdf (geconsulteerd op 25 maart 2021).

²⁰³ Art. 2, eerste lid AVG.

²⁰⁴ P. VOIGT en A. VON DEM BUSSCHE, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Practical Guide*, Cham, Springer, 2017, 9.

80. Verwerking wordt omschreven als "een bewerking of een geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens of een geheel van persoonsgegevens, al dan niet uitgevoerd via geautomatiseerde procedés".²⁰⁵ Elke handeling met betrekking tot persoonsgegevens wordt dus in principe beschouwd als een verwerking.²⁰⁶ De bescherming van natuurlijke personen geldt zowel bij "een geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens als een handmatige verwerking van persoonsgegevens indien deze zijn opgeslagen of bedoeld zijn om te worden opgeslagen in een bestand"²⁰⁷.²⁰⁸ Deze open formulering komt voort uit de intentie van de wetgever om een "ernstig risico op omzeiling" te voorkomen en om de bescherming van natuurlijke personen onafhankelijk te maken van technologische veranderingen.²⁰⁹

81. Persoonsgegevens worden gedefinieerd als "alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon ("de betrokkene"); als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificator zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identificator of van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon".²¹⁰ Het begrip persoonsgegevens wordt dus zeer ruim uitgelegd. Het kan gaan om de naam van een persoon, een rijksregisternummer, een foto, etc.²¹¹ De natuurlijke persoon waarop de gegevens betrekking hebben dient nog niet geïdentificeerd te zijn. De mogelijkheid tot (in)directe identificatie van de natuurlijke persoon maakt de gegevens reeds "persoonsgegevens".²¹² Identificatie kan voortvloeien uit de combinatie van verschillende gegevens die op zichzelf niet herleidbaar zijn tot de persoon, maar wel in combinatie met elkaar.²¹³

82. In het kader van de AVG dient er een onderscheid te worden gemaakt tussen "gewone" persoonsgegevens en "gevoelige" persoonsgegevens. Gevoelige persoonsgegevens zijn "persoonsgegevens die door hun aard bijzonder gevoelig zijn wat betreft de grondrechten en fundamentele vrijheden" en welke bijgevolg specifieke bescherming verdienen.²¹⁴ Het

---

²⁰⁵ Art. 4, 2) AVG.

²⁰⁶ Bijvoorbeeld het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, etc. van gegevens: *Ibid.*

²⁰⁷ Hierbij gaat het om gedeeltelijke geautomatiseerde verwerking.

²⁰⁸ Overw. 15 AVG; A. BENSOUSSAN, *General Data Protection Regulation: texts, commentaries and practical guidelines*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2017, 21.

²⁰⁹ Overw. 15 AVG; A. BENSOUSSAN, *General Data Protection Regulation: texts, commentaries and practical guidelines*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2017, 21.

²¹⁰ Art. 4, 1) AVG.

²¹¹ T. FRANSEN en M. DE BACKER, "Algemene Verordening Gegevensbescherming: Naar een nieuw concept inzake bescherming van persoonsgegevens?", *NJW* 2018, afl. 378, (190) 192.

²¹² *Ibid.*

²¹³ P. VOIGT en A. VON DEM BUSSCHE, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Practical Guide*, Cham, Springer, 2017, 12.

²¹⁴ Overw. 51 AVG.

gaat hierbij om "de verwerking van persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of het lidmaatschap van een vakbond blijken, en verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon, of gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid".²¹⁵ Verwerking van gevoelige persoonsgegevens is verboden, tenzij aan een van de toelaatbaarheidsvoorwaarden is voldaan.²¹⁶

1.2.2. Territoriaal toepassingsgebied

83. De AVG heeft een uitgebreid territoriaal toepassingsgebied. In eerste instantie is de Verordening van toepassing op een verwerkingsverantwoordelijke of verwerker die is gevestigd in de Unie²¹⁷ en in het kader van zijn activiteiten persoonsgegevens verwerkt, "ongeacht of de verwerking in de Unie al dan niet plaatsvindt"^{218, 219}. Daarnaast is de Verordening ook van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens van natuurlijke personen die zich in de Unie bevinden door een verwerkingsverantwoordelijke of verwerker die niet in de Europese Unie is gevestigd, "wanneer de verwerking verband houdt met het aanbieden van goederen of diensten aan deze betrokkenen in de Unie of het monitoren van hun gedrag"²²⁰, voor zover dit gedrag in de Unie plaatsvindt"^{221, 222}.

84. Het ruime territoriale toepassingsgebied van de AVG valt te verklaren door het feit dat gegevensoverdracht in onze moderne samenleving geen grenzen meer kent. Er is een "aanzienlijke toename van grensoverschrijdende stromen van persoonsgegevens" vast te stellen.²²³ De AVG koos daarom voor een transnationaal toepassingsgebied. Daarnaast dient dit toepassingsgebied "forumshopping" te voorkomen, een fenomeen waarbij als

---

²¹⁵ Art. 9, eerste lid AVG.

²¹⁶ Gevoelige persoonsgegevens mogen bijvoorbeeld wel worden verwerkt indien de betrokkene uitdrukkelijke toestemming heeft gegeven, de verwerking noodzakelijk is om redenen van algemeen belang op het gebied van de volksgezondheid, de verwerking noodzakelijk is om redenen van zwaarwegend algemeen belang, etc.: art. 9, tweede lid AVG.

²¹⁷ Om te bepalen of de verwerkingsverantwoordelijke of verwerker in de Europese Unie is gevestigd, dient te worden nagegaan of deze "effectief en daadwerkelijk activiteiten uitoefenen via bestendige verhoudingen". "De rechtsvorm van dergelijke verhoudingen, of het nu gaat om een bijkantoor of een dochteronderneming met rechtspersoonlijkheid, is daarbij niet doorslaggevend.": overw. 22 AVG.

²¹⁸ Bijvoorbeeld een onderneming gevestigd in Frankrijk die producten levert aan alle EU-lidstaten, een fysieke winkel in Parijs uitbaat, maar ook een webshop heeft en de naam en het adres van klanten bijhoudt in het kader van leveringen, valt onder het toepassingsgebied van de Verordening: P. VOIGT en A. VON DEM BUSSCHE, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Practical Guide*, Cham, Springer, 2017, 24.

²¹⁹ Art. 3, eerste lid AVG; T. FRANSEN en M. DE BACKER, "Algemene Verordening Gegevensbescherming: Naar een nieuw concept inzake bescherming van persoonsgegevens?", *NJW* 2018, afl. 378, (190) 194.

²²⁰ Bijvoorbeeld een Chinese onderneming die via haar webshop goederen levert aan gebruikers binnen de Unie en in het kader van haar activiteiten persoonsgegevens verwerkt, wordt onderworpen aan de regels van de AVG: T. FRANSEN en M. DE BACKER, "Algemene Verordening Gegevensbescherming: Naar een nieuw concept inzake bescherming van persoonsgegevens?", *NJW* 2018, afl. 378, (190) 194.

²²¹ Art. 3, tweede lid AVG.

²²² Tot slot breidt ook het internationaal publiekrecht het toepassingsgebied uit: zie art. 3, derde lid AVG.

²²³ Overw. 5 AVG.

gevolg van verschillende gegevensbeschermingsnormen in de EU-lidstaten bedrijven hun vestiging kunnen kiezen in een lidstaat waar de bescherming het laagst ligt.²²⁴

1.2.3. Verwerkingsverantwoordelijke ("controller") en verwerker ("processor")

85. De AVG is van toepassing op eenieder die persoonsgegevens verwerkt of de verwerking ervan controleert (verwerker en verwerkingsverantwoordelijke). Gezien beiden een andere rol en andere verplichtingen kennen onder de AVG, is het van belang een onderscheid te maken tussen deze entiteiten.²²⁵

86. De verwerkingsverantwoordelijke of "controller" is *"een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/dat, alleen of samen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt"*.²²⁶ Het betreft de entiteit die bepaalt welke data dienen te worden verzameld en op welke manier dit dient te gebeuren.²²⁷ De "controller" heeft aldus de "decision-making power" met betrekking tot de gegevensverwerking. Twee of meer verwerkingsverantwoordelijken kunnen ook *"gezamenlijk de doeleinden en middelen van de verwerking bepalen"*.²²⁸ In dat geval zijn zij gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken ("joint controllers").²²⁹ Het is aan de verwerkingsverantwoordelijke(n) om *"passende technische en organisatorische maatregelen"* te nemen *"om te waarborgen en te kunnen aantonen dat de verwerking in overeenstemming met de AVG wordt uitgevoerd"*.²³⁰

87. Een verwerker of "processor" wordt gedefinieerd als *"een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/dat namens de verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt"*.²³¹ Een verwerker heeft bijgevolg geen invloed op het doel en de middelen van de verwerking. De verwerker voert de verwerking slechts uit en dit in opdracht van de verwerkingsverantwoordelijke^{232, 233}

---

²²⁴ P. VOIGT en A. VON DEM BUSSCHE, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Practical Guide*, Cham, Springer, 2017, 22.

²²⁵ *Ibid.*, 17.

²²⁶ Art. 4, 7) AVG.

²²⁷ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 138.

²²⁸ Art. 26, eerste lid AVG.

²²⁹ "Zij stellen op transparante wijze hun respectieve verantwoordelijkheden voor de nakoming van de verplichtingen uit hoofde van de AVG vast": *Ibid.*

²³⁰ Art. 24, eerste lid AVG.

²³¹ Art. 4, 8) AVG.

²³² Het bestaan van een verwerker berust dus volledig op een beslissing van de verwerkingsverantwoordelijke. De "controller" kan bepalen zelf binnen diens eigen entiteit de data te verwerken (bijvoorbeeld door zijn personeelsleden), of kan hiervoor beroep doen op een "processor": P. VOIGT en A. VON DEM BUSSCHE, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Practical Guide*, Cham, Springer, 2017, 20.

²³³ Wordt de verwerking namens een verwerkingsverantwoordelijke verricht, dan *"doet de verwerkingsverantwoordelijke exclusief beroep op verwerkers die afdoende garanties met betrekking tot het toepassen van passende technische en organisatorische maatregelen bieden opdat de verwerking aan de vereisten van deze Verordening voldoet en de bescherming van de rechten van de betrokkene is gewaarborgd"*:

88. Het is in de praktijk niet altijd eenvoudig het onderscheid te maken tussen de verwerkingsverantwoordelijke en de verwerker. Vooral de invloed op het doel en de middelen van de verwerking is doorslaggevend om te bepalen of het om een "controller" of "processor" gaat.²³⁴

1.3. Europees Comité voor gegevensbescherming/European Data Protection Board (EDPB)

89. Het Europees Comité voor gegevensbescherming/de European Data Protection Board (hierna: EDPB)²³⁵ is opgericht bij de AVG.²³⁶ De EDPB is een orgaan van de Unie met rechtspersoonlijkheid dat is ingesteld om toe te zien op de consequente toepassing van regels voor gegevensbescherming in de gehele Europese Unie en om de samenwerking tussen de privacytoezichthouders te bevorderen.²³⁷ De EDPB is samengesteld uit vertegenwoordigers van de nationale gegevensbeschermingsautoriteiten en de Europese Toezichthouder voor Gegevensbescherming (EDPS).²³⁸ Om "*de consequente toepassing van de Verordening te bevorderen*", dient de EDPB als onafhankelijk orgaan te opereren.²³⁹

90. Hun taak bestaat onder meer uit het adviseren van de Europese Commissie over aangelegenheden in verband met de bescherming van persoonsgegevens in de Unie, richtsnoeren, aanbevelingen en best practices uitbrengen om de Verordening te verduidelijken, toezien op en zorgen voor de juiste toepassing van deze verordening, etc.²⁴⁰ De EDPB kan ook bindende besluiten nemen in het geval van een geschil, om zo de uniforme toepassing van de data protection-regels te waarborgen.²⁴¹ Bijgevolg vormt de EDPB het middelpunt in de Unie inzake gegevensbescherming.

---

art. 28, eerste lid AVG; T. FRANSEN en M. DE BACKER, "Algemene Verordening Gegevensbescherming: Naar een nieuw concept inzake bescherming van persoonsgegevens?", *NJW* 2018, afl. 378, (190) 195.

²³⁴ T. FRANSEN en M. DE BACKER, "Algemene Verordening Gegevensbescherming: Naar een nieuw concept inzake bescherming van persoonsgegevens?", *NJW* 2018, afl. 378, (190) 195.

²³⁵ De EDPB is de opvolger van de Artikel 29-Werkgroep/Article 29 Working Party en werkzaam vanaf 25 mei 2018; R. VIORESCU, "2018 Reform of EU Data Protection Rules", *Eur. J.L. & Pub. Admin.* 2017, afl. 4, (27) 35.

²³⁶ EUROPEAN DATA PROTECTION BOARD, "Wettelijk kader", https://edpb.europa.eu/legal-framework_nl (geconsulteerd op 2 december 2020).

²³⁷ Art. 68, eerste lid en art. 70, eerste lid AVG; EUROPEAN DATA PROTECTION BOARD, "Over de EDPB", https://edpb.europa.eu/about-edpb/about-edpb_nl (geconsulteerd op 2 december 2020).

²³⁸ Art. 68, derde lid AVG; EUROPEAN DATA PROTECTION BOARD, "Over de EDPB", https://edpb.europa.eu/about-edpb/about-edpb_nl (geconsulteerd op 2 december 2020).

²³⁹ Overw. 139 en art. 69, eerste lid AVG.

²⁴⁰ Art. 70, eerste lid; EUROPEAN DATA PROTECTION BOARD, "Over de EDPB", https://edpb.europa.eu/about-edpb/about-edpb_nl (geconsulteerd op 2 december 2020).

In dit kader vaardigt de EDPB ook brieven uit, zoals bijvoorbeeld een brief aan de Raad betreffende WADA: Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf (geconsulteerd op 2 december 2020).

²⁴¹ R. VIORESCU, "2018 Reform of EU Data Protection Rules", *Eur. J.L. & Pub. Admin.* 2017, afl. 4, (27) 35; EUROPEAN DATA PROTECTION BOARD, "Over de EDPB", https://edpb.europa.eu/about-edpb/about-edpb_nl (geconsulteerd op 2 december 2020).

Afdeling 2. De Algemene Verordening Gegevensbescherming en het antidopingbeleid

2.1. "Zuiver sportieve regel" onder het Unierecht

91. Het Europees Hof van Justitie (hierna: het Hof) heeft in drie principe-arresten geoordeeld dat sportrecht onder de toepassing van de EU-Verdragen²⁴² kan vallen.²⁴³ Het Hof heeft verder bepaald dat "*de enkele omstandigheid dat een regel zuiver sportief is*" (zoals de antidopingregelgeving), "*de persoon die de door deze regel beheerste activiteit uitoefent of het orgaan dat deze regel heeft uitgevaardigd, niet buiten de werkingssfeer van het Verdrag brengt*".²⁴⁴

92. Het Hof heeft echter nog geen zaak gewezen omtrent data protection.²⁴⁵ Vandaar dat in randnummers 93-103 wordt onderzocht of het antidopingbeleid onder het toepassingsgebied van de AVG valt.²⁴⁶

2.2. Algemene Verordening Gegevensbescherming toegepast op het antidopingbeleid

93. Uit Afdeling 1 kan worden afgeleid dat de AVG van toepassing is wanneer persoonsgegevens worden verwerkt door een verwerkingsverantwoordelijke, die al dan niet beroep doet op een verwerker.

2.2.1. Persoonsgegevens

94. Zoals weergegeven in randnummer 81, worden persoonsgegevens zeer ruim uitgelegd en kunnen bijna alle gegevens onder dit begrip vallen. De gegevens moeten het enkel mogelijk maken een natuurlijke persoon (in)direct te kunnen identificeren, om persoonsgegevens uit te maken. Ook de gegevens verwerkt door ADOs in het kader van

---

²⁴² Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de Europese Unie, *Pb.C.* 7 juni 2016, afl. 202, 13; Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, *Pb.C.* 7 juni 2016, afl. 202, 47.

²⁴³ HvJ 15 december 1995, nr. C-415/93, ECLI:EU:C:1995:463, Union royale belge des sociétés de football association ASBL/Jean-Marc Bosman, Royal club liégeois SA/Jean-Marc Bosman en anderen en Union des associations européennes de football (UEFA)/Jean-Marc Bosman; HvJ 19 februari 2002, nr. C-309/99, ECLI:EU:C:2002:98, J. C. J. Wouters, J. W. Savelbergh en Price Waterhouse Belastingadviseurs BV/Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten; HvJ 18 juli 2006, nr. C-519/04 P, ECLI:EU:C:2006:492, David Meca-Medina en Igor Majcen/Europese Commissie.

²⁴⁴ HvJ 18 juli 2006, nr. C-519/04 P, ECLI:EU:C:2006:492, David Meca-Medina en Igor Majcen/Europese Commissie, overw. 27.

²⁴⁵ De genoemde arresten hebben allemaal betrekking op aspecten inzake de Europese markt.

²⁴⁶ De AVG maakt secundair Unierecht uit.

dopingcontroles kunnen bijgevolg worden gekwalificeerd als persoonsgegevens²⁴⁷, gezien deze steeds in verband kunnen worden gebracht met een bepaalde atleet.²⁴⁸

95. De AVG verduidelijkt dat genetische gegevens, biometrische gegevens en gegevens over gezondheid gevoelige persoonsgegevens uitmaken.²⁴⁹ Deze gegevens komen onder meer voort uit de analyse van de stalen die worden afgenomen van atleten in het kader van dopingtesten.²⁵⁰ Bijgevolg maken een groot deel van de data verwerkt in het kader van dopingcontroles gevoelige persoonsgegevens uit, gezien ze betrekking hebben op de gezondheid van de sporters.

2.2.2. Verwerking

96. Ook het begrip verwerking wordt ruim geformuleerd, waardoor elke handeling met betrekking tot persoonsgegevens in principe kan worden beschouwd als een verwerking.²⁵¹ Zoals weergegeven in Hoofdstuk 2 worden in het kader van dopingcontroles de data van atleten verzameld, verwerkt en bewaard. Deze verwerking gebeurt zowel door WADA, (N)ADOs, IFs, laboratoria, etc.²⁵²

2.2.3. Verwerkingsverantwoordelijke ("controller") en verwerker ("processor")

97. Zoals uiteengezet in randnummers 85-88 is de AVG van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens door een verwerkingsverantwoordelijke en/of een verwerker. De "controller" stelt het doel en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vast, terwijl de "processor" hier geen invloed op heeft gezien deze de verwerking slechts uitvoert in opdracht van de verwerkingsverantwoordelijke.²⁵³

98. In het kader van het antidopingbeleid worden de meeste regels bepaald door WADA. Het is namelijk WADA die bepaalt waarom data van atleten dienen te worden verzameld en op welke manier dit dient te gebeuren.²⁵⁴ WADA kan dus duidelijk als

---

²⁴⁷ Zoals de naam, het adres, de geboortedatum, het geslacht, etc. van de atleet, maar ook de informatie verzameld van atleten die tot de "Registered Testing Pool" behoren in het kader van het whereabouts-systeem: *supra* randnummers 54 en 61.

²⁴⁸ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 137.

²⁴⁹ Art. 4, 13)-15) en art. 9, eerste lid AVG.

²⁵⁰ M. VIRET, "How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping", 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020).

²⁵¹ Bijvoorbeeld het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, etc. van gegevens: *supra* randnummer 80.

²⁵² B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 137-138.

²⁵³ *Supra* randnummers 86-87.

²⁵⁴ P.V. BOSS, "Selected topics on GDPR in doping – is the hunter hunted?", 19 juni 2018, <http://gdpr.sport/wp-content/uploads/2018/06/Presentation-GAISF-20180619-bianchischwald.pdf> (geconsulteerd op 15 april 2021); B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 139.

verwerkingsverantwoordelijke worden gekwalificeerd.²⁵⁵ Daarnaast kunnen ook NADOs, IFs en MEOs bepalen welke atleten er dienen te worden getest en wanneer deze testen dienen plaats te vinden.²⁵⁶ Al deze organisaties werken bovendien samen bij dopingtesten.²⁵⁷ De Artikel 29-Werkgroep²⁵⁸ hanteert een ruime opvatting van het begrip verwerkingsverantwoordelijke en heeft dan ook gestipuleerd dat NADOs, ((inter)nationale) sportfederaties en Olympische Comit es "controllers" in de Europese Unie uitmaken. Zij zijn verantwoordelijk voor het verwerken van persoonsgegevens in overeenstemming met de data protection-regelgeving²⁵⁹.²⁶⁰ Moeilijker te kwalificeren zijn de laboratoria. Enerzijds hebben zij een bepaalde autonomie in het bepalen van hoe de data worden geanalyseerd en welke middelen zij daartoe gebruiken.²⁶¹ Anderzijds voeren zij de analyse van de dopingtesten uit op vraag van een van bovengenoemde organisaties.

2.2.4. Bevoegdheid van de Europese Unie

99. De AVG is van toepassing op een verwerkingsverantwoordelijke of verwerker die is gevestigd in de Unie en in het kader van zijn activiteiten persoonsgegevens verwerkt, "ongeacht of de verwerking in de Unie al dan niet plaatsvindt".²⁶² Hieruit volgt dat laboratoria, NADOs, MEOs, en IFs gevestigd in de Unie onder het toepassingsgebied van de Verordening vallen.²⁶³

100. De Verordening is bovendien ook van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens van natuurlijke personen die zich in de Unie bevinden door een verwerkingsverantwoordelijke of verwerker die niet in de Europese Unie is gevestigd, "wanneer de verwerking verband houdt met het aanbieden van goederen of diensten aan deze betrokkenen in de Unie of het monitoren van hun gedrag, voor zover dit gedrag in de

---

²⁵⁵ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 139.

²⁵⁶ Art. 5.2 WADC; P.V. BOSS, "Selected topics on GDPR in doping – is the hunter hunted?", 19 juni 2018, <http://gdpr.sport/wp-content/uploads/2018/06/Presentation-GAISF-20180619-bianchischwald.pdf> (geconsulteerd op 15 april 2021).

²⁵⁷ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 139.

²⁵⁸ De voorganger van de EDPB.

²⁵⁹ Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p. 3 (geconsulteerd op 8 december 2020).

²⁶⁰ Het valt echter niet uit te sluiten dat een IF of NADO aan een andere NADO vraagt om een dopingtest uit te voeren. In dit geval zal eerstgenoemde als "controller" worden gekwalificeerd, terwijl laatstgenoemde als "processor" kan worden beschouwd: M. VIRET, "How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping", 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020).

²⁶¹ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 139-140.

²⁶² Art. 3, eerste lid AVG.

²⁶³ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 140.

Unie plaatsvindt".²⁶⁴ Het is denkbaar dat ook IFs of ADOs die buiten de Unie zijn gevestigd "diensten" kunnen aanbieden aan Europese atleten of hun gedrag monitoren. Wanneer de verwerking dus betrekking heeft op persoonsgegevens van atleten uit de Europese Unie zullen de organisaties betrokken bij het antidopingbeleid, die instaan voor deze verwerking, hoogstwaarschijnlijk onderworpen zijn aan de AVG. Dit ongeacht de verwerkingsverantwoordelijke of verwerker is gevestigd binnen of buiten de Unie.²⁶⁵

101. De vraag kan echter worden gesteld of ook WADA zelf rechtstreeks gebonden is door de AVG. De zetel van WADA is namelijk gelegen in Lausanne, Zwitserland en het hoofdkwartier bevindt zich in Montreal, Canada.²⁶⁶ Enerzijds kan worden gesteld dat WADA rechtstreeks gebonden is door de AVG, omdat zij "diensten" aanbiedt aan Europese atleten (namelijk ADAMS) of omdat zij het gedrag van atleten in de Europese Unie monitort.²⁶⁷ Zo wordt bijvoorbeeld de whereabouts-informatie van Europese atleten gemonitord door middel van ADAMS. Anderzijds kan worden gesteld dat ADAMS eerder rechtstreeks wordt aangeboden aan NADOs, die het op hun beurt aanbieden aan atleten. In dat geval is het dan ook niet WADA zelf die ADAMS rechtstreeks aanbiedt aan de Europese atleten. Ook monitort WADA zelden zelf de activiteiten van atleten, maar valt het hiervoor terug op NADOs. Er kan dus worden geconcludeerd dat het momenteel onduidelijk is in welke mate WADA zelf gebonden is door de AVG.²⁶⁸

2.3. Conclusie

102. Een groot deel van de gegevens die in het kader van dopingcontroles worden verwerkt, kunnen als gevoelige persoonsgegevens in de zin van de AVG worden gekwalificeerd. De persoonsgegevens worden door WADA, (N)ADOs, IFs, laboratoria, etc. verwerkt. WADA, NADOs, IFs, MEOs en Olympische Comit es kunnen als verwerkingsverantwoordelijken worden beschouwd. Tot slot vallen NADOs, IFs, MEOs en laboratoria gevestigd in de Unie onder het toepassingsgebied van de Verordening. Organisaties gevestigd buiten de Unie zijn hoogstwaarschijnlijk ook onderworpen aan de bepalingen van de Verordening indien zij persoonsgegevens verwerken die betrekking hebben op atleten uit de Europese Unie. Het is echter onduidelijk in welke mate WADA zelf territoriaal gebonden is door de AVG.

---

²⁶⁴ Art. 3, tweede lid AVG.

²⁶⁵ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 140-141.

²⁶⁶ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Governance", <https://www.wada-ama.org/en/governance> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).

²⁶⁷ Art. 3, tweede lid AVG.

²⁶⁸ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. McNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 91.

103. Uit dit alles kan worden geconcludeerd dat de AVG van toepassing is op een overgroot deel van de gegevensverwerking dat plaatsvindt in het kader van het antidopingbeleid.²⁶⁹ De strijd tegen doping dient bijgevolg plaats te vinden binnen het wettelijk kader van de AVG.²⁷⁰ Deze conclusie wordt bijgestaan door het feit dat WADA in artikel 1 ISPPPI vermeldt dat het betreffende document is opgesteld, rekening houdend met onder andere de AVG.²⁷¹

Hoofdstuk 4. Juridische analyse en interpretatie van de World Anti-Doping Code en de Algemene Verordening Gegevensbescherming

104. Wanneer data protection – meer bepaald de AVG – in relatie wordt gebracht met de normering en praktijken inzake de strijd tegen doping, kan worden vastgesteld dat hier bepaalde spanningen heersen. Ondanks WADA en ADOs doorheen de jaren al vele inspanningen hebben geleverd om het antidopingbeleid beter af te stemmen op de regelgeving inzake gegevensbescherming²⁷², kan toch worden geconstateerd dat dit beleid op verscheidene vlakken nog tekortschiet op vlak van conformiteit met de data protection-normering. Zeker sinds de introductie van de AVG, die een hoog beschermingsniveau bij de verwerking van persoonsgegevens van natuurlijke personen, zoals sporters, garandeert²⁷³, kan worden gesteld dat bepaalde bepalingen inzake het antidopingbeleid strijdig zijn met de AVG. Aan de hand van een juridische analyse en interpretatie van de dopingregelgeving enerzijds, met nadruk op de WADC en haar International Standards, en de AVG anderzijds zal in dit hoofdstuk dan ook worden onderzocht welke deze concrete bezorgdheden en problemen vanuit het perspectief van data protection in het kader van dopingcontroles zijn.

Afdeling 1. Grondslag voor het verwerken van gevoelige persoonsgegevens van sporters in het kader van dopingcontroles

105. Zoals uiteengezet in randnummer 95 maken het grootste deel van de data verwerkt in het kader van dopingcontroles gevoelige persoonsgegevens uit. Dit valt te verklaren doordat een aanzienlijk deel van de gegevens betrekking hebben op de gezondheid van de sporters, zoals onder meer de gegevens die worden verzameld door de analyse van urine-

---

²⁶⁹ *Ibid.*, 141.

²⁷⁰ *Ibid.*, 183; J. KLEINER, "Sports and data protection: practical insights", 18 juli 2018, <https://www.expertguides.com/articles/sports-and-data-protection-practical-insights/aroffzxs> (geconsulteerd op 15 april 2021).

²⁷¹ Art. 1 ISPPPI.

²⁷² *Ibid.*; art. 8 Athletes' Anti-Doping Rights Act, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/athlete_act_en.pdf (geconsulteerd op 5 april 2021); WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "WADA's revised International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information (ISPPPI) comes into effect", 1 juni 2018, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2018-06/wadas-revised-international-standard-for-the-protection-of-privacy-and-personal> (geconsulteerd op 5 april 2021).

²⁷³ Art. 1, eerste lid AVG.

en bloedstalen.²⁷⁴ De AVG bepaalt strenge regels voor de verwerking van gevoelige persoonsgegevens: dergelijke verwerking is verboden, tenzij aan een van de toelaatbaarheidsvoorwaarden is voldaan.²⁷⁵ Deze toelaatbaarheidsvoorwaarden zijn strenger dan de voorwaarden voor de verwerking van "gewone" persoonsgegevens²⁷⁶. Artikel 9, tweede lid AVG bepaalt dan ook verscheidene gronden op basis waarvan gevoelige persoonsgegevens uitzonderlijk wel mogen worden verwerkt. Voldoet de verwerking van gevoelige persoonsgegevens in het kader van het antidopingbeleid echter aan deze gronden?²⁷⁷

1.1. Uitdrukkelijke toestemming²⁷⁸

106. Artikel 6.1 ISPPPI stelt dat ADOs persoonlijke informatie van sporters, waaronder gevoelige persoonsgegevens²⁷⁹, enkel mogen verwerken in overeenstemming met een geldige rechtsgrond.²⁸⁰ De ISPPPI kwalificeert vervolgens onder andere toestemming van de betrokkene of een andere persoon als geldige rechtsgrond om de gegevens van atleten te verwerken.²⁸¹ Artikel 6.3 ISPPPI verduidelijkt dat wanneer gevoelige persoonlijke informatie wordt verwerkt op grond van toestemming, de uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene dient te worden verkregen.²⁸² Zo stemt de standaard overeen met de AVG, welke bepaalt dat gevoelige persoonsgegevens kunnen worden verwerkt op basis van onder meer de uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene.²⁸³

107. Indien wordt gesteund op toestemming voor de verwerking van persoonsgegevens verduidelijkt de AVG dat "*de betrokkene vrijelijk, specifiek, geïnformeerd en ondubbelzinnig met de verwerking van zijn persoonsgegevens dient in te stemmen*".²⁸⁴ Ook hier valt duidelijk een invloed van de data protection-regelgeving op het antidopingbeleid vast te stellen, gezien ook de ISPPPI verder specificeert dat wanneer de verwerking steunt op toestemming, deze toestemming geïnformeerd, vrijelijk gegeven, specifiek en ondubbelzinnig dient te zijn.²⁸⁵

---

²⁷⁴ M. VIRET, "How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping", 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020); X, "WADA's Anti-Doping Rules Not So Dope According to the EU Data Protection Watchdog", 5 maart 2020, <https://www.williamfry.com/newsandinsights/news-article/2020/03/05/wadas-anti-doping-rules-not-so-dope-according-to-the-eu-data-protection-watchdog> (geconsulteerd op 15 april 2021).

²⁷⁵ Art. 9 AVG.

²⁷⁶ Art. 6 AVG.

²⁷⁷ Er zal hierbij enkel worden stilgestaan bij de belangrijkste verwerkingsgronden in de antidopingcontext.

²⁷⁸ Art. 9, tweede lid, a) AVG.

²⁷⁹ Art. 3.3 ISPPPI.

²⁸⁰ Art. 6.1 ISPPPI.

²⁸¹ Art. 6.1, b) ISPPPI.

²⁸² De standaard specificeert zelfs dat de verwerking van gevoelige persoonsgegevens dient te worden voltrokken in overeenstemming met de waarborgen en procedures uiteengezet door privacy- en data protection-regelgeving: art. 6.3 ISPPPI.

²⁸³ Artikel 9, tweede lid, a) AVG.

²⁸⁴ Overw. 32 en art. 4, 11) AVG.

²⁸⁵ Art. 6.1, b) ISPPPI.

108. Ondanks deze specificatie in de ISPPPI kan echter in vraag worden gesteld of de uitdrukkelijke toestemming gegeven door sporters als basis voor de verwerking van hun gevoelige data wel degelijk kan worden gekwalificeerd als “vrijelijk gegeven”. Indien atleten weigeren hun toestemming te verstrekken voor het verwerken van persoonsgegevens kunnen hier immers sancties en negatieve gevolgen aan worden verbonden.²⁸⁶ Wanneer ADOs persoonlijke informatie verwerken op grond van toestemming, dienen ADOs de betrokkenen te informeren over de negatieve gevolgen die kunnen voortvloeien uit de weigering van hun toestemming.²⁸⁷ Dergelijke weigering kan onder meer hun verdere betrokkenheid bij de sport in de weg staan, een overtreding van de WADC inhouden en de resultaten van wedstrijden ongeldig maken.²⁸⁸

109. Door de gevolgen die kunnen voortvloeien uit de weigering ervan lijken atleten geen andere keuze te hebben dan hun toestemming te verstrekken, waardoor deze toestemming bijgevolg niet kan worden gezien als “vrijelijk gegeven” en geen geldige rechtsgrond vormt voor de verwerking van gevoelige data.²⁸⁹ Door het gevoel te creëren dat atleten geen andere keuze hebben dan hun toestemming te geven, willen zij betrokken blijven in de sport, ontstaat er ook een machtsonevenwicht tussen de sporter en de ADO (als verwerkingsverantwoordelijke).²⁹⁰ Wanneer er sprake is van een duidelijke wanverhouding tussen de betrokkene en de verwerkingsverantwoordelijke kan de toestemming niet worden gezien als vrijelijk gegeven en vormt toestemming geen geldige rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens.²⁹¹ Daarnaast moet de betrokkene zijn toestemming te allen tijde kunnen intrekken.²⁹² Artikel 6.2, b) ISPPPI bepaalt echter dat wanneer de toestemming wordt ingetrokken, ADOs in sommige gevallen de verwerking van de persoonsgegevens zullen verderzetten.²⁹³ Ook deze bepaling van de ISPPPI staat dus op gespannen voet met de vereisten van de AVG.

---

²⁸⁶ Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 5 (geconsulteerd op 2 december 2020).

²⁸⁷ Art. 6.2, a) ISPPPI.

²⁸⁸ Commentaar bij art. 6.2, a) ISPPPI.

²⁸⁹ Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p.11 (geconsulteerd op 8 december 2020); M. VIRET, “How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping”, 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020).

²⁹⁰ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 82.

²⁹¹ Overw. 43 AVG; J. KORNBECK, “Athlete consent as a legal base for data transfers to third countries for anti-doping purposes, under EU and German law”, *Int. Sports Law J.* 2017, (68) 80-81; J. KORNBECK, “Statutory provision as a legal base for data transfers to third countries for anti-doping purposes, under EU and German law”, *Int. Sports Law J.* 2020, (55) 56.

²⁹² Art. 7, derde lid AVG.

²⁹³ Art. 6.2, b) ISPPPI.

110. Gezien de negatieve consequenties verbonden aan de weigering van toestemming door atleten, kan de toestemming niet worden gekwalificeerd als "vrijelijk gegeven". Uitdrukkelijke toestemming kan momenteel dan ook niet worden gezien als een geldige rechtsgrond voor de verwerking van gevoelige persoonsgegevens in de strijd tegen doping, ondanks deze wel zo wordt gekwalificeerd door WADA²⁹⁴. Deze grond voldoet immers niet aan de vereisten van artikel 7 en 9 AVG. Het valt dan ook aan te raden dat WADA de negatieve gevolgen verbonden aan de weigering van toestemming herziet.

1.2. Andere gronden

111. Naast uitdrukkelijke toestemming vermeldt de ISPPPI nog andere rechtsgronden voor de verwerking van (gevoelige) persoonsgegevens van sporters, zoals onder meer de uitvoering van een taak van algemeen belang (indien dit noodzakelijk is om redenen van zwaarwegend algemeen belang), volksgezondheid en de bescherming van de vitale belangen van de betrokkene en andere personen.²⁹⁵ Ook bij deze gronden is een bepaalde invloed van de data protection-regelgeving vast te stellen, gezien ze in bepaalde mate overeenkomen met de overige gronden vermeld in artikel 9, tweede lid AVG. Bij de verwerking van gevoelige persoonsgegevens in de context van het antidopingbeleid gesteund op deze overige gronden kunnen vanuit het oogpunt van data protection echter evenzeer bepaalde vraagtekens worden geplaatst.

1.2.1. Vitale belangen²⁹⁶

112. De door WADA aangehaalde rechtsgrond betreffende de bescherming van de vitale belangen van de betrokkene en andere personen lijkt niet te stroken met de AVG. Artikel 9, tweede lid, c) AVG bepaalt dat de verwerking van gevoelige persoonsgegevens is toegestaan indien deze "*noodzakelijk is ter bescherming van de vitale belangen van de betrokkene of van een andere natuurlijke persoon indien de betrokkene fysiek of juridisch niet in staat is zijn toestemming te geven*".²⁹⁷ WADA verantwoordt deze grond door te verwijzen naar de gezondheid van de atleten en het fundamentele recht van atleten om deel te nemen aan een dopingvrije sport²⁹⁸.²⁹⁹ "Vitale belangen" dient echter restrictief te worden geïnterpreteerd onder de AVG³⁰⁰, waardoor het te betwijfelen valt dat het

---

²⁹⁴ Art. 6.1, b) en art. 6.3 ISPPPI.

²⁹⁵ Art. 6.1, a) ISPPPI.

²⁹⁶ Art. 9, tweede lid, c) AVG.

²⁹⁷ *Ibid.*

²⁹⁸ Ook al wordt dit niet erkend als fundamenteel recht in Europa: B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 85.

²⁹⁹ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "WADA and its Partners Keep the Spotlight on Clean Sport at 2016 SportAccord Convention", 27 april 2016, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2016-04/wada-and-its-partners-keep-the-spotlight-on-clean-sport-at-2016-sportaccord> (geconsulteerd op 21 februari 2021).

³⁰⁰ Overw. 46 AVG.

beschermen van de gezondheid van de atleet en diens recht op een dopingvrije sport hieronder valt. Ondanks hun belang voor de sporter, lijken deze door WADA aangehaalde redenen namelijk niet dermate vergaand om als vitale belangen van de atleet te worden aanzien onder de AVG. Doping leidt immers enkel in zeer uitzonderlijke gevallen tot ernstige gezondheidsrisico's of -problemen.³⁰¹ Deze grond lijkt dan ook niet te voldoen aan de voorwaarden opgelegd door de AVG.

1.2.2. Redenen van zwaarwegend algemeen belang³⁰²

113. Artikel 6.1, a) ISPPPI bepaalt dat ook de vervulling van een taak van algemeen belang, indien dit noodzakelijk is om redenen van zwaarwegend algemeen belang, een rechtsgrond voor de verwerking van (gevoelige) persoonlijke informatie kan omvatten. Dit is in overeenstemming met artikel 9, tweede lid, g) AVG, welke "redenen van zwaarwegend algemeen belang" als rechtsgrond voor het verwerken van gevoelige persoonsgegevens vermeldt.³⁰³

114. Overweging 112 AVG vermeldt "de terugdringing en/of uitbanning van doping in de sport" als gewichtige reden van algemeen belang. Bijgevolg kan de vervulling van een taak van algemeen belang worden aanzien als een rechtmatige rechtsgrond voor de verwerking van de "gewone" persoonsgegevens van atleten.³⁰⁴ Voor de verwerking van gevoelige persoonsgegevens vereist de AVG echter dat er sprake is van een "reden van zwaarwegend algemeen belang". Of dat "reden van zwaarwegend algemeen belang" onder "gewichtige reden van algemeen belang" valt en of het verwerken van gevoelige persoonsgegevens in de strijd tegen doping een "reden van zwaarwegend algemeen belang" uitmaakt, is niet duidelijk.³⁰⁵

115. Het is dus onduidelijk of "reden van zwaarwegend algemeen belang" voor de verwerking van medische gegevens van atleten voldoet aan de voorwaarden van de AVG. Deze grond zou zich echter wel het beste lenen als rechtsgrond voor de verwerking van gevoelige persoonsgegevens in de antidopingcontext, gezien er in overweging 112 AVG een connotatie wordt gemaakt tussen de strijd tegen doping en algemeen belang. Het valt WADA dan ook aan te raden hieromtrent opheldering te vragen aan de EDPB.

---

³⁰¹ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 85.

³⁰² Art. 9, tweede lid, g) AVG.

³⁰³ *Ibid.*

³⁰⁴ Art. 6, eerste lid, e) AVG.

³⁰⁵ De AVG verduidelijkt het begrip "zwaarwegend algemeen belang" namelijk niet: B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 88.

116. Indien de verwerking van gevoelige persoonsgegevens op basis van deze verwerkingsgrond in aanmerking wordt genomen, dienen hiervoor bepaalde voorwaarden te zijn voldaan. De AVG vereist namelijk dat hieromtrent een rechtsgrondslag in de EU-wetgeving of de relevante nationale wetgeving wordt opgenomen.³⁰⁶ Nationale wetgevers dienen de strijd tegen doping te erkennen als een zaak van "zwaarwegend algemeen belang", de entiteiten aan te wijzen die gerechtigd zijn gegevens te verwerken en een passende beschrijving te geven van de toegestane reikwijdte en doeleinden van dergelijke verwerking.³⁰⁷

1.2.2. Volksgezondheid³⁰⁸

117. Ook volksgezondheid wordt door de ISPPPI vermeldt als een grond voor de verwerking van (gevoelige) persoonlijke informatie.³⁰⁹ Artikel 9, tweede lid, i) AVG bepaalt dat gevoelige persoonsgegevens kunnen worden verwerkt indien de verwerking "*noodzakelijk is om redenen van algemeen belang op het gebied van de volksgezondheid*".³¹⁰ Beide bepalingen lijken dus overeen te stemmen.

118. De AVG geeft echter een restrictieve interpretatie aan het begrip "volksgezondheid": het betreft alle elementen in verband met de gezondheid, zoals onder meer morbiditeit en beperkingen, de universele toegang tot gezondheidszorg, doodsoorzaken, etc.³¹¹ Dit lijkt veel verder te strekken en een meer universeel belang te impliceren dan de individuele risico's die sporters nemen bij het gebruik van doping.³¹² Het verwerken van gevoelige persoonsgegevens van de sporter op basis van redenen van algemeen belang op het gebied van de volksgezondheid is dus een wankele grondslag. Ook inzake deze rechtsgrond dient te worden opgemerkt dat indien de verwerking van gevoelige persoonsgegevens op basis van deze verwerkingsgrond in aanmerking wordt genomen³¹³, de AVG net zoals bij "redenen van zwaarwegend algemeen belang" vereist dat hieromtrent een rechtsgrondslag in de EU-wetgeving of de relevante nationale wetgeving wordt opgenomen.³¹⁴

---

³⁰⁶ Art. 9, tweede lid, g) AVG; M. VIRET, "How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping", 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020).

³⁰⁷ *Ibid.*

³⁰⁸ Artikel 9, tweede lid, i) AVG.

³⁰⁹ Art. 6.1, a) ISPPPI.

³¹⁰ Artikel 9, tweede lid, i) AVG.

³¹¹ Overw. 54 AVG.

³¹² B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 111.

³¹³ Waar tot op heden dus nog bepaalde vraagtekens bij dienen te worden geplaatst.

³¹⁴ Artikel 9, tweede lid, i) AVG; M. VIRET, "How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping", 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020).

1.3. Conclusie

119. Een groot deel van de data verwerkt in het kader van dopingcontroles maken gevoelige persoonsgegevens uit. Ondanks WADA verschillende gronden vermeldt op basis waarvan ADOs gevoelige persoonlijke informatie van sporters kunnen verwerken en deze gronden duidelijk conformiteit met de data protection-regelgeving hebben proberen na te streven, kan toch worden vastgesteld dat vele van deze rechtsgronden in de praktijk problematisch blijken vanuit het oogpunt van gegevensbescherming. Gelet op de consequenties die door WADA worden verbonden aan de weigering van toestemming, kan de uitdrukkelijke toestemming van atleten momenteel niet worden gekwalificeerd als "vrijelijk gegeven" en voldoet deze bijgevolg niet aan de vereisten van de AVG. Ook de verwerking op basis van de grondslag "vitale belangen" lijkt niet te voldoen aan de voorwaarden opgelegd door de AVG. Het is daarnaast onduidelijk of verwerking van gevoelige persoonsgegevens op grond van "redenen van zwaarwegend algemeen belang"³¹⁵ en "redenen van algemeen belang op het gebied van de volksgezondheid" conform de bepalingen van de AVG is. Indien de verwerking van gevoelige persoonsgegevens op basis van deze verwerkingsgronden in aanmerking wordt genomen³¹⁶, dienen bovendien bepaalde stappen in de nationale wetgeving te worden gezet opdat zij zouden stroken met de AVG.

Afdeling 2. Verwerkingsverantwoordelijke en verwerker

120. WADA, NADOs, IFs, MEOs en Olympische Comit es kunnen worden beschouwd als verwerkingsverantwoordelijken.³¹⁷ Het kan echter voorkomen dat een IF of NADO aan een andere NADO vraagt om een dopingtest uit te voeren. In dit geval dient eerstgenoemde als "controller" te worden gekwalificeerd, terwijl laatstgenoemde als "processor" dient te worden beschouwd.³¹⁸ Afhankelijk van de situatie kunnen er dus verschillende verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers optreden, rekening houdend met wie aan wie welke opdracht geeft.³¹⁹

121. Wie "controller" of "processor" kan zijn in de strijd tegen doping is verduidelijkt door de Artikel 29-Werkgroep en de rechtsleer. Uit de WADC en International Standards valt namelijk niet duidelijk af te leiden wie in een concrete situatie wie is en worden nergens

---

³¹⁵ Welke zich het beste lijkt te lenen als rechtgrond voor de verwerking van gevoelige persoonsgegevens in de antidopingcontext: *supra* randnummer 115.

³¹⁶ Waar tot op heden dus nog bepaalde vraagtekens bij dienen te worden geplaatst.

³¹⁷ P.V. BOSS, "Selected topics on GDPR in doping – is the hunter hunted?", 19 juni 2018, <http://gdpr.sport/wp-content/uploads/2018/06/Presentation-GAISF-20180619-bianchischwald.pdf> (geconsulteerd op 15 april 2021).

³¹⁸ *Supra* randnummer 98.

³¹⁹ M. VIRET, "How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping", 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020).

de termen "controller" en "processor" gebruikt. Zo blijft het in de WADA-documenten onduidelijk wie welke verantwoordelijkheid heeft in een concrete situatie.³²⁰ Het zou dan ook enorm nuttig zijn moest WADA in haar eigen documenten verduidelijken welke entiteit(en) in elke concrete situatie verwerkingsverantwoordelijke en verwerker kunnen uitmaken. Beiden hebben namelijk verschillende verantwoordelijkheden en verplichtingen in het kader van een rechtmatige verwerking.³²¹

Afdeling 3. Informeren van de atleet

3.1. Welke informatie?

122. Zoals reeds weergegeven in randnummers 59-62 wordt de atleet geïnformeerd over verschillende aspecten inzake zijn/haar dopingtest. De ADO³²² dient de betrokkene op wie de persoonlijke informatie betrekking heeft dan ook te informeren over de verwerking van diens persoonlijke informatie in het kader van een dopingtest.³²³ De artikelen 13 en 14 AVG bepalen welke informatie door de verwerkingsverantwoordelijke aan de betrokkene dient te worden verstrekt, ongeacht of de persoonsgegevens al dan niet bij de betrokkene werden verzameld.³²⁴ Wanneer de informatie die de ADO dient te verstrekken overeenkomstig artikel 7.1 ISPPPI wordt getoetst aan de vereisten opgelegd door de artikelen 13 en 14 AVG, is reeds een bepaalde invloed van de data protection-regelgeving vast te stellen. Een groot deel van de informatie dat dient te worden verstrekt door ADOs stemt overeen met de te verstrekken informatie overeenkomstig de AVG.³²⁵

123. Toch dienen ADOs bepaalde informatie overeenkomstig artikel 7.1. ISPPPI niet te verschaffen aan de sporter, terwijl deze informatie door de AVG wel wordt vereist en bovendien als essentieel kan worden beschouwd voor de sporter om van op de hoogte te zijn.³²⁶ Zo dient de ADO onder andere niet de rechtsgrond voor de verwerking van de persoonlijke informatie te verstrekken aan de betrokkene.³²⁷ Indien de verwerking echter

---

³²⁰ Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 3 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³²¹ M. VIRET, "How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping", 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020).

³²² In diens capaciteit van verwerkingsverantwoordelijke.

³²³ Art. 7.1 ISPPPI.

³²⁴ Art. 13-14 AVG; Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 6 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³²⁵ Zo vermelden beiden de verwerkingsdoelinden waarvoor de persoonsgegevens zijn bestemd, de categorieën van ontvangers, de periode gedurende welke de persoonsgegevens zullen worden opgeslagen, etc.: art. 13-14 AVG; art. 7.1 ISPPPI.

³²⁶ Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 6 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³²⁷ Ondanks dit wel als te verstrekken informatie wordt vermeld door de AVG: art. 13, eerste lid, c) en art. 14, eerste lid, c) AVG.

niet steunt op de (uitdrukkelijke) toestemming van de atleet is het niet altijd voor de hand liggend dat de betrokkene op de hoogte is van de grond op basis waarvan diens persoonlijke informatie wordt verwerkt. Vandaar dat het ten zeerste valt aan te raden dat WADA ook oplegt dat ADOs de rechtsgrond voor de verwerking dienen mee te delen aan de betrokkene, gezien het maar eerlijk is dat indien persoonlijke informatie van de sporter wordt verwerkt in het kader van een dopingcontrole, deze ook weet op welke grondslag dit gebeurt.

124. Daarnaast vermeldt artikel 7.1 ISPPPI ook niet dat de betrokkene het recht heeft diens toestemming te allen tijde in te trekken, wanneer de verwerking steunt op de (uitdrukkelijke) toestemming van de betrokkene.³²⁸ Zoals reeds besproken in randnummers 106-110 is toestemming als rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens van sporters in het kader van de strijd tegen doping hoogst problematisch. Toch is het ook voor sporters mogelijk om hun toestemming in te trekken.³²⁹ Deze mogelijkheid wordt echter niet vermeld door de ISPPPI, ondanks het toch belangrijk is dat de sporters hiervan op de hoogte worden gesteld.

125. Ondanks reeds in bepaalde mate conformiteit met de data protection-regelgeving tot stand werd gebracht, valt het dus aan te raden dat WADA de te verstrekken informatie overeenkomstig artikel 7.1 ISPPPI nog beter afstemt op de vereisten opgelegd door de artikelen 13 en 14 AVG.³³⁰ Zo dienen bijvoorbeeld ook de grondslag voor de verwerking en het recht om de toestemming in te trekken te worden meegedeeld door ADOs.

3.2. Deadline informeren betrokkene

126. Artikel 7.2 ISPPPI bepaalt dat wanneer ADOs persoonlijke informatie van derde partijen en dus niet rechtstreeks van de deelnemer ontvangen, de betrokkene "*as soon as possible and without undue delay*" dient te worden geïnformeerd. Het valt echter aan te raden hieromtrent een meer precieze termijn te bepalen. Het instellen van een maximumtermijn van bijvoorbeeld twee weken of één maand voor het verstrekken van de informatie biedt namelijk meer zekerheid en bescherming aan de atleet op wie de gegevensverwerking betrekking heeft.³³¹

---

³²⁸ Art. 13, tweede lid, c) en art. 14, tweede lid, d) AVG.

³²⁹ Dit kan worden afgeleid uit de bewoording van artikel 6.2, b) ISPPPI.

Op het feit dat de mogelijkheid tot intrekking van deze toestemming niet volledig lijkt te stroken met de vereisten opgelegd door de AVG, wordt hier niet verder ingegaan: zie randnummer 109.

³³⁰ Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 6 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³³¹ *Ibid.*

3.3. Te weinig informatie

127. In het algemeen wordt er in het hele proces van dopingcontroles vrij weinig informatie verstrekt aan de atleten. Zo worden atleten bijvoorbeeld op de hoogte gebracht van het feit dat zij in de "Registered Testing Pool" zullen worden opgenomen en worden ze geïnformeerd over de verplichtingen die hiermee gepaard gaan³³², maar verkrijgen de sporters echter weinig informatie over de precieze redenen waarom zij in deze pool worden opgenomen en dus whereabouts-informatie dienen te verstrekken. De criteria op basis waarvan de uiteindelijke selectie voor de "Registered Testing Pool" wordt gemaakt, moeten worden meegedeeld aan WADA, maar er is echter geen verplichting deze criteria mee te delen aan de atleten zelf.³³³ Ook over het feit waarom een atleet in bepaalde omstandigheden wel een dopingtest moet laten afnemen en in andere omstandigheden niet wordt beperkte informatie verstrekt.³³⁴ Wanneer de persoonsgegevens niet van de betrokkene zijn verkregen, bepaalt de AVG vier gevallen waarin de informatie niet aan de betrokkene dient te worden verstrekt.³³⁵ Geen van deze gronden kunnen echter worden toegepast in het kader van het antidopingbeleid.³³⁶ Het valt dan ook aan te raden dat WADA in haar documenten voorschrijft dat ADOs en/of IFs ertoe gehouden zijn meer informatie te verstrekken dan momenteel het geval is, bijvoorbeeld over waarom atleten in een "Registered Testing Pool" worden opgenomen of waarom zij al dan niet dienen te worden getest, om zo een betere compatibiliteit met de AVG te bekomen.

3.4. Vele WADA-documenten

128. WADA's belangrijkste activiteit bestaat uit "standard setting" op vlak van het antidopingbeleid. In de strijd tegen doping heeft WADA dan ook reeds honderden documenten uitgevaardigd. Naast de WADC en International Standards publiceert WADA Model Rules, Guidelines, Models of Best Practice, Protocols, Anti-Doping Statistical Reports, etc.³³⁷ Het is voor een atleet echter onmogelijk om al deze documenten bij te houden en te weten welke regels nu precies op diens concrete situatie van toepassing zijn. Zo zijn atleten dan ook vaak niet (volledig) op de hoogte van alle regelgeving die van toepassing

---

³³² Art. 5.5 WADC.

³³³ Art. 4.8.6 ISTI; B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 59.

³³⁴ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 179-180.

³³⁵ Wanneer de betrokkene reeds over informatie beschikt; het verstrekken van die informatie onmogelijk blijkt of onevenredig veel inspanning zou vergen; het verkrijgen of verstrekken van de gegevens uitdrukkelijk is voorgeschreven bij Unie- of lidstatelijk recht dat op de verwerkingsverantwoordelijke van toepassing is en dat recht voorziet in passende maatregelen om de gerechtvaardigde belangen van de betrokkene te beschermen; of wanneer de persoonsgegevens vertrouwelijk moeten blijven uit hoofde van een beroepsgeheim in het kader van Unierecht of lidstatelijke recht, waaronder een statutaire geheimhoudingsplicht: art. 14, vijfde lid AVG.

³³⁶ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 179-180.

³³⁷ WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "What we do", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do> (geconsulteerd op 26 februari 2021).

is wanneer hun data worden verwerkt in het kader van een dopingcontrole. Het is dan ook aangeraden dat ADOs en IFs meer stappen ondernemen om deze informatie op een begrijpelijke manier samen te brengen en over te brengen aan de atleten. Ook nationale overheden kunnen hierbij een rol spelen door bij de implementatie van de WADA-documenten in nationale antidopingregelgeving meer informatie te verschaffen over welke rechten en plichten een sporter precies heeft in concrete situaties. WADA, ADOs, IFs en nationale overheden dienen dan ook meer stappen te ondernemen om al deze informatie op een duidelijkere manier over te brengen aan de atleet en op die manier diens rechten beter te respecteren.³³⁸

Afdeling 4. Gegevensbeschermingseffectbeoordeling

129. Het in werking treden van de AVG bracht een nieuwe verplichting met zich mee in het kader van de verwerking van persoonsgegevens, namelijk het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling.³³⁹ *"Wanneer een verwerking een hoog risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen voert de verwerkingsverantwoordelijke voorafgaand aan de verwerking een beoordeling uit van het effect van de beoogde verwerkingsactiviteiten op de bescherming van persoonsgegevens"*.³⁴⁰ Een gegevensbeschermingseffectbeoordeling is onder meer vereist in het geval van *"een systematische en uitgebreide beoordeling van persoonlijke aspecten van natuurlijke personen, die is gebaseerd op geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering, en waarop besluiten worden gebaseerd waaraan voor de natuurlijke persoon rechtsgevolgen zijn verbonden of die de natuurlijke persoon op vergelijkbare wijze wezenlijk treffen"*, alsook in het geval van *"een grootschalige verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9, eerste lid, of van gegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten als bedoeld in artikel 10"*.³⁴¹

130. De ISPPPI legt geen verplichting tot het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling op. Artikel 9.6 ISPPPI vermeldt enkel dat ADOs regelmatig hun verwerking van gevoelige informatie en whereabouts-informatie zullen beoordelen teneinde de proportionaliteit en de risico's van hun verwerking te bepalen en na te gaan welke maatregelen kunnen worden genomen om de risico's voor de betrokken deelnemers te beperken.³⁴² ADOs worden in dit kader een bepaalde flexibiliteit verleend

---

³³⁸ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 180.

³³⁹ Art. 35 AVG.

³⁴⁰ Art. 35, eerste lid AVG.

³⁴¹ Art. 35, derde lid AVG.

³⁴² Art. 9.6 ISPPPI.

en er wordt hen geen verplichting opgelegd om ook voorafgaand aan de verwerking een risicobeoordeling uit te voeren.³⁴³ Gelet op de gevoeligheid van de gegevens die worden verwerkt in het kader van het antidopingbeleid en de gevolgen die hieruit kunnen voortvloeien, kan worden gesteld dat deze verwerking wel degelijk een hoog risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van de atleten.³⁴⁴ Naast de bestaande verplichting van artikel 9.6 ISPPPI lijkt het aan ADOs³⁴⁵ opleggen van de verplichting tot het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling voorafgaand aan de verwerking bijgevolg noodzakelijk.³⁴⁶ In het kader van dopingcontroles is er namelijk sprake van een verwerking van gevoelige persoonsgegevens, alsook een systematische en uitgebreide beoordeling van persoonlijke aspecten van natuurlijke personen waarop besluiten worden gebaseerd waaraan voor de natuurlijke persoon rechtsgevolgen zijn verbonden, welke een gegevensbeschermingseffectbeoordeling vereisen^{347, 348}.

131. Daarnaast bepaalt artikel 9.6 ISPPPI dat ADOs enkel de verwerking van gevoelige informatie en whereabouts-informatie zullen beoordelen. Bij een gegevensbeschermingseffectbeoordeling in de context van de strijd tegen doping dient echter voor elke verwerking die een hoog risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen voorafgaand aan de verwerking een beoordeling van het effect van de beoogde verwerkingsactiviteiten op de bescherming van persoonsgegevens te worden uitgevoerd³⁴⁹ en dus niet enkel wanneer de verwerking betrekking heeft op gevoelige persoonlijke informatie of whereabouts-informatie.³⁵⁰

---

³⁴³ Commentaar bij art. 9.6 ISPPPI.

³⁴⁴ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 99.

³⁴⁵ Dit betreft natuurlijk enkel ADOs waarop de AVG van toepassing is: B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 175.

³⁴⁶ "De beoordeling bevat ten minste: een systematische beschrijving van de beoogde verwerkingen en de verwerkingsdoeleinden, waaronder, in voorkomend geval, de gerechtvaardigde belangen die door de verwerkingsverantwoordelijke worden behartigd; een beoordeling van de noodzaak en de evenredigheid van de verwerkingen met betrekking tot de doeleinden; een beoordeling van de in het eerste lid bedoelde risico's voor de rechten en vrijheden van betrokkenen; en de beoogde maatregelen om de risico's aan te pakken, waaronder waarborgen, veiligheidsmaatregelen en mechanismen om de bescherming van persoonsgegevens te garanderen en om aan te tonen dat aan deze verordening is voldaan, met inachtneming van de rechten en gerechtvaardigde belangen van de betrokkenen en andere personen in kwestie": art. 35, zevende lid AVG.

³⁴⁷ Art. 35, derde lid AVG.

³⁴⁸ Voor een voorbeeld hoe deze gegevensbeschermingseffectbeoordeling er precies kan uitzien en kan worden uitgevoerd: zie D. KLOZA, A. CALVI, S. CASIRAGHI, S. VAZQUEZ MAYMIR, N. IOANNIDIS, A. TANAS en N. VAN DIJK, "Data protection impact assessment in the European Union: developing a template for a report from the assessment process", 11 september 2020, https://cris.vub.be/ws/portalfiles/portal/53602836/dpialab_pb2020_1_final.pdf (geconsulteerd op 25 maart 2021).

³⁴⁹ Art. 35, eerste lid AVG.

³⁵⁰ Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 6-7 (geconsulteerd op 2 december 2020).

Afdeling 5. Ontzegging recht van toegang tot persoonlijke informatie

132. De ISPPPI voorziet in een recht van toegang tot persoonlijke informatie voor deelnemers of personen op wie de informatie betrekking heeft.³⁵¹ In sommige gevallen kan de betrokkene diens recht van toegang tot persoonlijke informatie echter niet uitoefenen, namelijk indien *"a particular case plainly conflicts with the integrity of the anti-doping system or an Anti-Doping Organization's ability to plan or conduct No Advance Notice Testing or to investigate and establish anti-doping rule violations or other legal claims"*.³⁵² Deze uitzondering is echter zeer onduidelijk geformuleerd.³⁵³ Er worden namelijk geen concrete situaties bepaald waarin het recht van toegang niet kan worden uitgeoefend, maar enkel een vage omschrijving gegeven. Dit leidt voor de atleten en andere betrokkenen tot onzekerheid over de gevallen waarin zij hun recht van toegang tot persoonlijke informatie al dan niet kunnen uitoefenen.

133. Deze uitzondering is dan ook niet in overeenstemming met het recht van inzage van de betrokkene zoals bepaald in de AVG.³⁵⁴ De Verordening stipuleert namelijk dat *"de betrokkene het recht heeft om uitsluitel te verkrijgen over het al dan niet verwerken van hem betreffende persoonsgegevens en om inzage te verkrijgen van die persoonsgegevens"*.³⁵⁵ De vaag geformuleerde ontzegging van de uitoefening van het recht van toegang in de ISPPPI is hier duidelijk mee in strijd, gezien betrokkenen in dit geval geen inzage kunnen bekomen en dit op zeer onduidelijke gronden.³⁵⁶ Er is geen reden die verband houdt met *"de integriteit van het antidopingsysteem, het vermogen om "No Advance Notice Testing" te plannen of uit te voeren of om antidoping inbreuken of andere juridische claims te onderzoeken en vast te stellen"*³⁵⁷, die het van tevoren weigeren van de toegang tot informatie over data kan verantwoorden.³⁵⁸

---

³⁵¹ Art. 11.1 ISPPPI.

³⁵² *Ibid.*

³⁵³ Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p.9 (geconsulteerd op 8 december 2020); Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 8 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³⁵⁴ Art. 15 AVG.

³⁵⁵ *Ibid.*

³⁵⁶ Daarnaast kan de uitzondering ook als strijdig met de bepalingen inzake geautomatiseerde individuele besluitvorming worden beschouwd: art. 22 AVG; Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p.9 (geconsulteerd op 8 december 2020).

³⁵⁷ Deze redenen worden door WADA als verantwoording gegeven voor de uitzondering op het recht van toegang tot persoonlijke informatie: art. 11.1 ISPPPI.

³⁵⁸ Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and

134. Daarnaast bepaalt artikel 11.2 ISPPPI dat ADOs niet verplicht zijn een verzoek tot toegang tot persoonlijke informatie van betrokkenen te beantwoorden indien het verzoek *"a disproportionate burden on the Anti-Doping Organizations in terms of cost or effort given the nature of the Personal Information in question"* oplegt.³⁵⁹ Ook deze uitzondering is zeer vaag geformuleerd en kan niet conform de data protection-regelgeving worden beschouwd.³⁶⁰

135. De artikelen 11.1 en 11.2 ISPPPI leggen in de antidopingcontext dus beperkingen op inzake het recht van toegang tot persoonlijke informatie.³⁶¹ Wanneer het opleggen van beperkingen wordt getoetst aan de AVG kan worden opgemerkt dat elke beperking van het recht van toegang moet overeenstemmen met artikel 23 AVG.³⁶² Deze bepaling laat Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke maatregelen die het recht van toegang/inzage beperken toe, maar enkel voor zover *"die beperking de wezenlijke inhoud van de grondrechten en fundamentele vrijheden onverlet laat en in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel is"*.³⁶³ De beperkingen bepaald in de artikelen 11.1 en 11.2 ISPPPI, maar ook de weigering van het uitoefenen van het recht van toegang, weergegeven in artikel 11.3 ISPPPI³⁶⁴, kunnen bijgevolg enkel worden aanvaard indien deze voldoen aan de voorwaarden van artikel 23 AVG.³⁶⁵ Bij dit alles dient artikel 23 AVG strikt te worden geïnterpreteerd.³⁶⁶

136. De beperkingen en weigering van het uitoefenen van het recht van toegang tot persoonlijke informatie, zoals bepaald in de artikelen 11.1-11.3 ISPPPI, zijn momenteel dus nog in te vage termen geformuleerd en kunnen bijgevolg niet conform de AVG worden

---

(national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p.9-10 (geconsulteerd op 8 december 2020); Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 8 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³⁵⁹ Art. 11.2 ISPPPI.

³⁶⁰ Art. 15 en art. 22 AVG; Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p. 10 (geconsulteerd op 8 december 2020); Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 8 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³⁶¹ Gezien de betrokkenen hun recht van toegang in bepaalde gevallen niet kunnen uitoefenen.

³⁶² Art. 23 AVG.

³⁶³ Art. 23, eerste lid AVG; Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 8 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³⁶⁴ Welke bepaalt dat indien een ADO weigert toegang te verlenen tot persoonlijke informatie zij de betrokkene daarvan zo spoedig mogelijk in kennis stelt en schriftelijk de redenen vermeldt voor de weigering: art. 11.3 ISPPPI.

³⁶⁵ Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 8 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³⁶⁶ *Ibid.*

beschouwd. Daarnaast is elke beperking en weigering van het recht van toegang enkel toegestaan indien deze conform de voorwaarden van artikel 23 AVG zijn. Ook hier is een herziening en verduidelijking door WADA dus wenselijk.

Afdeling 6. Openbaarmaking antidoping inbreuken

137. Artikel 14.3.2 WADC bepaalt dat in het geval van een antidoping inbreuk, de ADO die verantwoordelijk is voor Results Management de genomen beslissing omtrent de inbreuk openbaar dient te maken, met inbegrip van de sport, de overtreden antidopingregel, de naam van de sporter of andere persoon die de overtreding heeft begaan, de verboden stof of verboden methode en de opgelegde sancties. Dezelfde ADO moet ook binnen twintig dagen de resultaten van beroepsbeslissingen betreffende overtredingen van de antidopingregel openbaar maken, met inbegrip van de hierboven beschreven informatie.³⁶⁷ De bekendmaking geschiedt ten minste door de vereiste informatie op de website van de ADO te plaatsen en de informatie daar te laten staan gedurende één maand of de duur van een eventuele onverkiesbaarheid van de atleet.³⁶⁸

138. Er vindt dus een automatische en verplichte publicatie op het internet plaats van alle antidoping inbreuken, waarbij onder meer de naam van de atleet en de opgelegde sancties worden vermeld en dit voor een periode van ten minste één maand. WADA geeft een tweeledige verantwoording voor deze publicatie. Ten eerste voorkomt dergelijke openbaarmaking volgens WADA dat *"atleten die geschorst zijn een andere rol binnen de georganiseerde sport gaan vervullen (zoals coach, technisch adviseur of official) of als atleet aan een andere sport gaan deelnemen terwijl de WADC een verbod oplegt"*. Ten tweede benadrukt WADA de afschrikkende werking van een publicatie op het internet: *"enerzijds functioneert het als een sanctie voor zij die een inbreuk hebben gepleegd en anderzijds verklaart WADA dat andere sporters bewust moeten worden gemaakt van het feit dat geen enkele sporter, zelfs topsporters niet, ongestraft vals kan spelen"*.³⁶⁹

139. Ondanks deze verantwoording lijkt de automatische en verplichte openbaarmaking echter niet te stroken met het proportionaliteitsbeginsel, welke een belangrijk beginsel inzake de verwerking van persoonsgegevens uitmaakt en steeds dient te worden gerespecteerd.³⁷⁰ Het proportionaliteitsbeginsel, waar noodzakelijkheid een belangrijk

---

³⁶⁷ Art. 14.3.2 WADC.

³⁶⁸ Art. 14.3.5 WADC.

³⁶⁹ Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p. 16 (geconsulteerd op 8 december 2020).

³⁷⁰ Art. 5, eerste lid, b)-c) AVG.

onderdeel van uitmaakt, houdt onder meer in dat een genomen maatregel nuttig moet zijn en dat de maatregel niet vervangbaar mag zijn door een andere handeling die even doeltreffend is, maar de rechten en vrijheden van de betrokkene minder schaadt.³⁷¹ Deze laatste voorwaarde is echter niet vervuld, gezien beide redenen die WADA verschaft ter verantwoording van de publicatie op een minder ingrijpende manier dan door middel van een automatische en verplichte publicatie op het internet kunnen worden bereikt, rekening houdend met de feiten en omstandigheden van de betreffende zaak.³⁷² Zo bepaalt artikel 14.3.7 WADC dat de voorgeschreven verplichte openbaarmaking niet vereist is indien de sporter of andere persoon die schuldig is bevonden aan een overtreding een minderjarige, een beschermd persoon of een recreatieve sporter is. Elke facultatieve openbaarmaking in een geval waarbij dergelijke personen betrokken zijn, moet in verhouding staan tot de feiten en omstandigheden van het geval.³⁷³ Deze bepaling zou echter van toepassing moeten zijn voor alle atleten en niet enkel voor minderjarigen, beschermde personen of recreatieve sporters.³⁷⁴

6.1. Eerste verantwoording

140. WADA's eerste verantwoording voor de automatische en verplichte openbaarmaking van alle antidoping inbreuken is het voorkomen dat atleten die geschorst zijn een andere rol binnen de georganiseerde sport gaan vervullen of als atleet aan een andere sport gaan deelnemen terwijl de WADC een verbod oplegt. Minder vergaande maatregelen dan automatische openbaarmaking kunnen echter evenzeer dit doel bereiken³⁷⁵, zoals bijvoorbeeld een "bewijs van goed gedrag" vereisen voor het vervullen van een bepaalde rol binnen de sport of om aan een andere sport deel te nemen.³⁷⁶ Atleten die een antidoping inbreuk hebben gepleegd, zullen dergelijk bewijs bijgevolg niet kunnen voorleggen. Indien WADA van oordeel is dat dergelijke soort maatregel niet toereikend is om het door hen vooropgestelde doel te bereiken³⁷⁷, kan de mogelijkheid van een beperkte vorm van

---

³⁷¹ S. GUTWIRTH, "De toepassing van het finaliteitsbeginsel van de Privacywet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens", *TPR* 1993, afl. 4, (1409) 1433.

³⁷² Letter from the Article 29 Data Protection Working Party to the World Anti-Doping Agency – Annex, 5 maart 2013, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/other-document/files/2013/20130305_letter-to-wada_annex_en.pdf, p. 1 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³⁷³ Art. 14.3.7 WADC.

³⁷⁴ Letter from the Article 29 Data Protection Working Party to the World Anti-Doping Agency – Annex, 5 maart 2013, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/other-document/files/2013/20130305_letter-to-wada_annex_en.pdf, p. 1 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³⁷⁵ S. GUTWIRTH, "De toepassing van het finaliteitsbeginsel van de Privacywet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens", *TPR* 1993, afl. 4, (1409) 1433.

³⁷⁶ Zoals werd geadviseerd door de Artikel 29-Werkgroep: Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p. 17 (geconsulteerd op 8 december 2020).

³⁷⁷ Wat in twijfel kan worden getrokken.

publicatie op het internet eventueel in overweging worden genomen. Bekendmaking op de website van de ADO, die voor iedereen toegankelijk is, kan echter niet als proportioneel worden beschouwd voor het bereiken van dit doel.³⁷⁸ Dit druist namelijk op disproportionele wijze in tegen de rechten van de atleet.³⁷⁹

6.2. Tweede verantwoording

141. De verplichte en automatische openbaarmaking van antidoping inbreuken met als doel een afschrikwekkend effect te hebben op zowel zij die de inbreuk hebben gepleegd als op andere sporters kan daarnaast niet worden gezien als noodzakelijk en proportioneel om dit doel te bereiken. "*Automatische publicatie van persoonlijke gegevens op het internet met het oog op het afschrikken van atleten, zonder rekening te houden met de feiten en omstandigheden van de concrete zaak, dient als disproportioneel te worden aanzien*".³⁸⁰ Er dient te worden gekeken naar de elementen van elke specifieke zaak om uit te maken of de publicatie van de sanctie wel degelijk noodzakelijk en proportioneel is. Elementen waarmee rekening gehouden dienen te worden zijn onder meer: de ernst van de antidoping inbreuk, het niveau van de atleet, of de atleet meerderjarig of minderjarig is, etc. Wanneer men na het in overweging nemen van al deze verschillende elementen tot de conclusie komt dat een publicatie van de inbreuk toch nodig is, dient er gebruik te worden gemaakt van een minder vergaande vorm van publicatie. Hierbij kan worden gedacht aan een eenmalige publicatie, zoals bijvoorbeeld een persbericht. Daarnaast kan men bijvoorbeeld ook kiezen voor een anonieme publicatie, waarbij het niveau van de atleet, de ernst van de inbreuk, etc. worden vermeld.³⁸¹ Ook deze minder vergaande vorm van publicatie kan sporters bewust maken van het feit dat geen enkele atleet ongestraft vals kan spelen.³⁸²

142. Ook de duur van de publicatie zou kunnen worden beperkt, waarbij de publicatie maar een korte periode zichtbaar is voor het brede publiek en daaropvolgend in een tweede

---

³⁷⁸ Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p. 17 (geconsulteerd op 8 december 2020).

³⁷⁹ S. GUTWIRTH, "De toepassing van het finaliteitsbeginsel van de Privacywet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens", *TPR* 1993, afl. 4, (1409) 1433-1435.

³⁸⁰ Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p. 17 (geconsulteerd op 8 december 2020).

³⁸¹ Zoals werd geadviseerd door de Artikel 29-Werkgroep: *Ibid.*

³⁸² *Ibid.*; Letter from the Article 29 Data Protection Working Party to the World Anti-Doping Agency – Annex, 5 maart 2013, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/other-document/files/2013/20130305_letter-to-wada_annex_en.pdf, p. 1 (geconsulteerd op 2 december 2020).

fase enkel toegankelijk is voor de betrokkenen bij het antidopingbeleid (zoals bijvoorbeeld ADOs en IFs).³⁸³

6.3. Conclusie

143. De automatische en verplichte publicatie op het internet van alle antidoping inbreuken, waarbij onder meer de naam van de atleet en de opgelegde sancties worden vermeld en dit voor een periode van ten minste één maand, is niet noodzakelijk om de door WADA vooropgestelde doelstellingen te bereiken. Deze doelstellingen kunnen ook door veel minder vergaande maatregelen worden bereikt, die rekening houden met de feiten en omstandigheden van de zaak en zo het proportionaliteitsbeginsel respecteren.³⁸⁴ Denk bijvoorbeeld aan een "bewijs van goed gedrag". Indien publicatie toch noodzakelijk blijkt, dient te worden gekozen voor een minder vergaande vorm van bekendmaking dan een automatische en verplichte publicatie op het internet, zoals een persbericht, een anonieme publicatie of een publicatie beperkt in de tijd.³⁸⁵

Afdeling 7. Doorgiften van persoonsgegevens aan derde landen

144. Wanneer persoonsgegevens van atleten worden doorgegeven aan landen buiten de Europese Unie of aan internationale organisaties, operationeel buiten de Unie, is deze gegevensoverdracht onderworpen aan strengere voorwaarden dan het geval is bij doorgiften binnen de Unie. Doorgiften van persoonsgegevens binnen de Europese Unie genieten namelijk vrij verkeer van gegevens.³⁸⁶ Inzake doorgiften aan derde landen stipuleert artikel 44 AVG het volgende: "*Persoonsgegevens die worden verwerkt of die zijn bestemd om na doorgifte aan een derde land of een internationale organisatie te worden verwerkt, mogen slechts worden doorgegeven indien, onverminderd de overige bepalingen van deze verordening, de verwerkingsverantwoordelijke en de verwerker aan de in dit hoofdstuk neergelegde voorwaarden hebben voldaan; dit geldt ook voor verdere doorgiften van persoonsgegevens vanuit het derde land of een internationale organisatie aan een ander derde land of een andere internationale organisatie. Alle bepalingen van dit*

---

³⁸³ Zoals werd geadviseerd door de Artikel 29-Werkgroep: Letter from the Article 29 Data Protection Working Party to the World Anti-Doping Agency – Annex, 5 maart 2013, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/other-document/files/2013/20130305_letter-to-wada_annex_en.pdf, p. 1 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³⁸⁴ S. GUTWIRTH, "De toepassing van het finaliteitsbeginsel van de Privacywet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens", *TPR* 1993, afl. 4, (1409) 1433-1435.

³⁸⁵ Dezelfde bemerkingen kunnen worden gemaakt bij artikel 14.4 WADC betreffende statistische verslaggeving, welke bepaalt dat ADOs publieke rapporten mogen publiceren van hun dopingcontroles, waarbij de naam van elke geteste atleet en de datum van elke test worden vermeld: Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 8 (geconsulteerd op 2 december 2020).

³⁸⁶ J. KORNBECK, "Athlete consent as a legal base for data transfers to third countries for anti-doping purposes, under EU and German law", *Int. Sports Law J.* 2017, (68) 68.

hoofdstuk worden toegepast opdat het door deze verordening voor natuurlijke personen gewaarborgde beschermingsniveau niet wordt ondermijnd.".³⁸⁷

145. De ISPPPI bevat geen uitgebreide bepalingen met betrekking tot deze materie. De standaard bevat enkel een sectie betreffende "Disclosures of Personal Information to other Anti-Doping Organizations and Third Parties".³⁸⁸ Hierin wordt bepaald dat ADOs geen persoonlijke informatie bekend maken aan andere ADOs, tenzij die bekendmaking noodzakelijk is om de ADOs die de persoonlijke informatie ontvangen in staat te stellen hun verplichtingen uit hoofde van de WADC en International Standards na te komen, en dit in overeenstemming met de toepasselijke wetgeving inzake privacy en gegevensbescherming.³⁸⁹ Daarnaast worden enkele gevallen bepaald waarin ADOs geen persoonlijke informatie aan andere ADOs bekend mogen maken en enkele gevallen waarin ADOs persoonlijke informatie aan derden openbaar mogen maken.³⁹⁰

146. De AVG bepaalt dat de doorgifte van persoonsgegevens aan landen buiten de Europese Unie legitiem is in drie gevallen: op basis van adequaatheidsbesluiten, op basis van passende waarborgen en in geval van afwijkingen voor specifieke situaties.³⁹¹ Het is echter de vraag of doorgiften van persoonsgegevens aan derde landen in het kader van de strijd tegen doping aan deze vereisten voldoen, gezien de WADC en ISPPPI hier zeer weinig informatie over verstrekken. De doorgiften moeten dan ook getoetst worden aan deze drie voorwaarden.³⁹²

7.1. Adequaatheidsbesluiten

7.1.1. Pro memoria

147. In het kader van de doorgifte van data aan landen buiten de Europese Unie spreekt de Artikel 29-Werkgroep over "*the transfer of data to the ADAMS Database in Canada and to other countries outside the EU*".³⁹³ Hieruit kan worden afgeleid dat het opslaan van

---

³⁸⁷ Art. 44 AVG.

³⁸⁸ Art. 8 ISPPPI.

³⁸⁹ Art. 8.1 ISPPPI.

³⁹⁰ Zie art. 8.2-8.3 ISPPPI.

³⁹¹ Art. 45, art. 46 en art. 49 AVG.

³⁹² Dit stemt ook overeen met artikel 8.1 ISPPPI welke bepaalt dat de bekendmaking van persoonlijke informatie door ADOs aan andere ADOs in overeenstemming dient te zijn met de toepasselijke wetgeving inzake privacy en gegevensbescherming.

³⁹³ Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p. 12 (geconsulteerd op 8 december 2020).

persoonsgegevens op ADAMS en het downloaden van gegevens van ADAMS in het kader van de data protection-regelgeving als doorgiften aan derde landen worden gezien.³⁹⁴

7.1.2. Adequaateitsbesluiten

148. Indien de doorgifte van persoonsgegevens aan een derde land of internationale organisatie plaatsvindt op basis van een adequaateitsbesluit, heeft de Europese Commissie besloten dat *"het derde land, een gebied of één of meerdere nader bepaalde sectoren in dat derde land, of de internationale organisatie in kwestie een passend beschermingsniveau waarborgt. Voor een dergelijke doorgifte is bijgevolg geen specifieke toestemming nodig"*.³⁹⁵ Deze doorgiften genieten dezelfde regeling inzake vrij verkeer van persoonsgegevens als binnen de EU.³⁹⁶

149. De Europese Commissie heeft momenteel twaalf landen erkend die in een adequaat beschermingsniveau voorzien.³⁹⁷ Ten aanzien van zowel Canada als Zwitserland bestaat een adequaateitsbesluit, wat van belang is gezien ADAMS wordt geleid op Canadees grondgebied en toegankelijk is voor WADA vanuit zowel Zwitserland als Canada.³⁹⁸ Het adequaateitsbesluit met betrekking tot Zwitserland betreft het hele data protection-systeem.³⁹⁹ De doorgiften van data door Europese ADOs aan ADAMS vinden plaats in het kader van het adequaateitsbesluit met betrekking tot Canada.⁴⁰⁰ Dit adequaateitsbesluit verwijst naar de gepastheid van de bescherming van persoonsgegevens geboden door de Canadese Personal Information Protection and Electronic Documents Act (hierna: PIPEDA).⁴⁰¹ Het adequaateitsbesluit van de Commissie is dus niet van toepassing op het gehele data protection-systeem van Canada, maar enkel op gegevensverwerking in het kader van de PIPEDA. Initieel viel WADA niet onder het toepassingsgebied van de PIPEDA, maar door een amendement is de PIPEDA nu ook van toepassing op WADA.⁴⁰² Bijgevolg valt WADA onder het toepassingsgebied van het

---

³⁹⁴ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 92.

³⁹⁵ Art. 45, eerste lid AVG.

³⁹⁶ EUROPEAN COMMISSION, "Adequacy decisions", https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/adequacy-decisions_en (geconsulteerd op 4 maart 2021).

³⁹⁷ *Ibid.*

³⁹⁸ *Ibid.*

³⁹⁹ Besch.Comm. nr. 2000/518/EG, 26 juli 2000 overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de passende bescherming van persoonsgegevens in Zwitserland (Kennisgeving geschied onder nummer C(2000) 2304) (Voor de EER relevante tekst), *Pb.L.* 25 augustus 2000, afl. 215, 2.

⁴⁰⁰ Besch.Comm. nr. 2002/2/EG, 20 december 2001 overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad, betreffende de gepastheid van de bescherming van persoonsgegevens geboden door de Canadese Personal Information Protection and Electronic Documents Act (Kennisgeving geschied onder nummer C(2001) 4539), *Pb.L.* 4 januari 2002, afl. 2, 13.

⁴⁰¹ Personal Information Protection and Electronic Documents Act (S.C. 2000, c. 5), <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/P-8.6/FullText.html> (geconsulteerd op 4 maart 2021).

⁴⁰² De PIPEDA is van toepassing op de persoonlijke informatie die WADA verzamelt, gebruikt of openbaar maakt in het kader van hun interprovinciale of internationale activiteiten: Personal Information Protection and Electronic

adequaateitsbesluit met betrekking tot de Canadese PIPEDA. Derhalve kan worden geconcludeerd dat doorgiften van persoonlijke informatie door Europese organisaties aan WADA, door middel van ADAMS, voldoen aan de voorwaarden van doorgiften aan derde landen van de AVG en bijgevolg geldig zijn.⁴⁰³ Dit geldt voor de doorgifte van persoonsgegevens binnen de werkingssfeer van alle adequaateitsbesluiten.⁴⁰⁴

150. In het kader van gegevensdoorgiften aan derde landen op basis van adequaateitsbesluiten is het nuttig kort stil te staan bij de invloed van de Schrems-arresten (Schrems I en Schrems II) op deze materie.⁴⁰⁵ Schrems I had betrekking op een beschikking van de Europese Commissie inzake het Safe Harbour-regime met de Verenigde Staten van Amerika⁴⁰⁶, welke door het Europees Hof van Justitie nietig werd verklaard.⁴⁰⁷ Om tegemoet te komen aan de ongeldigheidsverklaring van het Safe Harbour-regime, werd met betrekking tot de Verenigde Staten het privacyschildbesluit⁴⁰⁸ tot stand gebracht.⁴⁰⁹ In het Schrems II-arrest verklaarde het Hof ook dit besluit ongeldig.⁴¹⁰ Sinds het Schrems I-arrest kan het bestaan van een adequaateitsbesluit niet automatisch worden opgevat als bewijs dat doorgiften naar het land in kwestie altijd rechtmatig zijn en nooit kunnen worden aangevochten door de betrokkenen. Gegevensbeschermingsautoriteiten dienen dan ook bereid te zijn in te grijpen en vermeende inbreuken op gegevensbeschermingsregels te onderzoeken, zelfs wanneer een besluit inzake adequaateit van kracht is.⁴¹¹

Documents Act (S.C. 2000, c. 5), <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/P-8.6/FullText.html>, Schedule 4 (geconsulteerd op 4 maart 2021).

⁴⁰³ Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf, p. 9 (geconsulteerd op 2 december 2020).

⁴⁰⁴ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 166.

⁴⁰⁵ HvJ 6 oktober 2015, nr. C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650, Maximilian Schrems/Data Protection Commissioner (Schrems I); HvJ 16 juli 2020, nr. C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559, Data Protection Commissioner/Facebook Ireland Ltd en Maximilian Schrems (Schrems II).

⁴⁰⁶ Besch.Comm. nr. 2000/520/EG, 26 juli 2000 overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad, betreffende de gepastheid van de bescherming geboden door de Veiligheidsbeginselen voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de daarmee verband houdende vaak gestelde vragen, die door het ministerie van Handel van de Verenigde Staten zijn gepubliceerd (Kennisgeving geschied onder nummer C(2000) 2441) (Voor de EER relevante tekst), *Pb.L.* 25 augustus 2000, afl. 215, 7.

⁴⁰⁷ HvJ 6 oktober 2015, nr. C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650, Maximilian Schrems/Data Protection Commissioner (Schrems I), overw. 107.

⁴⁰⁸ Uitvoeringsverord.Comm. nr. 2016/1250, 12 juli 2016 overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de gepastheid van de door het EU-VS-privacy schild geboden bescherming (Kennisgeving geschied onder nummer C(2016) 4176) (Voor de EER relevante tekst), *Pb.L.* 1 augustus 2016, afl. 207, 1.

⁴⁰⁹ C. KUNER, "Reality and Illusion in EU Data Transfer Regulation Post Schrems", *German Law Journal* 2017, afl. 18, (881) 883; LIEDEKERKE, "Het Schrems II-arrest en de gevolgen voor de praktijk", 2020, <https://www.liedekerke.com/p-het-schrems-ii-arrest-en-de-gevolgen-voor-de-praktijk-2020-418.html> (geconsulteerd op 7 maart 2021).

⁴¹⁰ HvJ 16 juli 2020, nr. C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559, Data Protection Commissioner/Facebook Ireland Ltd en Maximilian Schrems (Schrems II).

⁴¹¹ HvJ 6 oktober 2015, nr. C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650, Maximilian Schrems/Data Protection Commissioner (Schrems I), overw. 66; J. KORNBECK, "Transferring athletes' personal data from the EU to third countries for anti-doping purposes: applying Recital 112 GDPR in the post-Schrems era", *IDPL* 2016, afl. 6, (291) 293-294; J. KORNBECK, "Athlete consent as a legal base for data transfers to third countries for anti-doping purposes, under EU and German law", *Int. Sports Law J.* 2017, (68) 78.

151. Daarnaast verduidelijken de arresten dat de uitdrukking “passend beschermingsniveau”, welke het derde land moet waarborgen, dient te worden opgevat dat het, *“zonder te eisen dat het betrokken derde land hetzelfde beschermingsniveau waarborgt als dat binnen de rechtsorde van de Unie, vereist dat dit derde land daadwerkelijk een niveau van bescherming van de vrijheden en grondrechten waarborgt dat in grote lijnen overeenkomt met het niveau dat binnen de Unie wordt gewaarborgd”*.⁴¹² Tot slot kan een krachtens artikel 45, derde lid AVG vastgesteld adequaatheidsbesluit niet verhinderen dat *“personen wier persoonsgegevens zijn of zouden kunnen worden doorgegeven naar een derde land bij de bevoegde nationale toezichthoudende autoriteit een klacht indienen met betrekking tot de bescherming van hun rechten en vrijheden in verband met de verwerking van deze gegevens”*.⁴¹³

152. Ook na de Schrems-arresten kan worden besloten dat de PIPEDA nog steeds een passend beschermingsniveau biedt, gezien het adequaatheidsbesluit betreffende de gepastheid van de bescherming van persoonsgegevens geboden door de PIPEDA nog steeds van kracht is.⁴¹⁴ Bijgevolg blijven de doorgiften van persoonlijke informatie aan WADA, door middel van ADAMS, voldoen aan de vereisten van doorgiften aan derde landen van de AVG. Ten gevolge van de Schrems-arresten dient echter te worden opgemerkt dat adequaatheidsbesluiten in het algemeen wel kunnen worden aangevochten door betrokkenen.

7.2. Passende waarborgen

153. Momenteel bestaan er adequaatheidsbesluiten met betrekking tot slechts twaalf landen.⁴¹⁵ Bij het antidopingbeleid zijn echter veel meer landen betrokken. Wereldwijd beschikken de meeste landen over een NADO, hebben zij atleten die deelnemen aan sportwedstrijden in verschillende landen en organiseren zij sportevenementen. In dit kader worden er data doorgegeven tussen verschillende NADOs, IFs, MEOs, etc. Vele doorgiften vinden plaats door middel van ADAMS, maar dit kan ook via mail, telefoon, etc.⁴¹⁶ Bijgevolg

---

⁴¹² HvJ 6 oktober 2015, nr. C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650, Maximillian Schrems/Data Protection Commissioner (Schrems I), overw. 73; HvJ 16 juli 2020, nr. C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559, Data Protection Commissioner/Facebook Ireland Ltd en Maximillian Schrems (Schrems II), overw. 94; C. KUNER, “Reality and Illusion in EU Data Transfer Regulation Post Schrems”, *German Law Journal* 2017, afl. 18, (881) 889.

⁴¹³ HvJ 6 oktober 2015, nr. C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650, Maximillian Schrems/Data Protection Commissioner (Schrems I), overw. 53; HvJ 16 juli 2020, nr. C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559, Data Protection Commissioner/Facebook Ireland Ltd en Maximillian Schrems (Schrems II), overw. 119; C. KUNER, “Reality and Illusion in EU Data Transfer Regulation Post Schrems”, *German Law Journal* 2017, afl. 18, (881) 888-895.

⁴¹⁴ Er werden wel enkele wijzigingen aan aangebracht. Verdere wijzigingen in de toekomst zijn dan ook niet uit te sluiten.

⁴¹⁵ EUROPEAN COMMISSION, “Adequacy decisions”, https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/adequacy-decisions_en (geconsulteerd op 4 maart 2021).

⁴¹⁶ J. KORNBECK, “Transferring athletes’ personal data from the EU to third countries for anti-doping purposes: applying Recital 112 GDPR in the post-Schrems era”, *IDPL* 2016, afl. 6, (291) 297-298; B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 117.

vinden er dan ook gegevensdoorgiften plaats aan derde landen ten aanzien waarvan geen adequaatheidsbesluit bestaat. Indien er geen adequaatheidsbesluit voorhanden is, is de vraag naar de rechtmatigheid van grensoverschrijdende doorgiften van persoonlijke informatie moeilijker te beantwoorden.⁴¹⁷

154. In de afwezigheid van een adequaatheidsbesluit kunnen doorgiften aan derde landen nog steeds plaatsvinden op basis van passende waarborgen. Artikel 46, eerste lid AVG bepaalt dat *"bij ontstentenis van een adequaatheidsbesluit een doorgifte van persoonsgegevens aan een derde land of een internationale organisatie door een verwerkingsverantwoordelijke of een verwerker alleen mag plaatsvinden mits zij passende waarborgen bieden en betrokkenen over afdwingbare rechten en doeltreffende rechtsmiddelen beschikken"*.⁴¹⁸ WADA heeft met de ISPPPI haar eigen standaard betreffende de bescherming van privacy en persoonlijke informatie. Het valt echter te betwijfelen dat dit instrument de passende waarborgen biedt die de AVG voor ogen heeft. Zij biedt namelijk een lager beschermingsniveau dan de AVG.⁴¹⁹

155. De AVG stipuleert welke instrumenten dergelijke passende waarborgen kunnen bieden.⁴²⁰ Inzake een doorgifte van persoonsgegevens buiten de Europese Unie lijken in het kader van het antidopingbeleid contractuele bepalingen of overeenkomsten de meest geschikte instrumenten te zijn. Zo kunnen er bijvoorbeeld door contractuele bepalingen tussen de verwerkingsverantwoordelijke en verwerker passende waarborgen worden geboden.⁴²¹ WADA verwerpt echter het gebruik van contractuele bepalingen om passende waarborgen te bieden. WADA is van mening dat *"het aantal contracten tussen alle Europese en niet-Europese ADOs en laboratoria in de duizenden zou lopen"*. Volgens WADA is dit dan ook geen realistisch instrument, gezien er te veel partijen betrokken zijn.⁴²² Ondanks deze commentaar van WADA, lijken contractuele bepalingen echter de beste manier om passende waarborgen te bieden voor de doorgiften van data. In deze bepalingen kunnen namelijk duidelijke afspraken worden gemaakt en kunnen de

---

⁴¹⁷ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 94.

⁴¹⁸ Art. 46, eerste lid AVG.

⁴¹⁹ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 94.

⁴²⁰ Art. 46, tweede en derde lid AVG.

⁴²¹ Art. 46, derde lid, a) AVG; B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 167.

⁴²² WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "WADA Comments on Article 29 Working Party Second Opinion", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA_Comments_WP29_FullVersion.pdf (geconsulteerd op 7 maart 2021).

afdwingbare rechten en doeltreffende rechtsmiddelen van de betrokkenen uiteen worden gezet.

156. Ook in het kader van doorgiften van persoonsgegevens aan derde landen op basis van passende waarborgen is het nuttig kort stil te staan bij de invloed van het Schrems II-arrest op deze materie. Standaardbepalingen inzake gegevensbescherming opgesteld door de Commissie, waarop dit arrest betrekking heeft, lijken in de strijd tegen doping niet aan de orde te zijn om een passende waarborg te kunnen bieden.⁴²³ Gezien het belang en de impact van het Schrems II-arrest op de materie van gegevensdoorgiften aan derde landen in het algemeen, is het echter toch relevant deze evolutie kort te vermelden. Waar artikel 45 AVG het heeft over een "passend beschermingsniveau", vereist artikel 46 AVG dat "passende waarborgen" worden geboden. Deze vereisten verschillen duidelijk van elkaar. Toch heeft het Hof in Schrems II beide normen op complementaire wijze gelezen. Ook de passende waarborgen, afdwingbare rechten en doeltreffende rechtsmiddelen vereist door artikel 46 AVG moeten volgens het Hof "*verzekeren dat de rechten van personen wier persoonsgegevens op basis van standaardbepalingen inzake gegevensbescherming naar een derde land worden doorgegeven, in grote lijnen overeenkomen met het beschermingsniveau dat binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd*".⁴²⁴ Ondanks de artikelen 45 en 46 AVG van elkaar verschillen, bepaalt het Hof aldus dat in beide gevallen dezelfde toets dient plaats te vinden.⁴²⁵

7.3. Afwijkingen voor specifieke situaties

157. Bij ontstentenis van een adequaatheidsbesluit of van passende waarborgen kan een doorgifte of een reeks van doorgiften van persoonsgegevens aan een derde land of een internationale organisatie slechts plaatsvinden in het geval van afwijkingen voor specifieke situaties. De AVG bepaalt bijgevolg zeven verschillende gevallen waarin toch een geldige doorgifte van data kan worden bekomen.⁴²⁶

158. Een van de gronden bepaalt dat de doorgifte kan plaatsvinden indien "*de betrokkene uitdrukkelijk met de voorgestelde doorgifte heeft ingestemd, na te zijn ingelicht over de risico's die dergelijke doorgiften voor hem kunnen inhouden bij ontstentenis van een adequaatheidsbesluit en van passende waarborgen*".⁴²⁷ Zoals reeds kon worden geconcludeerd bij het onderzoek van de grondslagen voor de verwerking van gevoelige

---

⁴²³ Contractuele bepalingen of overeenkomsten lijken namelijk de meeste geschikte instrumenten te zijn.

⁴²⁴ HvJ 16 juli 2020, nr. C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559, Data Protection Commissioner/Facebook Ireland Ltd en Maximilian Schrems (Schrems II), overw. 203.

⁴²⁵ *Ibid.*; R.A. COSTELLO, "Schrems II: Everything Is Illuminated?", *European Papers* 2020, afl. 5, (1045) 1053-1054.

⁴²⁶ Zie art. 49, eerste lid AVG.

⁴²⁷ Art. 49, eerste lid, a) AVG.

persoonsgegevens is uitdrukkelijke toestemming een problematische grondslag in het kader van de strijd tegen doping, gezien toestemming niet als "vrijelijk gegeven" kan worden beschouwd.⁴²⁸ Toestemming van de betrokkene kan dan ook niet als geldige reden worden beschouwd om een afwijking toe te staan.⁴²⁹

159. De beste grondslag om in het kader van het antidopingbeleid in te roepen, wanneer er geen adequaatheidsbesluit of passende waarborgen voorhanden zijn, bestaat uit "gewichtige redenen van algemeen belang".⁴³⁰ Dat deze grondslag zich het beste leent in de antidopingcontext wordt bevestigd in overweging 112 AVG, welke stipuleert dat "*die afwijkingen met name dienen te gelden voor gegevensdoorgiften die nodig zijn op grond van gewichtige redenen van algemeen belang, zoals internationale gegevensuitwisselingen tussen mededingingsautoriteiten, belasting- of douanediensdiensten, financiële toezichthoudende autoriteiten, diensten met bevoegdheid op het gebied van de sociale zekerheid of de volksgezondheid, bijvoorbeeld in geval van opsporing van contacten in het kader van de bestrijding van besmettelijke ziekten of met het oog op de terugdringing en/of uitbanning van doping in de sport*".⁴³¹ De strijd tegen doping wordt door de data protection-regelgeving dus erkend als een gewichtige reden van algemeen belang. Deze gewichtige reden van algemeen belang dient wel erkend te zijn bij een Unierechtelijke of nationaalrechtelijke bepaling die op de verwerkingsverantwoordelijke van toepassing is.⁴³² Mits bepaalde stappen worden gezet in de nationale wetgeving kan dus een doorgifte of een reeks van doorgiften van persoonsgegevens aan een derde land of een internationale organisatie plaatsvinden, met als verantwoording de strijd tegen doping die een gewichtige reden van algemeen belang uitmaakt.⁴³³

160. Belangrijk te bemenken is dat de afwijkingen enkel gelden in niet-repetitieve, specifieke situaties.⁴³⁴ Een sporadische doorgifte van persoonsgegevens van de ene NADO naar de andere valt hier dus onder. Of dit echter kan dienen als grond voor de algemene legitimering van grensoverschrijdende gegevensoverdrachten die plaatsvinden in het kader van de strijd tegen doping, is nog de vraag.⁴³⁵ De Artikel 29-Werkgroep bemerkte in dit kader dat "*deze afwijkingen niet gelden voor doorgiften van persoonsgegevens die als massaal, herhaaldelijk of structureel kunnen worden aangemerkt*". De Werkgroep

---

⁴²⁸ *Supra* randnummers 106-110; J. KORNBECK, "Athlete consent as a legal base for data transfers to third countries for anti-doping purposes, under EU and German law", *Int. Sports Law J.* 2017, (68) 80-83.

⁴²⁹ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 170.

⁴³⁰ Art. 49, eerste lid, d) AVG.

⁴³¹ Overw. 112 AVG.

⁴³² Art. 49, vierde lid AVG.

⁴³³ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 171.

⁴³⁴ Art. 49 en overw. 111-113 AVG.

⁴³⁵ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN en R. LEENES, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, 171.

benadrukte dat "voor elke doorgifte, betreffende elke sporter en voor elk doel, een rechtvaardiging op grond van artikel 26, eerste lid Richtlijn⁴³⁶ nodig zou zijn indien deze bepaling zou worden gebruikt".⁴³⁷

7.4. Conclusie

161. De doorgifte van persoonsgegevens aan derde landen is een zeer belangrijke materie in het kader van het antidopingbeleid, gezien sportevenementen wereldwijd kunnen plaatsvinden en zodoende gegevens van atleten tussen vele landen worden doorgegeven. De doorgifte aan landen buiten de Europese Unie is volgens de AVG slechts in drie gevallen legitiem. Ten eerste kan deze doorgifte plaatsvinden op grond van adequaatheidsbesluiten. WADA valt onder het toepassingsgebied van het adequaatheidsbesluit met betrekking tot de Canadese PIPEDA, waardoor doorgiften van persoonlijke informatie door Europese organisaties aan WADA, door middel van ADAMS, geldig zijn. Ook bestaat er een adequaatheidsbesluit ten aanzien van Zwitserland, wat van belang is gezien WADA en verschillende IFs hier zijn gevestigd.⁴³⁸ In de afwezigheid van een adequaatheidsbesluit kunnen doorgiften aan derde landen nog steeds plaatsvinden op basis van passende waarborgen. In het kader van het antidopingbeleid lijken contractuele bepalingen of overeenkomsten de meeste geschikte instrumenten te zijn om passende waarborgen te bieden. WADA verwerpt echter het gebruik van contractuele bepalingen. Tot slot kunnen ook afwijkingen worden ingeroepen op basis waarvan een sporadische doorgifte aan derde landen zich kan voltrekken. Gewichtige reden van algemeen belang, met name de terugdringing en/of uitbanning van doping in de sport, leent zich hiervoor het beste in de antidopingcontext.

Afdeling 8. Proportionaliteit en noodzakelijkheid

162. Het proportionaliteitsbeginsel en de proportionaliteitstest, waar noodzakelijkheid een belangrijk onderdeel van uitmaakt, is een van de hoekstenen van het data protection-systeem.⁴³⁹ Het proportionaliteitsbeginsel houdt in dat een genomen maatregel toereikend en ter zake dienend dient te zijn ten aanzien van het beoogde doel en dat de maatregel niet vervangbaar mag zijn door een andere handeling die even doeltreffend is, maar de rechten en vrijheden van de betrokkene minder schaadt. De maatregel dient dus

---

⁴³⁶ Deze bepaling stemt vandaag overeen met artikel 49, eerste lid AVG.

⁴³⁷ Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p. 14 (geconsulteerd op 8 december 2020).

⁴³⁸ J. KORNBECK, "Statutory provision as a legal base for data transfers to third countries for anti-doping purposes, under EU and German law", *Int. Sports Law J.* 2020, (55) 61.

⁴³⁹ Art. 5, eerste lid, c) AVG.

noodzakelijk te zijn. Ook mag een maatregel, zelfs wanneer deze nuttig en noodzakelijk is ter verwezenlijking van een bepaald doel, niet op disproportionele wijze indruisen tegen de rechten en vrijheden van de betrokkenen.⁴⁴⁰ De proportionaliteitsvereiste is ook terug te vinden in de ISPPPI: ADOs verwerken alleen persoonsgegevens die relevant en proportioneel zijn voor de uitvoering van antidopingactiviteiten in het kader van de WADC en International Standards, mits die verwerking niet in strijd is met de toepasselijke wetgeving inzake privacy en gegevensbescherming, of anderzijds vereist is op grond van de toepasselijke wet- en regelgeving of een dwingend juridisch proces.⁴⁴¹ Toch blijven de bedreigingen voor het proportionaliteitsbeginsel alomtegenwoordig, gezien standaardisering een leidinggevend beginsel is in het antidopingbeleid.⁴⁴²

163. In het kader van het whereabouts-systeem kan bijvoorbeeld in vraag worden gesteld of alle vereisten die dit systeem oplegt, proportioneel zijn. Whereabouts-informatie is een cruciaal middel om "out-of-competition" testen efficiënter te laten verlopen. Aan dit doel dient echter te worden voldaan door enkel relevante en proportionele persoonlijke informatie te verwerken.⁴⁴³ Het aanduiden van een tijdslot van 60 minuten waarbinnen atleten aanwezig moeten zijn op een bepaalde plaats voor elke dag van het komende kwartaal kan als proportioneel worden beschouwd. WADA geeft namelijk volgende verantwoording voor deze maatregel: "*The purpose of the 60-minute time slot is to strike a balance between the need to locate the Athlete for Testing and the impracticality and unfairness of making Athletes potentially accountable for a Missed Test every time they depart from their previously-declared routine*".⁴⁴⁴ Deze maatregel is dan ook nuttig en er is geen andere, minder ingrijpende maatregel voorhanden waarmee kan worden verzekerd dat een atleet elke dag gedurende dezelfde tijdspanne kan worden getest. De vraag is echter of andere informatie die de atleten in de "Registered Testing Pool" dienen te verstrekken dat ook is.⁴⁴⁵

---

⁴⁴⁰ S. GUTWIRTH, "De toepassing van het finaliteitsbeginsel van de Privacywet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens", *TPR* 1993, afl. 4, (1409) 1433-1435.

⁴⁴¹ Art. 5.1 ISPPPI.

⁴⁴² M. VIRET, "How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping", 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020).

⁴⁴³ Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p. 5 (geconsulteerd op 8 december 2020).

⁴⁴⁴ Commentaar bij art. 4.8.6.2 ISTI.

⁴⁴⁵ B. VAN DER SLOOT, M. PAUN, R. LEENES, P. MCNALLY en P. YPMA, *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 108; M. VIRET, "How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping", 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020).

164. Informatie over waar de atleten zullen trainen en hun wedstrijdkalender is wel degelijk noodzakelijke informatie in het kader van het whereabouts-systeem. Voor elke dag vereisen dat de atleet diens adres waar hij/zij zal overnachten vermeldt, alsook de naam en het adres van persoonlijke activiteiten zoals school en werk, lijkt echter de grenzen van proportionaliteit opzoeken.⁴⁴⁶ Het valt te betwijfelen dat het beschikken over al deze informatie voor elke dag van het komende kwartaal ter zake dienend en noodzakelijk is om "out-of-competition" testen efficiënter te laten verlopen. Ook verduidelijkt WADA niet voor hoeveel uur per dag deze informatie verstrekt dient te worden. Bijgevolg beval de Artikel 29-Werkgroep aan dat ADOs niet meer whereabouts-informatie verzamelen van atleten dan de informatie over hun persoonlijke activiteiten gedurende vier uur per dag.⁴⁴⁷ Op die manier kan het verzamelen van deze persoonlijke informatie reeds als iets proportioneel worden aanzien, in afwachting van eventueel meer vergaande aanpassingen, zoals het niet meer vereisen van informatie over school, werk en overnachtingen. Het is nog steeds afwachten tot WADA de betreffende bepalingen in de ISTI aanpast aan deze aanbeveling en zo deze materie verduidelijkt.

165. Zoals reeds uiteengezet in randnummers 137-143 strookt ook de automatische en verplichte openbaarmaking op het internet van alle antidoping inbreuken niet met de principes van proportionaliteit en noodzakelijkheid.

Afdeling 9. Samengevat: problemen en aanbevelingen

166. Ondanks WADA in het kader van de herzieningen van de WADC en International Standards steeds meer aandacht heeft voor de bescherming van persoonsgegevens van atleten en al bepaalde stappen in de goede richting heeft gezet inzake de conformiteit met data protection-regelgeving⁴⁴⁸, kan toch worden vastgesteld dat het antidopingbeleid nog tekortschiet op vlak van compatibiliteit met de AVG. Een juridische analyse en interpretatie maakt duidelijk dat er onmiskenbaar spanningen heersen tussen de AVG en de WADC en International Standards. Bijgevolg zijn verschillende situaties inzake dopingcontroles, vanuit het standpunt van data protection, nog steeds problematisch.

---

⁴⁴⁶ Art. 4.8.8.2 ISTI.

⁴⁴⁷ Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p. 6 (geconsulteerd op 8 december 2020); Letter from the Article 29 Data Protection Working Party to the World Anti-Doping Agency – Annex, 5 maart 2013, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/other-document/files/2013/20130305_letter-to-wada_annex_en.pdf, p. 13 (geconsulteerd op 2 december 2020).

⁴⁴⁸ Art. 1 ISPPPI; art. 8 Athletes' Anti-Doping Rights Act, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/athlete_act_en.pdf (geconsulteerd op 5 april 2021); WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "WADA's revised International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information (ISPPPI) comes into effect", 1 juni 2018, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2018-06/wadas-revised-international-standard-for-the-protection-of-privacy-and-personal> (geconsulteerd op 5 april 2021).

167. Ondanks WADA verschillende gronden vermeldt op basis waarvan ADOs gevoelige persoonlijke informatie van sporters kunnen verwerken, kan worden vastgesteld dat vele van deze rechtsgronden problematisch blijken vanuit het oogpunt van gegevensbescherming. Uitdrukkelijke toestemming kan niet worden gezien als een geldige rechtsgrond voor het verwerken van gevoelige persoonsgegevens in de strijd tegen doping, gezien door de negatieve consequenties verbonden aan de weigering ervan, de toestemming van atleten niet kan worden gekwalificeerd als "vrijelijk gegeven". Het valt dan ook aan te raden dat WADA de negatieve gevolgen verbonden aan de weigering van toestemming herziet. "Reden van zwaarwegend algemeen belang" zou zich het beste lenen als rechtsgrond voor de verwerking van gevoelige persoonsgegevens in de antidopingcontext, gezien er in overweging 112 AVG een connotatie wordt gemaakt tussen de strijd tegen doping en algemeen belang. Het is echter onduidelijk of "reden van zwaarwegend algemeen belang" voor de verwerking van gevoelige gegevens van atleten voldoet aan de voorwaarden van de AVG.⁴⁴⁹ WADA wordt geadviseerd hieromtrent opheldering te vragen aan de EDPB.

168. De WADA-documenten verduidelijken niet wie in een concrete situatie verwerkingsverantwoordelijke en verwerker kunnen zijn. Beiden hebben echter verschillende verantwoordelijkheden en verplichtingen. Het wordt WADA daarom aangeraden in haar eigen documenten op te helderen welke entiteit(en) in elke concrete situatie "controller" en "processor" kunnen uitmaken.

169. Ook in het informeren van atleten over de verwerking van hun persoonsgegevens in het kader van een dopingtest, schieten de WADC en International Standards momenteel tekort. Ondanks artikel 7.1 ISPPPI reeds in bepaalde mate conform de artikelen 13 en 14 AVG is, dienen ADOs bepaalde informatie niet te verschaffen aan de sporter, terwijl deze informatie door de AVG wel wordt vereist. Zo dienen de grondslag voor de verwerking en het recht om de toestemming in te trekken momenteel niet te worden meegedeeld door ADOs. Om compatibel met de AVG te zijn, dient WADA echter op te leggen dat ADOs ook deze informatie aan de sporters moeten verschaffen. Bovendien wordt in het hele proces van dopingcontroles in het algemeen vrij weinig informatie verstrekt aan atleten. Atleten worden bijvoorbeeld op de hoogte gebracht van het feit dat zij in de "Registered Testing Pool" zullen worden opgenomen, maar verkrijgen weinig informatie over de precieze reden waarom. Ook over de reden waarom een atleet in bepaalde omstandigheden al dan niet een dopingtest moet laten afnemen wordt beperkte informatie verstrekt. Het valt dan ook

---

⁴⁴⁹ Bovendien dienen bepaalde stappen in de nationale wetgeving te worden gezet opdat deze grond zou stroken met de AVG: M. VIRET, "How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping", 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020).

te adviseren dat WADA in haar documenten voorschrijft dat ADOs en/of IFs ertoe gehouden zijn meer informatie te verstrekken dan momenteel het geval is, zoals bijvoorbeeld in de hierboven vermelde gevallen.

170. De ISPPPI is niet conform artikel 35 AVG, gezien de verwerking van de gegevens van atleten in de strijd tegen doping wel degelijk een hoog risico inhoudt, maar geen gegevensbeschermingseffectbeoordeling wordt vereist. Het aan ADOs opleggen van de verplichting tot het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling voorafgaand aan de verwerking lijkt bijgevolg noodzakelijk.⁴⁵⁰

171. De beperkingen en weigering van het uitoefenen van het recht van toegang tot persoonlijke informatie, zoals bepaald in de artikelen 11.1-11.3 ISPPPI, zijn momenteel nog in te vage termen geformuleerd en kunnen bijgevolg niet conform de AVG⁴⁵¹ worden beschouwd. Een herziening en opheldering door WADA is in dit kader wenselijk.

172. De automatische en verplichte publicatie op het internet van alle antidoping inbreuken⁴⁵² strookt niet met het proportionaliteitsbeginsel. Beide verantwoordingen die door WADA aan deze publicatie worden gegeven, kunnen namelijk door minder vergaande maatregelen worden bereikt. Om te voorkomen dat atleten een andere rol binnen de sport gaan vervullen of als atleet aan een andere sport gaan deelnemen, kan gebruik worden gemaakt van een "bewijs van goed gedrag". Indien publicatie toch noodzakelijk blijkt, dient te worden gekozen voor een minder vergaande vorm van bekendmaking om atleten af te schrikken, zoals een persbericht, een anonieme publicatie of een publicatie beperkt in de tijd.

173. Wat de doorgifte van persoonsgegevens aan derde landen betreft, zijn doorgiften van persoonlijke informatie aan WADA, door middel van ADAMS, geldig. Dit ten gevolge van het adequaatheidsbesluit met betrekking tot de Canadese PIPEDA. In afwezigheid van een adequaatheidsbesluit kunnen doorgiften aan derde landen nog steeds plaatsvinden op basis van passende waarborgen. Ondanks WADA het gebruik van contractuele bepalingen verwerpt, lijken deze echter de beste manier om passende waarborgen te bieden voor de doorgiften van data, gezien in deze bepalingen duidelijke afspraken kunnen worden gemaakt en afdwingbare rechten en doeltreffende rechtsmiddelen uiteen kunnen worden gezet. Het valt WADA bijgevolg te adviseren hun mening hierover te herzien. Wanneer een

---

⁴⁵⁰ Deze beoordeling dient te worden uitgevoerd voor elke verwerking die een hoog risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van de atleet en dus niet enkel wanneer de verwerking betrekking heeft op gevoelige persoonlijke informatie of whereabouts-informatie.

⁴⁵¹ Art. 15, art. 22 en art. 23 AVG.

⁴⁵² Inclusief de naam van de atleet en de opgelegde sancties.

doorgifte van persoonsgegevens aan derde landen plaatsvindt op basis van afwijkingen maakt "gewichtige reden van algemeen belang" de beste grondslag uit.⁴⁵³

174. Tot slot valt het op dat de bedreigingen voor het proportionaliteitsbeginsel aanwezig blijven in het antidopingbeleid. Inzake het whereabouts-systeem valt het te betwijfelen of het beschikken over uitgebreide informatie over persoonlijke activiteiten van de atleet voor elke dag van het komend kwartaal nuttig en noodzakelijk is om "out-of-competition" testen efficiënter te laten verlopen. Om deze maatregel proportioneler te maken en in afwachting van eventueel meer vergaande aanpassingen, zoals het niet meer vereisen van informatie over school, werk en overnachtingen, wordt WADA geadviseerd niet meer whereabouts-informatie met betrekking tot persoonlijke activiteiten te verzamelen dan gedurende vier uur per dag.

175. Het is dus duidelijk dat de WADC en International Standards niet volledig conform de AVG zijn en hier nog bepaalde tegenstrijdigheden heersen. Een meer vergaande aanpassing van de WADA-documenten aan de AVG blijft vanuit juridisch oogpunt zodoende wenselijk.

HOOFDSTUK 5. Praktische interpretatie: verwachtingen van atleten en sportfederaties

176. Nu aan de hand van een juridische analyse en interpretatie van de WADC en International Standards enerzijds en de AVG anderzijds werd vastgesteld dat verschillende situaties inzake dopingcontroles vanuit het standpunt van data protection problematisch zijn, is het tot slot nuttig om na te gaan of deze bezorgdheden stroken met de verwachtingen van atleten en nationale sportfederaties. In Hoofdstuk 4 werd deze problematiek namelijk louter vanuit een juridisch standpunt bekeken. Het is echter waardevol om bij wijze van conclusie deze vaststellingen te toetsen aan de mening en ervaringen van betrokkenen uit de praktijk. Zodoende wordt gepeild of zij de geschetste situaties wel degelijk als problematisch ervaren en of de aanbevelingen door hen als wenselijk worden geacht. Voor dit hoofdstuk zijn dan ook een aantal personen geïnterviewd die op regelmatige basis in aanraking komen met dopingcontroles: atleten (op topsportniveau) en sportfederaties^{454, 455} Dit hoofdstuk betreft derhalve een praktische interpretatie van de problematiek en laat toe de weerslag van de aanbevolen aanpassingen⁴⁵⁶ op de sportwereld te bestuderen.

---

⁴⁵³ Gezien overweging 112 AVG de strijd tegen doping erkent als een gewichtige reden van algemeen belang.

⁴⁵⁴ De lijst van geïnterviewde personen kan worden teruggevonden in Bijlage I en de vragenlijst in Bijlage II.

⁴⁵⁵ Niet alle problemen die werden vastgesteld in Hoofdstuk 4 worden hier getoetst. De atleten en sportfederaties werden enkel geïnterviewd over bezorgdheden inzake materies waar zij in de praktijk het meest mee in aanmerking komen.

⁴⁵⁶ Welke worden aangeraden vanuit een juridisch standpunt.

Afdeling 1. Algemeen

177. Ondanks een verdere afstemming van de dopingregelgeving op de AVG wenselijk is vanuit data protection oogpunt, valt uit de interviews af te leiden dat dit niet altijd overeenstemt met de verwachtingen in de praktijk. Hoewel de respondenten zich in bepaalde problemen en aanbevelingen kunnen vinden, delen zij in sommige gevallen niet dezelfde bezorgdheden.

Afdeling 2. Uitdrukkelijke toestemming

178. Alle respondenten zijn het ermee eens dat de (uitdrukkelijke) toestemming van atleten niet kan worden gekwalificeerd als "vrijelijk gegeven". Ze hebben het gevoel geen andere keuze te hebben dan hun toestemming te verstrekken, willen zij betrokken blijven in de sport en geen zware sancties opgelegd krijgen. Het is echter opvallend dat, ondanks zij van mening zijn dat de toestemming niet vrijelijk gegeven is, ongeveer de helft van de respondenten⁴⁵⁷ wel vindt dat dergelijke maatregel ongewijzigd dient te blijven. De bestaande maatregel is volgens hen namelijk noodzakelijk om een eerlijke, dopingvrije sportbeoefening en level playing field te behouden. Indien de negatieve gevolgen verbonden aan de weigering van toestemming worden herzien, vrezen zij dat dit dopingcontroles moeilijker zal maken en bijgevolg dopinggebruik zal vereenvoudigen.

179. Ondanks iedereen het dus eens is dat de toestemming niet kan worden gekwalificeerd als "vrijelijk gegeven", geven vele atleten en federaties aan dat de strijd tegen doping in dit geval primeert op een verdere afstemming op de AVG. Zij kunnen zich moeilijk vinden in een herziening van de negatieve gevolgen verbonden aan de toestemming, gezien dit volgens hen de drempel tot dopinggebruik zal verlagen.

Afdeling 3. Te weinig informatie

180. In Hoofdstuk 4 werd vastgesteld dat er in het hele proces van dopingcontroles vrij weinig informatie wordt verstrekt aan atleten. Over de reden tot opname in de "Registered Testing Pool" en de reden voor afname van een dopingtest wordt bijvoorbeeld beperkte informatie gegeven.⁴⁵⁸ Er is echter een duidelijke verdeeldheid op te merken in de manier waarop sportfederaties en atleten deze informatieverstrekking ervaren.

181. Een kleine meerderheid van de respondenten, welke enkel uit atleten bestaat, heeft niet het gevoel te weinig informatie te krijgen in het proces van dopingcontroles. Sommige

---

⁴⁵⁷ Deze omvatten zowel bepaalde atleten als sportfederaties.

⁴⁵⁸ *Supra* randnummer 127.

atleten geven wel aan geen specifieke reden te hebben verkregen voor de opname in de "Registered Testing Pool" of de afname van een dopingtest, maar ervaren dit echter niet als problematisch.⁴⁵⁹ Deze atleten houden zich namelijk meer bezig met informatie in verband met de procedure tot afname van een dopingtest en vinden deze informatie voldoende en duidelijk. Zij stellen zich dan ook geen vragen naar de achterliggende redenen voor opname in een pool of afname van een dopingtest, omdat ze dit het logisch gevolg van de deelname aan de sport vinden en dit alles volgens hen gebeurt in het kader van "clean" sporten. Ondanks deze sporters in het algemeen niet het gevoel hebben te weinig informatie te verkrijgen, stellen sommige van deze atleten wel dat ze graag nog extra zouden worden geïnformeerd over de exacte plaats waar de persoonsgegevens worden opgeslagen, voor hoe lang en over de exacte resultaten van de dopingtesten indien een test negatief is.⁴⁶⁰ Momenteel wordt er bij een negatieve test namelijk enkel vermeld dat er geen doping werd gevonden.

182. De minderheid van de respondenten is van mening dat er in het kader van dopingcontroles in het algemeen wel te weinig, onduidelijke en onvolledige informatie wordt verstrekt.⁴⁶¹ Deze groep respondenten bestaat naast enkele atleten vooral uit nationale sportfederaties. Het ontbreken van informatie over de exacte reden voor de opname in de "Registered Testing Pool" en voor de afname van een test wordt volgens deze groep respondenten wel degelijk als problematisch ervaren. Informatievoorziening bij dopingcontroles is beperkt en dopingcontroles worden als een "automatische handeling" gezien waarbij er volgens hen weinig aandacht is voor de administratieve kant van de verwerking van persoonsgegevens.⁴⁶²

183. Op enkele atleten na zijn dus vooral sportfederaties van mening dat er bij dopingcontroles te weinig informatie wordt verstrekt aan atleten. Een verklaring hiervoor kan te vinden zijn in het feit dat algemene informatie van ADOs en IFs vaak eerst terechtkomt bij de nationale en/of regionale sportfederaties, dit soms nog op onduidelijke wijze. De federaties filteren de informatie dan eerst vooraleer deze aan de atleten wordt overgemaakt. Zo komt bij de atleten zelf in de meeste gevallen wel duidelijke informatie terecht, maar deze informatie heeft dan al een heel proces ondergaan. Het valt dan ook nog steeds aan te raden dat er meer en duidelijkere informatie wordt verstrekt in het hele proces van dopingcontroles, zodat deze informatie ook bij de nationale en regionale sportfederaties zelf meteen op duidelijke wijze terechtkomt.

---

⁴⁵⁹ Anoniem interview, atleet, 11 april 2021 (online vragenlijst); anoniem interview, atleet, 15 april 2021 (online vragenlijst).

⁴⁶⁰ Anoniem interview, atleet, 6 april 2021 (online vragenlijst); anoniem interview, atleet, 6 april 2021 (online vragenlijst); anoniem interview, atleet, 11 april 2021 (online vragenlijst).

⁴⁶¹ De informatie wordt soms zo snel verstrekt dat dit ook tot veel onduidelijkheid leidt: anoniem interview, atleet, 19 april 2021 (online vragenlijst).

⁴⁶² Anoniem interview, voorzitter nationale sportfederatie, 10 april 2021 (online vragenlijst).

Afdeling 4. Ontzegging recht van toegang tot persoonlijke informatie

184. Inzake het recht van toegang tot persoonlijke informatie kunnen de respondenten zich vinden in de vastgestelde problemen en aanbevelingen. Op enkele atleten na⁴⁶³ vinden zij dat dit recht van toegang tot persoonlijke informatie steeds moet kunnen worden uitgeoefend. Volgens sommigen⁴⁶⁴ kan dit recht uitzonderlijk wel worden ontzegd, maar enkel op grond van een duidelijk geformuleerde en goede reden⁴⁶⁵. De respondenten zijn het bijgevolg eens met het feit dat de beperkingen op het uitoefenen van het recht van toegang tot persoonlijke informatie in de ISPPPI⁴⁶⁶ momenteel in te vage termen zijn geformuleerd en meer dienen te worden afgestemd op de AVG.⁴⁶⁷

Afdeling 5. Openbaarmaking antidoping inbreuken

185. In Hoofdstuk 4 werd geconstateerd dat de automatische en verplichte publicatie op het internet van alle antidoping inbreuken, waarbij onder meer de naam van de atleet en de opgelegde sancties worden vermeld en dit voor een periode van ten minste één maand, niet strookt met het proportionaliteitsbeginsel. Beide verantwoordingen die door WADA aan deze publicatie worden gegeven⁴⁶⁸, kunnen namelijk door minder vergaande maatregelen worden bereikt. Denk bijvoorbeeld aan een "bewijs van goed gedrag" of een minder vergaande vorm van bekendmaking, zoals een persbericht, een anonieme publicatie of een publicatie beperkt in de tijd.⁴⁶⁹

186. Een groot deel van de respondenten is het echter niet eens met deze vaststelling. De respondenten zijn bijna unaniem van mening dat de huidige vorm van bekendmaking de door WADA vooropgestelde doelstellingen effectief bereikt. Bekendheid, door middel van publicatie van de antidoping inbreuk op de website van de ADO die voor iedereen

---

⁴⁶³ Anoniem interview, atleet, 6 april 2021 (online vragenlijst); anoniem interview, atleet, 6 april 2021 (online vragenlijst).

⁴⁶⁴ Anoniem interview, atleet, 31 maart 2021 (online vragenlijst); anoniem interview, voorzitter nationale sportfederatie, 10 april 2021 (online vragenlijst).

⁴⁶⁵ Betrokkenheid bij een dopingzaak waarbij men wordt verdacht misbruik te hebben gemaakt van bepaalde substanties of methoden wordt door een van de respondenten bijvoorbeeld vermeld als een gegronde reden om dit recht van toegang (tijdelijk) te ontzeggen: anoniem interview, voorzitter nationale sportfederatie, 10 april 2021 (online vragenlijst).

⁴⁶⁶ Art. 11.1-11.3 ISPPPI.

⁴⁶⁷ *Supra* randnummers 132-136.

⁴⁶⁸ Ten eerste voorkomt dergelijke openbaarmaking volgens WADA dat "atleten die geschorst zijn een andere rol binnen de georganiseerde sport gaan vervullen of als atleet aan een andere sport gaan deelnemen". Ten tweede benadrukt WADA de afschrikkende werking van een publicatie op het internet: "enerzijds functioneert het als een sanctie voor zij die een inbreuk hebben gepleegd en anderzijds verklaart WADA dat andere sporters bewust moeten worden gemaakt van het feit dat geen enkele sporter, zelfs topsporters niet, ongestraft vals kan spelen": Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party to the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p. 16 (geconsulteerd op 8 december 2020).

⁴⁶⁹ *Supra* randnummers 137-143.

toegankelijk is⁴⁷⁰, bereikt volgens hen zeker de doelstelling van afschrikking.⁴⁷¹ Doordat iemand bekend staat als dopinggebruiker gaat dit net anderen afschrikken doping te gebruiken. Een grote meerderheid van de respondenten vindt de huidige maatregel dan ook wel proportioneel en noodzakelijk. Zij vinden namelijk dat een eerlijke sportbeoefening primeert op een verdere bescherming van de persoonsgegevens van personen die een antidoping inbreuk begaan. Het is volgens hen zeer belangrijk een zuivere en eerlijke sportwereld te kunnen waarborgen. Een sporter gaat bij het deelnemen aan (top)sport akkoord met de regels van WADA/ADOs/IFs en moet dan ook de sancties bij een overtreding ondergaan.

187. Publicatie van naam en overtreding op het internet is erg nuttig, gezien er anders weinig impact is volgens vele respondenten. De meerderheid van de geïnterviewden stelt dan ook dat de doelstellingen niet even goed door minder vergaande maatregelen kunnen worden bereikt. Zij vrezen dat minder vergaande maatregelen, zoals een persbericht of anonieme publicatie, de drempel tot dopinggebruik en -overtredingen zal verlagen en meer risico zal creëren dat de situatie zich herhaalt.

188. Enkel een zeer kleine minderheid van de respondenten vindt de huidige publicatie niet per se proportioneel en noodzakelijk. Zij stellen dat er andere minder drastische of minder openbare manieren moeten zijn om WADA's doelstellingen te bereiken.⁴⁷² Een atleet haalt aan dat er verschillende mate van dopinggebruik zijn, waardoor er volgens deze respondent dan ook verschillende mate van bekendmaking van de inbreuken dienen te zijn. Het gebruiken van een supplement waar doping inzat zonder dat de atleet dit wist, is volgens deze sporter iets anders dan bewust dopinggebruik.⁴⁷³ Deze respondent is het dus wel eens dat er bij de bekendmaking rekening dient te worden gehouden met de feiten en omstandigheden van de zaak.

189. Bijgevolg is slechts een minderheid van de respondenten het eens met de vaststelling dat de huidige publicatie van antidoping inbreuken niet strookt met het proportionaliteitsbeginsel en de maatregel vervangen dient te worden door minder vergaande maatregelen. Een overgrote meerderheid vindt de huidige publieke bekendmaking op het internet echter wel proportioneel en noodzakelijk en is van mening dat deze maatregel dient te worden behouden. Zij vrezen dat minder vergaande maatregelen het risico op dopinggebruik zal vergroten. Voor hen prevaleert een dopingvrije

---

⁴⁷⁰ Met inbegrip van de sport, de overtreden antidopingregel, de naam van de sporter of andere persoon die de overtreding heeft begaan, de verboden stof of verboden methode en de opgelegde sancties: art. 14.3.2 WADC.

⁴⁷¹ Anoniem interview, atleet, 31 maart 2021 (online vragenlijst).

⁴⁷² Anoniem interview, atleet, 11 april 2021 (online vragenlijst); anoniem interview, atleet, 19 april 2021 (online vragenlijst).

⁴⁷³ Anoniem interview, atleet, 11 april 2021 (online vragenlijst).

sportbeoefening op alles, ook op een verdere bescherming van persoonsgegevens. Bij een schending dienen vergaande sancties te worden opgelegd, waarbij zelfs de naam en opgelegde sancties voor iedereen openbaar mogen worden gemaakt. Een inbreuk dient zo openbaar mogelijk te worden gemaakt opdat de situatie zich niet zou herhalen.

Afdeling 6. Proportionaliteit en noodzakelijkheid

190. Ondanks de proportionaliteitsvereiste is terug te vinden in de ISPPPI⁴⁷⁴, blijven de bedreigingen voor het proportionaliteitsbeginsel alomtegenwoordig in het antidopingbeleid, gezien standaardisering hier een leidinggevend beginsel is.⁴⁷⁵ Inzake het whereabouts-systeem valt het bijvoorbeeld te betwijfelen of het beschikken over uitgebreide informatie over persoonlijke activiteiten van de atleet, zoals het adres waar hij/zij zal overnachten en de naam en het adres van school en werk, voor elke dag van het komend kwartaal nuttig en noodzakelijk is om "out-of-competition" testen efficiënter te laten verlopen.⁴⁷⁶

191. Een beduidende meerderheid van de respondenten is het eens met de vaststelling dat bepaalde vereisten in het kader van het antidopingbeleid het proportionaliteits- en noodzakelijkheidsbeginsel overschrijden. Vele van de geïnterviewde atleten zijn op een bepaald punt in hun carrière opgenomen in een "Registered Testing Pool" en zijn/waren onderhevig aan het whereabouts-systeem. Ook de geïnterviewde sportfederaties hebben ervaring met whereabouts. De maatregelen die door deze respondenten als disproportioneel worden ervaren, hebben dan ook voornamelijk betrekking op dit whereabouts-systeem. Het tijdslot van 60 minuten waarbinnen atleten aanwezig moeten zijn op een bepaalde plaats voor elke dag van het komende kwartaal wordt door de respondenten als proportioneel en noodzakelijk beschouwd. Het merendeel van hen vindt het vereisen van whereabouts-informatie over persoonlijke activiteiten echter overbodig. Het verschaffen van informatie over school, werk en overnachtingen is naar hun mening niet nuttig en onnodig. Ze geven aan dat dit soort informatie wel eens verandert, soms op het laatste moment, en zijn van mening dat het continu updaten ervan niet haalbaar is. Daardoor wordt er soms, zonder enige slechte wil, vergeten bepaalde gegevens aan te passen, wat dan tot sancties kan leiden. Constant moeten weten waar men is en wat men doet gaat volgens hen te ver. De whereabouts-informatie die verstrekt moet worden dient volgens deze respondenten zo veel mogelijk te worden beperkt tot specifieke activiteiten

---

⁴⁷⁴ Art. 5.1 ISPPPI.

⁴⁷⁵ M. VIRET, "How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping", 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020).

⁴⁷⁶ *Supra* randnummers 162-164.

die een invloed hebben op het sportieve doen en laten van de atleet, zoals het tijdslot van 60 minuten en informatie over de locatie van trainingen en de wedstrijdkalender.

192. Een minderheid van de respondenten⁴⁷⁷ is van mening dat de maatregelen inzake het antidopingbeleid, met de nadruk op de (vergaande) eisen die in het kader van het whereabouts-systeem worden opgelegd, wel proportioneel en noodzakelijk zijn. Whereabouts beperkt zich tot internationale topsport en om topsport op een eerlijke manier te kunnen laten uitoefenen zijn volgens hen zoveel mogelijk gegevens noodzakelijk. Deze respondenten geven aan dat eenmaal ze gewend zijn aan het verschaffen, bijhouden en aanpassen van de whereabouts-informatie, het geen erg lastige taak is.⁴⁷⁸ Ze vinden het de taak van de topsporter om deze administratie bij te houden en gezien ze een zuivere sport willen, zien ze het niet als een overschrijding van het proportionaliteitsbeginsel.

193. Ondanks een aanzienlijke meerderheid van de respondenten het eens is met de vaststelling dat bepaalde vereisten die worden opgelegd, meer bepaald inzake het whereabouts-systeem, te vergaand zijn, heerst hieromtrent toch een bepaalde verdeeldheid. In afwachting van meer vergaande aanpassingen kan het voorstel om niet meer whereabouts-informatie met betrekking tot persoonlijke activiteiten te verzamelen dan gedurende vier uur per dag misschien een gulden middenweg bieden waar beide groepen respondenten zich in kunnen vinden. Gezien een meerderheid van de geïnterviewden echter duidelijk de huidige whereabouts-regeling niet proportioneel vindt, dient een verdere aanpassing, zoals het niet meer vereisen van informatie over school, werk en overnachtingen, naar de toekomst toe in overweging te worden genomen.

Afdeling 7. Conclusie

194. In dit hoofdstuk werd nagegaan of atleten en sportfederaties de geschetste situaties uit Hoofdstuk 4 wel degelijk als problematisch ervaren en of de aanbevelingen door hen als wenselijk worden geacht. Uit interviews blijkt dat de respondenten zich in bepaalde problemen en aanbevelingen kunnen vinden, terwijl zij in andere gevallen niet dezelfde bezorgdheden, als deze vanuit het data protection oogpunt, delen.

195. Inzake de informatieverstrekking, het recht van toegang tot persoonlijke informatie en proportionaliteit kan het overgrote deel van de respondenten zich vinden in de vastgestelde problemen en blijven de gemaakte aanbevelingen bijgevolg wenselijk. De

---

⁴⁷⁷ Ongeveer een derde van de geïnterviewden: anoniem interview, atleet, 31 maart 2021 (online vragenlijst); anoniem interview, voorzitter nationale sportfederatie, 10 april 2021 (online vragenlijst); anoniem interview, atleet, 17 april 2021 (online vragenlijst).

⁴⁷⁸ Ze stellen wel dat dit anders kan zijn voor beginnende sporters die dit alles nog niet gewoon zijn: anoniem interview, atleet, 31 maart 2021 (online vragenlijst).

meerderheid van de geïnterviewde atleten heeft niet het gevoel te weinig informatie te krijgen in het proces van dopingcontroles, gezien zij zich geen vragen stellen naar de achterliggende redenen voor opname in een pool of afname van een dopingtest. Ze vinden dit het logisch gevolg van deelname aan de sport. Naast enkele atleten zijn nationale sportfederaties echter wel van mening dat er in het kader van dopingcontroles te weinig en onduidelijke informatie wordt verstrekt. Federaties ervaren het ontbreken van informatie over de exacte reden voor de opname in de "Registered Testing Pool" en voor de afname van een test wel als problematisch. Gezien informatie vaak eerst terechtkomt bij nationale en/of regionale sportfederaties alvorens een gefilterde versie wordt overgemaakt aan atleten, valt het nog steeds aan te raden dat er meer en duidelijkere informatie wordt verstrekt in het hele proces van dopingcontroles. Zo komt de informatie ook bij de nationale en regionale sportfederaties meteen op duidelijke wijze terecht.

196. Inzake het recht van toegang tot persoonlijke informatie zijn de respondenten vrijwel unaniem van mening dat dit recht steeds moet kunnen worden uitgeoefend. Ze zijn het eens met het feit dat de beperkingen op het uitoefenen van het recht van toegang tot persoonlijke informatie in de ISPPPI momenteel in te vage termen zijn geformuleerd en meer dienen te worden afgestemd op de AVG.

197. In tegenstelling tot een kleine minderheid van de geïnterviewden is een beduidende meerderheid van de respondenten het eens met de vaststelling dat bepaalde vereisten in het kader van het antidopingbeleid het proportionaliteitsbeginsel overschrijden. Zij vinden het vereisen van whereabouts-informatie over persoonlijke activiteiten, zoals school, werk en overnachtingen, onnodig. De whereabouts-informatie die verstrekt moet worden dient zo veel mogelijk te worden beperkt tot specifieke activiteiten die een invloed hebben op het sportieve doen en laten van de atleet. Om meerderheid en minderheid te verzoenen, kan het voorstel om niet meer whereabouts-informatie met betrekking tot persoonlijke activiteiten te verzamelen dan gedurende vier uur per dag een gulden middenweg bieden. Gezien een aanzienlijke meerderheid echter duidelijk de huidige whereabouts-regeling niet proportioneel vindt, dient een meer vergaande aanpassing, zoals het niet meer vereisen van informatie over school, werk en overnachtingen, naar de toekomst toe in overweging te worden genomen.

198. Inzake (uitdrukkelijke) toestemming voor de verwerking van (gevoelige) persoonsgegevens en openbaarmaking van antidoping inbreuken deelt het merendeel van de respondenten niet dezelfde bezorgdheden als vanuit het perspectief van de AVG en kunnen zij zich minder goed vinden in de aanbevolen aanpassingen. Wat toestemming betreft zijn alle respondenten het eens met de vaststelling dat de (uitdrukkelijke)

toestemming van atleten niet kan worden gekwalificeerd als "vrijelijk gegeven", gezien ze het gevoel hebben geen andere keuze te hebben dan hun toestemming te verstrekken. Toch vindt ongeveer de helft van de respondenten dat de maatregel ongewijzigd dient te blijven. De bestaande maatregel is volgens hen namelijk noodzakelijk om een eerlijke en dopingvrije sportbeoefening te behouden. Zij kunnen zich moeilijk vinden in een herziening van de negatieve gevolgen verbonden aan de toestemming, gezien dit volgens hen de drempel tot dopinggebruik zal verlagen en dopingcontroles moeilijker zal maken.

199. Ook inzake openbaarmaking van de antidoping inbreuken is de overgrote meerderheid van de respondenten het niet eens met de aanbevolen wijzigingen uit Hoofdstuk 4. De respondenten vinden bijna unaniem dat de huidige vorm van bekendmaking de door WADA vooropgestelde doelstellingen effectief bereikt. Zij vinden de huidige publieke bekendmaking op het internet, waarbij zelfs de naam en opgelegde sancties voor iedereen openbaar worden gemaakt, proportioneel en noodzakelijk en zijn van mening dat deze maatregel dient te worden behouden. Zij vrezen namelijk dat minder vergaande maatregelen het risico op dopinggebruik zal vergroten.

200. In een wijziging van de gevolgen inzake de weigering van toestemming en een wijziging van de openbaarmaking van antidoping inbreuken kunnen de respondenten zich dus moeilijk vinden. In deze gevallen vinden zij dat de strijd tegen doping en een eerlijke en zuivere sport primeert op een verdere afstemming van de dopingregelgeving op de AVG. De respondenten vrezen namelijk in beide gevallen dat wanneer de huidige maatregelen worden aangepast om meer conform de AVG te zijn, dit de drempel tot dopinggebruik en -overtredingen zal verlagen en dopingcontroles moeilijker zal maken. Een eerlijke en dopingvrije sport is voor hen het belangrijkste. Als gevolg kan het dan ook dat in sommige gevallen de persoonsgegevens van atleten minder worden beschermd en dit is voor hen acceptabel. Slechts enkele respondenten geven als bemerking dat, hoe belangrijk ze de strijd tegen doping ook vinden, een verdere aanpassing aan de AVG wenselijk is en sporters meer zekerheid dienen te krijgen inzake een goede bescherming van hun persoonsgegevens.

Besluit

---

201. Dopinggebruik is een fenomeen dat reeds sinds het begin van het organiseren van sportieve competities deel uitmaakt van de sportwereld. Initieel was het dopingbeleid zeer onsamenhangend. Het was het Festina wielerschandaal tijdens de Tour de France van 1998 dat de aanzet gaf voor een globaal, eengemaakt en gecoördineerd beleid tegen doping. Sindsdien wordt de focus gelegd op een mondiale samenwerking op vlak van antidoping. Bij deze samenwerking staat vandaag WADA centraal, een onafhankelijk agentschap dat universele en eengemaakte standaarden voor dopingtesten en sancties voor antidoping inbreuken creëert en handhaaft. Bijgevolg maken WADA's WADC en International Standards, welke de belangrijkste regels bevatten inzake het verzamelen van data van atleten, bloed- en urinetesten, dopinginbreuken, sancties, etc., wereldwijd de belangrijkste documenten uit inzake de strijd tegen doping. Vandaar dat wat het luik dopingregelgeving betreft het onderzoek in deze Masterproef werd gevoerd aan de hand van deze WADA-documenten.

202. In het kader van dopingcontroles worden er vele data van atleten verzameld en verwerkt. Atleten kunnen zowel "in-competition" als "out-of-competition" worden getest, waarbij er voornamelijk urinestalen worden afgenomen. In het kader van de afname van een staal wordt bepaalde informatie geregistreerd, zoals de naam, de geboortedatum, het geslacht, etc. van de atleet. Gezien het meeste dopinggebruik zich "out-of-competition" voordoet, werd het whereabouts-systeem gecreëerd om "out-of-competition" dopingtesten efficiënter te laten verlopen.⁴⁷⁹ Daarnaast is ook ADAMS, WADA's online systeem voor het bewaren, het beheren en het delen van data, een zeer handige tool in het kader van dopingcontroles.

203. In deze Masterproef werd dus een algemeen beeld geschetst van hoe de strijd tegen doping wordt gevoerd. In deze strijd tegen doping is echter niet alles toegelaten. Het antidopingbeleid dient namelijk plaats te vinden binnen het wettelijk kader van de AVG. Na een inleiding tot de AVG werd immers geconcludeerd dat deze Verordening van toepassing is op een overgroot deel van de gegevensverwerking dat plaatsvindt in het kader van het antidopingbeleid.

204. Zowel de toepasselijke dopingregelgeving als data protection-regelgeving werd bijgevolg beschreven. Wanneer de AVG echter in relatie wordt gebracht met de normering en praktijken inzake de strijd tegen doping, kan worden vastgesteld dat hier bepaalde

---

⁴⁷⁹ Atleten die tot de "Registered Testing Pool" behoren dienen uitgebreide informatie over hun "whereabouts" te verstrekken door middel van "Whereabouts Filings" waarin zij vergaande informatie betreffende hun locatie verschaffen.

spanningen heersen. Er werd dan ook geconstateerd dat bepaalde bepalingen inzake het antidopingbeleid momenteel strijdig zijn met de AVG. Een juridische analyse en interpretatie van de WADC en International Standards enerzijds en AVG anderzijds toonde concrete bezorgdheden vanuit het perspectief van data protection in het kader van dopingcontroles aan.

205. Vanuit het standpunt van de data protection-regelgeving werden volgende situaties als problematisch gekenmerkt: de rechtsgronden op basis waarvan gevoelige persoonsgegevens worden verwerkt in het kader van dopingcontroles; het ontbreken van verduidelijking in de WADA-documenten over wie in een concrete situatie verwerkingsverantwoordelijke en verwerker kunnen zijn; de gebrekkige informatie die in het kader van dopingcontroles wordt verstrekt; het ontbreken van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling voor elke risicovolle verwerking; de vaag geformuleerde beperkingen en weigering van het uitoefenen van het recht van toegang tot persoonlijke informatie; het niet stroken van de automatische en verplichte publicatie op het internet van alle antidoping inbreuken met het proportionaliteitsbeginsel; de doorgifte van persoonsgegevens aan derde landen op basis van passende waarborgen en afwijkingen; en tot slot de bedreigingen voor het proportionaliteitsbeginsel in het antidopingbeleid⁴⁸⁰. Een meer vergaande aanpassing van de WADA-documenten aan de AVG is dus wenselijk, waarbij de gedane aanbevelingen als leidraad kunnen dienen.

206. Tot slot werd bij wijze van praktische interpretatie getoetst of atleten en sportfederaties de geschetste situaties wel degelijk als problematisch ervaren en of zij de aanbevelingen als wenselijk achten. Uit interviews blijkt dat de respondenten zich in bepaalde problemen en aanbevelingen kunnen vinden, terwijl zij in andere gevallen niet dezelfde bezorgdheden delen. Vooral inzake (uitdrukkelijke) toestemming voor de verwerking van (gevoelige) persoonsgegevens en openbaarmaking van antidoping inbreuken deelt het merendeel van de respondenten niet dezelfde bezorgdheden en kunnen zij zich moeilijk vinden in de geadviseerde aanpassingen. Zij vinden namelijk dat in deze gevallen een eerlijke en zuivere sport primeert op een verdere afstemming van de dopingregelgeving op de AVG en op een betere bescherming van persoonsgegevens.

207. Deze Masterproef beantwoordt bijgevolg verscheidene vragen. Ze schetst het juridisch kader omtrent doping, beschrijft wat er met de data van atleten gebeurt in het kader van dopingcontroles, legt uit wat de AVG is en dat deze van toepassing is op het antidopingbeleid, schetst de tegenstrijdigheden die de WADC vertoont met de AVG en

---

⁴⁸⁰ Bijvoorbeeld het beschikken over vergaande informatie over persoonlijke activiteiten inzake het whereabouts-systeem.

toetst deze strijdigheden tot slot aan de verwachtingen van atleten en sportfederaties. Op deze manier wordt dan ook de algemene onderzoeksvraag beantwoord, gezien verschillende bezorgdheden vanuit het oogpunt van de AVG in het kader van dopingcontroles en de strijd tegen doping worden geformuleerd. Hoewel deze Masterproef dus een antwoord biedt op vele vragen, geeft zij ook aanleiding tot nieuwe vragen. Ze toont namelijk aan dat bepaalde situaties die op basis van een juridische analyse en interpretatie als problematisch worden aangemerkt en de daarbij horende aanbevelingen, toch nog op wat weerwerk stoten in de praktijk. Inzake (uitdrukkelijke) toestemming en openbaarmaking van antidoping inbreuken rijst dan ook de vraag hoe maatregelen te vinden die zowel meer conform de AVG zijn, alsook rekening houden met de door atleten en sportfederaties gegeven opmerkingen hieromtrent en hoe deze maatregelen er dan zouden uitzien. De beantwoording van deze vragen overtreft echter het onderzoek gevoerd in deze Masterproef, gezien hierbij niet enkel rekening dient te worden gehouden met een juridische interpretatie en analyse van de problematiek. Bij dergelijk onderzoek is het wenselijk zowel juristen (waaronder juristen gespecialiseerd in sportrecht, alsook in data protection), sociologen, sportwetenschappers als sportpsychologen te betrekken. Op die manier kan deze materie op een duurzame manier worden opgelost.

208. Deze Masterproef raakt bijgevolg nog maar aan het oppervlak van het onderzoek dat omtrent deze materie kan worden gevoerd. Ze biedt verschillende inzichten en aanbevelingen, maar het is duidelijk dat onderzoek naar dit onderwerp zeker niet is uitgeput met deze Masterproef. Naar de toekomst toe kunnen hieromtrent vanuit een juridisch oogpunt, doch ook vanuit en vooral samen met andere disciplines, nog interessante en pertinente vragen worden gesteld en andere inzichten worden geboden.

Bibliografie

---

1. Internationale normen

1.1. World Anti-Doping Agency

1.1.1. World Anti-Doping Code

- World Anti-Doping Code, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2021_wada_code.pdf (geconsulteerd op 11 oktober 2020).

1.1.2. International Standards en andere documenten

- International Standard for Code Compliance by Signatories, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/international_standard_isccs_2020.pdf (geconsulteerd op 17 oktober 2020).
- International Standard for Education, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/international_standard_isccs_2020.pdf (geconsulteerd op 17 oktober 2020).
- International Standard for Laboratories, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/isl_2021.pdf (geconsulteerd op 25 oktober 2020).
- International Standard for Results Management, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/international_standard_isrm_-_2020.pdf (geconsulteerd op 17 oktober 2020).
- International Standard for Testing and Investigations, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/international_standard_isti_-_2020.pdf (geconsulteerd op 17 oktober 2020).
- International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2021_ispppi_en_24092020.pdf (geconsulteerd op 25 oktober 2020).
- International Standard for Therapeutic Use Exemptions, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/international_standard_istue_-_2020.pdf (geconsulteerd op 17 oktober 2020).
- International Standard for the List of Prohibited Substances and Methods (Prohibited List), 2021, <https://www.wada->

ama.org/sites/default/files/resources/files/2021list_en.pdf (geconsulteerd op 29 oktober 2020).

- Athletes' Anti-Doping Rights Act, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/athlete_act_en.pdf (geconsulteerd op 5 april 2021).
- Verklaring van Lausanne over Doping in de Sport van 4 februari 1999, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/lausanne_declaration_on_doping_in_sport.pdf (geconsulteerd op 11 oktober 2020).

1.2. Andere

- Verklaring van Kopenhagen over Anti-Doping in de Sport van 13 maart 2003, https://www.fdfa.be/sites/default/files/atoms/files/699_Akte%20in%20het%20Engels.pdf (geconsulteerd op 15 oktober 2020).
- Internationale Conventie tegen Doping in de Sport van 19 oktober 2005, UNESCO, http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31037&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html (geconsulteerd op 15 oktober 2020).

2. Europese normen

2.1. Europese Unie

2.1.1. *Primair Unierecht*

- Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de Europese Unie, *Pb.C.* 7 juni 2016, afl. 202, 13.
- Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, *Pb.C.* 7 juni 2016, afl. 202, 47.
- Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie, *Pb.C.* 7 juni 2016, afl. 202, 389.

2.1.2. *Secundair Unierecht*

A. Verordeningen

- Verord. EP.Raad nr. 2016/679, 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn

95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), *Pb.L.* 4 mei 2016, afl. 119, 1.

- Uitvoeringsverord.Comm. nr. 2016/1250, 12 juli 2016 overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de gepastheid van de door het EU-VS-privacyschild geboden bescherming (Kennisgeving geschied onder nummer C(2016) 4176) (Voor de EER relevante tekst), *Pb.L.* 1 augustus 2016, afl. 207, 1.

B. Richtlijnen

- Richtl.EP.Raad nr. 95/46/EG, 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, *Pb.L.* 23 november 1995, afl. 281, 31.

C. Beschikkingen van de Europese Commissie

- Besch.Comm. nr. 2000/518/EG, 26 juli 2000 overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de passende bescherming van persoonsgegevens in Zwitserland (Kennisgeving geschied onder nummer C(2000) 2304) (Voor de EER relevante tekst), *Pb.L.* 25 augustus 2000, afl. 215, 2.
- Besch.Comm. nr. 2000/520/EG, 26 juli 2000 overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad, betreffende de gepastheid van de bescherming geboden door de Veiligheidsbeginselen voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de daarmee verband houdende vaak gestelde vragen, die door het ministerie van Handel van de Verenigde Staten zijn gepubliceerd (Kennisgeving geschied onder nummer C(2000) 2441) (Voor de EER relevante tekst), *Pb.L.* 25 augustus 2000, afl. 215, 7.
- Besch.Comm. nr. 2002/2/EG, 20 december 2001 overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad, betreffende de gepastheid van de bescherming van persoonsgegevens geboden door de Canadese Personal Information Protection and Electronic Documents Act (Kennisgeving geschied onder nummer C(2001) 4539), *Pb.L.* 4 januari 2002, afl. 2, 13.

2.1.3. Andere EU-bronnen

- Opinion 3/2008 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Code Draft International Standard for the Protection of Privacy, 1 augustus 2008, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2008/wp156_en.pdf (geconsulteerd op 8 december 2020).

- Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf (geconsulteerd op 8 december 2020).
- Letter from the Article 29 Data Protection Working Party to the World Anti-Doping Agency, 5 maart 2013, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/other-document/files/2013/20130305_letter-to-wada_en.pdf (geconsulteerd op 2 december 2020).
- Letter from the Article 29 Data Protection Working Party to the World Anti-Doping Agency – Annex, 5 maart 2013, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/other-document/files/2013/20130305_letter-to-wada_annex_en.pdf (geconsulteerd op 2 december 2020).
- Letter from the European Data Protection Board to the Presidency of the Council of the EU on WADA, 9 oktober 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out2019-0035_wada_4.pdf (geconsulteerd op 2 december 2020).

2.2. Raad van Europa

- Anti-dopingverdrag van de Raad van Europa van 16 november 1989, *CETS*, nr. 135.
- Aanvullend Protocol bij het Anti-dopingverdrag van 12 september 2002, *CETS*, nr. 188.

3. Wetgeving

3.1. Interne normen

3.1.1. Samenwerkingsakkoorden

- Samenwerkingsakkoord 9 december 2011 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende dopingpreventie en -bestrijding in de sport, *BS* 26 juni 2012.
- Samenwerkingsakkoord 17 december 2014 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 9 december 2011 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de

Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende dopingpreventie en -bestrijding in de sport, *BS* 27 januari 2016.

3.1.2. Akten van de wetgevende machten

- Wet 2 april 1965 waarbij de dopingpraktijk verboden wordt bij sportcompetities, *BS* 6 mei 1965, 5165.
- Decr.VI. 27 maart 1991 inzake medische verantwoorde sportbeoefening, *BS* 11 juni 1991, 12876.
- Decr.VI. 13 juli 2007 inzake medisch [en ethisch] verantwoorde sportbeoefening, *BS* 13 september 2007.
- Decr.VI. 9 maart 2012 houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 9 december 2011 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende dopingpreventie en -bestrijding in de sport, *BS* 4 april 2012.
- Decr.VI. 25 mei 2012 betreffende de preventie en bestrijding van doping in de sport, *BS* 12 juli 2012 (zgn. Antidopingdecreet).
- Decr.VI. 19 december 2014 houdende aanpassing van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012 aan de Code 2015, *BS* 2 februari 2015.
- Decr.VI. 13 maart 2015 houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 17 december 2014 tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 9 december 2011 tussen de Vlaamse Gemeenschap, Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende dopingpreventie en -bestrijding in de sport, *BS* 7 april 2015.

3.1.3. Besluiten van de Vlaamse Regering

- B.VI.Reg. 19 oktober 2012 houdende uitvoering van het decreet van 25 mei 2012 betreffende de preventie en bestrijding van doping in de sport, *BS* 7 november 2012.
- B.VI.Reg. 13 februari 2015 houdende uitvoering van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012, *BS* 26 maart 2015 (zgn. Antidopingbesluit).

3.1.4. Adviezen Vlaamse Overheid

- VLAAMSE SPORTRAAD, *Advies over de wijzigingen aan het Antidopingdecreet*, 20 juli 2020, <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/38330> (geconsulteerd op 7 april 2021).

- VLAAMSE SPORTRAAD, *Advies over wijzigingen aan het samenwerkingsakkoord betreffende dopingpreventie en -bestrijding in de sport*, 20 juli 2020, <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/38329> (geconsulteerd op 7 april 2021).

3.2. Canadese normen

- Personal Information Protection and Electronic Documents Act (S.C. 2000, c. 5), <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/P-8.6/FullText.html> (geconsulteerd op 4 maart 2021).

4. Rechtspraak

4.1. Europees Hof van Justitie

- HvJ 15 december 1995, nr. C-415/93, ECLI:EU:C:1995:463, Union royale belge des sociétés de football association ASBL/Jean-Marc Bosman, Royal club liégeois SA/Jean-Marc Bosman en anderen en Union des associations européennes de football (UEFA)/Jean-Marc Bosman.
- HvJ 19 februari 2002, nr. C-309/99, ECLI:EU:C:2002:98, J. C. J. Wouters, J. W. Savelbergh en Price Waterhouse Belastingadviseurs BV/Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten.
- HvJ 18 juli 2006, nr. C-519/04 P, ECLI:EU:C:2006:492, David Meca-Medina en Igor Majcen/Europese Commissie.
- HvJ 6 oktober 2015, nr. C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650, Maximillian Schrems/Data Protection Commissioner (Schrems I).
- HvJ 16 juli 2020, nr. C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559, Data Protection Commissioner/Facebook Ireland Ltd en Maximillian Schrems (Schrems II).

5. Rechtsleer

5.1. Boeken

- BENSOUSSAN, A., *General Data Protection Regulation: texts, commentaries and practical guidelines*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2017, 528 p.
- DAVID, P., *A Guide to the World Anti-Doping Code, The Fight for the Spirit of Sport*, Cambridge, Cambridge University Press, 2017, xxiii + 602 p.
- DEDECKER, D., MATTENS, G., LEFEVER, K. en DE RANTER, P., *Handboek Sportrecht*, Gent, Story Publishers, 2013, 400 p.
- MAESCHALCK, J., VERMEERSCH, A. en DE SEADELEER, K., *Sportrecht*, Brugge, die Keure, 2019, xviii + 415 p.

- PANAGIOTOPOULOS, D.P., *Sports Law – Law Sportiva & Lex Olympia – Theory and Praxis*, Athene, Ant. N. Sakkoulas Publishers, 2011, 739 p.
- SIEKMANN, R.C.R., *Introduction to International and European Sports Law – Capita Selecta*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2012, xxxiii + 419 p.
- VAN DER SLOOT, B., PAUN, M. en LEENES, R., *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping: A Study of the European Legal Framework*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2020, xxii + 258 p.
- VIRET, M., *Evidence in Anti-Doping at the Intersection of Science and Law*, Den Haag, T.M.C. Asser Press, 2015, xxvi + 821 p.
- VOIGT, P. en VON DEM BUSSCHE, A., *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Practical Guide*, Cham, Springer, 2017, ix + 383 p.

5.2. Bijdragen in verzamelwerken

- POUND, R.W. en CLARKE, K., "Doping in sport" in NAFZIGER, J.A.R. en ROSS, S.F. (eds.), *Handbook on International Sports Law*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited, 2011, 133-161.

5.3. Bijdragen in tijdschriften

- COSTELLO, R.A., "Schrems II: Everything Is Illuminated?", *European Papers* 2020, afl. 5, 1045-1059.
- FRANSEN, T. en DE BACKER, M., "Algemene Verordening Gegevensbescherming: Naar een nieuw concept inzake bescherming van persoonsgegevens?", *NJW* 2018, afl. 378, 190-203.
- GELLERT, R. en GUTWIRTH, S., "The legal construction of privacy and data protection", *CLSR* 2013, afl. 29, 522-530.
- GUTWIRTH, S., "De toepassing van het finaliteitsbeginsel van de Privacywet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens", *TPR* 1993, afl. 4, 1409-1477.
- HALT, J., "Where is the privacy in WADA's "whereabouts" rule?", *Marq. Sports L. Rev.* 2009, afl. 20, 267-289.
- JENART, C., "Zelfregulering en de bescherming van grondrechten: de casus van doping in de elitesport", *TBP* 2016, afl. 4-5, 279-299.
- KORNBECK, J., "Transferring athletes' personal data from the EU to third countries for anti-doping purposes: applying Recital 112 GDPR in the post-Schrems era", *IDPL* 2016, afl. 6, 291-298.

- KORNBECK, J., "Athlete consent as a legal base for data transfers to third countries for anti-doping purposes, under EU and German law", *Int. Sports Law J.* 2017, 68-85.
- KORNBECK, J., "Statutory provision as a legal base for data transfers to third countries for anti-doping purposes, under EU and German law", *Int. Sports Law J.* 2020, 55-81.
- KUNER, C., "Reality and Illusion in EU Data Transfer Regulation Post Schrems", *German Law Journal* 2017, afl. 18, 881-918.
- MACGREGOR, O., GRIFFITH, R., RUGGIU, D. en MCNAMEE, M., "Anti-doping, purported rights to privacy and WADA's whereabouts requirements: A legal analysis", *Fair Play* 2013, afl. 1, 13-38.
- VAN WITTENBERGHE, S., "Privacywet en sportbeheer – De belangrijkste spelregels", *Vlaams Tijdschrift voor Sportbeheer* 2009, afl. 212, 39-47.
- VIORESCU, R., "2018 Reform of EU Data Protection Rules", *Eur. J.L. & Pub. Admin.* 2017, afl. 4, 27-39.

5.4. Studies

- VAN DER SLOOT, B., PAUN, M., LEENES, R., MCNALLY, P. en YPMA, P., *Anti-Doping & Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practices in the EU Member States in light of the General Data Protection Regulation*, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) of the Tilburg University and Spark Legal, 2017, 238 p.

6. Kranten

- X, "Dopingschandaal: WADA sluit Rusland vier jaar uit van internationale sportevenementen", 9 december 2019, <https://www.demorgen.be/nieuws/dopingschandaal-wada-sluit-rusland-vier-jaar-uit-van-internationale-sportevenementen~b1e00591/> (geconsulteerd op 28 maart 2021).

7. Websites

7.1. Website World Anti-Doping Agency

- ADAMS, <https://adams.wada-ama.org/adams/login.do?prompt=true&nopopup=true> (geconsulteerd op 13 november 2020).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Who we are", <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Governance", <https://www.wada-ama.org/en/governance> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "The Code", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "2021 Code Review", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code/2021-code-review> (geconsulteerd op 11 oktober 2020).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Code Compliance", <https://www.wada-ama.org/en/code-compliance> (geconsulteerd op 15 oktober 2020).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Governments", <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are/anti-doping-community/governments> (geconsulteerd op 15 oktober 2020).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "UNESCO Convention ratifications", <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are/anti-doping-community/governments/unesco-convention-ratifications> (geconsulteerd op 15 oktober 2020).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information (ISPPPI) summary of changes (Following the Limited Supplementary Consultation Phase)", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2021_ispppi_-_summary_of_changes_following_june_2020_limited_consultation_1.pdf (geconsulteerd op 25 oktober 2020).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "WADA issues revised 2021 International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information", 24 september 2020, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2020-09/wada-issues-revised-2021-international-standard-for-the-protection-of-privacy-and> (geconsulteerd op 25 oktober 2020).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "WADA publishes redesigned, more athlete-friendly, 2021 Prohibited List", 30 september 2020, <https://www.wada->

- ama.org/en/media/news/2020-09/wada-publishes-redesigned-more-athlete-friendly-2021-prohibited-list (geconsulteerd op 29 oktober 2020).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "WADA issues 2021 International Standard for Laboratories", 1 oktober 2020, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2020-09/wada-issues-revised-2021-international-standard-for-the-protection-of-privacy-and> (geconsulteerd op 29 oktober 2020).
  - WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "The Doping Control Process", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/wada_doping_control_aag_eng_web.pdf (geconsulteerd op 5 november 2020).
  - WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Whereabouts", <https://www.wada-ama.org/en/questions-answers/whereabouts> (geconsulteerd op 11 november 2020).
  - WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Athlete Whereabouts", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/wada_whereabouts_aag_eng_web.pdf (geconsulteerd op 11 november 2020).
  - WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "ADAMS", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/adams> (geconsulteerd op 13 november 2020).
  - WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Agreement governing the use and sharing of information in WADA's Anti-Doping Administration and Management System ("ADAMS")", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_adams_user_agreement_ado_version_2015.pdf (geconsulteerd op 18 november 2020).
  - WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Implementation", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/adams/implementation> (geconsulteerd op 18 november 2020).
  - WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Athlete Consent Form", <https://www.wada-ama.org/en/resources/doping-control-process/athlete-consent-form> (geconsulteerd op 18 november 2020).
  - WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Lebanon becomes 191st country to ratify UNESCO Anti-Doping Convention", 26 november 2020, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2020-11/lebanon-becomes-191st-country-to-ratify-unesco-anti-doping-convention> (geconsulteerd op 1 december 2020).
  - WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Governance", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/governance_mapping_2021_en_final_1.png (geconsulteerd op 10 februari 2021).
  - WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "NADO Expert Advisory Group", <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are/governance/nado-expert-advisory-group> (geconsulteerd op 10 februari 2021).

- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "Legitimacy of Anti-Doping", 17 juni 2009, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA_Legitimacy_of_AntiDoping_20090617.pdf (geconsulteerd op 21 februari 2021).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "WADA and its Partners Keep the Spotlight on Clean Sport at 2016 SportAccord Convention", 27 april 2016, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2016-04/wada-and-its-partners-keep-the-spotlight-on-clean-sport-at-2016-sportaccord> (geconsulteerd op 21 februari 2021).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "What we do", <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do> (geconsulteerd op 26 februari 2021).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "WADA Comments on Article 29 Working Party Second Opinion", https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA_Comments_WP29_FullVersion.pdf (geconsulteerd op 7 maart 2021).
- WORLD ANTI-DOPING AGENCY, "WADA's revised International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information (ISPPPI) comes into effect", 1 juni 2018, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2018-06/wadas-revised-international-standard-for-the-protection-of-privacy-and-personal> (geconsulteerd op 5 april 2021).

7.2. Andere

- BOSS, P.V., "Selected topics on GDPR in doping – is the hunter hunted?", 19 juni 2018, <http://gdpr.sport/wp-content/uploads/2018/06/Presentation-GAISF-20180619-bianchischwald.pdf> (geconsulteerd op 15 april 2021).
- EUROPEAN COMMISSION, "Adequacy decisions", https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/adequacy-decisions_en (geconsulteerd op 4 maart 2021).
- EUROPEAN DATA PROTECTION BOARD, "Over de EDPB", https://edpb.europa.eu/about-edpb/about-edpb_nl (geconsulteerd op 2 december 2020).
- EUROPEAN DATA PROTECTION BOARD, "Wettelijk kader", https://edpb.europa.eu/legal-framework_nl (geconsulteerd op 2 december 2020).
- GONZALEZ FUSTER, G. en HIJMANS, H., "The EU rights to privacy and personal data protection: 20 years in 10 questions", 13 mei 2019, https://cris.vub.be/ws/portalfiles/portal/45839230/20190513.Working_Paper_Gonzalez_Fuster_Hijmans_3_.pdf (geconsulteerd op 25 maart 2021).

- KLEINER, J., "Sports and data protection: practical insights", 18 juli 2018, <https://www.expertguides.com/articles/sports-and-data-protection-practical-insights/aroffzxs> (geconsulteerd op 15 april 2021).
- KLOZA, D., CALVI, A., CASIRAGHI, S., VAZQUEZ MAYMIR, S., IOANNIDIS, N., TANAS, A. en VAN DIJK, N., "Data protection impact assessment in the European Union: developing a template for a report from the assessment process", 11 september 2020, https://cris.vub.be/ws/portalfiles/portal/53602836/dpialab_pb2020_1_final.pdf (geconsulteerd op 25 maart 2021).
- LIEDEKERKE, "Het Schrems II-arrest en de gevolgen voor de praktijk", 2020, <https://www.liedekerke.com/p-het-schrems-ii-arrest-en-de-gevolgen-voor-de-praktijk-2020-418.html> (geconsulteerd op 7 maart 2021).
- NADO VLAANDEREN, <https://www.dopingvrij.vlaanderen> (geconsulteerd op 10 februari 2021).
- NADO VLAANDEREN, "Wettelijk kader", <https://www.dopingvrij.vlaanderen/wettelijk-kader/> (geconsulteerd op 7 april 2021).
- REDA, K., "Anti-doping rules in a GDPR world", 17 januari 2020, <https://www.hewitsons.com/latest/news/anti-doping-rules-in-a-gdpr-world> (geconsulteerd op 15 april 2021).
- SPORT VLAANDEREN, "Neen tegen doping – Zeg neen tegen doping", <https://www.sport.vlaanderen/slim-sporten/lichaam/neen-tegen-doping/> (geconsulteerd op 15 april 2021).
- UNESCO, "International Convention against Doping in Sport", <https://en.unesco.org/themes/sport-and-anti-doping/convention> (geconsulteerd op 7 april 2021)
- VIRET, M., "How Data Protection Crystallises Key Legal Challenges in Anti-Doping", 7 mei 2019, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/how-data-protection-crystallises-key-legal-challenges-in-anti-doping-by-marjolaine-viret> (geconsulteerd op 16 december 2020).
- X, "WADA's Anti-Doping Rules Not So Dope According to the EU Data Protection Watchdog", 5 maart 2020, <https://www.williamfry.com/newsandinsights/news-article/2020/03/05/wadas-anti-doping-rules-not-so-dope-according-to-the-eu-data-protection-watchdog> (geconsulteerd op 15 april 2021).

Bijlage I: lijst van geïnterviewde personen

- Anoniem interview, atleet, 31 maart 2021 (online vragenlijst).
- Anoniem interview, voorzitter nationale sportfederatie, 6 april 2021 (online vragenlijst).
- Anoniem interview, atleet, 6 april 2021 (online vragenlijst).
- Anoniem interview, atleet, 6 april 2021 (online vragenlijst).
- Anoniem interview, voorzitter nationale sportfederatie, 10 april 2021 (online vragenlijst).
- Anoniem interview, atleet, 11 april 2021 (online vragenlijst).
- Anoniem interview, atleet, 15 april 2021 (online vragenlijst).
- Anoniem interview, atleet, 17 april 2021 (online vragenlijst).
- Anoniem interview, atleet, 19 april 2021 (online vragenlijst).

VRAGENLIJST MASTERPROEF: “Bezorgdheden vanuit het oogpunt van data protection-regelgeving – specifiek de Algemene Verordening Gegevensbescherming – in de strijd tegen doping”

---

1. Introductie onderzoek Masterproef

Mijn naam is Loni Riskin en ik ben masterstudente Internationaal en Europees recht aan de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Gezien ik zelf 12 jaar als solist aan kunstschaatsen heb gedaan en daarna nog 5 jaar in het nationaal synchroon schaatsteam ‘Team Phoenix’ heb gezeten, wou ik bij het schrijven van mijn Masterproef mijn passie voor mijn rechtenstudies en sport combineren. Bijgevolg onderzoek ik in mijn Masterproef wat de bezorgdheden vanuit het oogpunt van data protection-regelgeving – specifiek de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG/GDPR) – in het kader van dopingcontroles en de strijd tegen doping zijn.

In het kader van dopingcontroles worden vele (gevoelige) persoonsgegevens van atleten en andere betrokken personen verwerkt. Het gaat hierbij om de naam, het adres, de geboortedatum, het geslacht, etc. van de atleet, maar ook gegevens over de gezondheid van de sporter, die voortkomen uit de analyse van de stalen die worden afgenomen in het kader van dopingtesten. Wanneer de AVG in relatie wordt gebracht met de normering en praktijken inzake de strijd tegen doping, kan worden vastgesteld dat hier bepaalde spanningen heersen. Ondanks het World Anti-Doping Agency (WADA) en antidopingorganisaties (ADOs) doorheen de jaren al vele inspanningen hebben geleverd om het antidopingbeleid beter af te stemmen op de regelgeving inzake gegevensbescherming, kan toch worden geconstateerd dat dit beleid op verscheidene vlakken nog tekortschiet op vlak van conformiteit met de data protection-normering. Zeker sinds de introductie van de AVG, die een hoog beschermingsniveau bij de verwerking van persoonsgegevens van natuurlijke personen, zoals sporters, garandeert, kan worden gesteld dat bepaalde bepalingen inzake het antidopingbeleid strijdig zijn met de Verordening. Aan de hand van een juridische analyse en interpretatie van de dopingregelgeving enerzijds, met nadruk op de World Anti-Doping Code (WADC) en haar

International Standards, en de AVG anderzijds heb ik onderzocht welke deze concrete bezorgdheden en problemen vanuit het perspectief van data protection in het kader van dopingcontroles zijn.

Ik wil hierbij in een volgend deel van mijn Masterproef onderzoeken of bovengenoemde bezorgdheden stroken met de verwachtingen van atleten, sportfederaties en hun data protection officers (DPOs). In dit kader werd dan ook onderstaande vragenlijst opgesteld.

Alvast bedankt voor uw deelname.

Met vriendelijke groet,

Loni Riskin

2. Geïnformeerde toestemming

Naam en contactgegevens promotor en onderzoeker:

- Prof. Dr. Serge Gutwirth
- Loni Riskin: loni.riskin@vub.be

Doel en methodologie van het onderzoek:

Het doel van dit onderzoek is om te peilen naar de mening en verwachtingen van atleten, sportfederaties en hun data protection officers (DPOs) inzake gegevensbescherming in het kader van dopingcontroles. U wordt gevraagd hiervoor een vragenlijst in te vullen, waarin wordt gepeild naar uw persoonlijke mening en ervaringen omtrent dit onderwerp.

Duur van het invullen van de vragenlijst:

Ongeveer 1 uur

Toestemming:

Door het invullen van deze vragenlijst geef ik de toestemming dat mijn antwoorden zullen worden gebruikt in het kader van de Masterproef van Loni Riskin, masterstudente Internationaal en Europees recht aan de VUB. Ik begrijp dat mijn deelname aan dit onderzoek vrijwillig is en ik het recht heb om mijn deelname op elk moment stop te zetten (daarvoor hoef ik geen reden te geven en er kan voor mij geen nadeel uit ontstaan). De resultaten van dit onderzoek kunnen worden gebruikt voor wetenschappelijke doeleinden en mogen worden gepubliceerd. Mijn naam wordt daarbij niet gepubliceerd gezien ik op de hoogte werd gesteld dat mijn antwoorden zullen worden geanonimiseerd. Anonimiteit en de vertrouwelijkheid van de gegevens worden in elk stadium van het onderzoek gewaarborgd.

De verwerking van deze gegevens is overeenkomstig de bepalingen van de AVG/GDPR. De gegevens zullen niet langer worden bijgehouden dan nodig en zullen worden bijgehouden en beschermd overeenkomstig de geldende regels.

Voor vragen, de uitoefening van mijn rechten (inzage gegevens, stopzetting deelname, etc.) en om op de hoogte te worden gesteld van de stand van het onderzoek weet ik dat ik terecht kan bij: Loni Riskin, loni.riskin@vub.be.

Ik stem toe om deel te nemen: ja/nee (schrappen wat niet past)

3. Afkortingen

AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming (beter bekend als de GDPR)
DPO	Data Protection Officer
ISPPPI	WADA's International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information
(N)ADO	(Nationale) Antidopingorganisatie
WADA	World Anti-Doping Agency
WADC	World Anti-Doping Code

4. Vragenlijst

Iedere vraag zal worden aangevat met een inleiding tot de betreffende problematiek en mijn eigen vaststellingen hieromtrent. Daaropvolgend worden één of meerdere vragen over die problematiek gesteld. U mag antwoorden in de daarvoor voorziene vakken. Indien u wordt gevraagd of u het eens/oneens bent met een bepaalde vaststelling, gelieve dan ook uw mening te staven. Indien u bepaalde vragen niet kan/wil beantwoorden, mag u deze blanco laten.

Vraag 1. Zijn er op het eerste zicht al bepaalde bezorgdheden/bemerkingen die u heeft omtrent dopingcontroles en de bescherming en verwerking van persoonsgegevens of bepaalde problemen die u hieromtrent al heeft ervaren?

Vraag 2. Artikel 6 van WADA's International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information (ISPPPI) kwalificeert onder andere (uitdrukkelijke) toestemming van de betrokkene of een andere persoon als geldige rechtsgrond om de (gevoelige) gegevens van atleten te verwerken. Indien wordt gesteund op toestemming voor de verwerking van persoonsgegevens, verduidelijkt de AVG dat "*de betrokkene vrijelijk, specifiek, geïnformeerd en ondubbelzinnig met de verwerking van diens persoonsgegevens dient in te stemmen*".⁴⁸¹ Indien atleten echter weigeren hun toestemming te verstrekken voor het verwerken van hun persoonsgegevens in het kader van dopingcontroles kunnen hier sancties en negatieve gevolgen aan worden verbonden (bijvoorbeeld het in de weg staan van de verdere betrokkenheid bij de sport, een overtreding van de WADC, het ongeldig maken van de resultaten van wedstrijden, etc.). Gezien de negatieve consequenties verbonden aan de weigering van toestemming door atleten, hebben atleten niet echt een andere keuze dan toe te stemmen, willen zij betrokken blijven in de sport. Hierdoor kan de toestemming dan ook niet worden gekwalificeerd als "vrijelijk gegeven" en kan niet worden gezien als een geldige rechtsgrond voor het verwerken van persoonsgegevens in de strijd tegen doping, gezien deze grond niet voldoet aan de vereisten van de AVG.

- Bent u het eens of oneens met de vaststelling dat toestemming niet kan worden gezien als "vrijelijk gegeven" in de context van de strijd tegen doping?

---

⁴⁸¹ Overw. 32 en art. 4, 11) AVG.

- Heeft u in het verleden reeds toestemming moeten geven opdat uw gegevens in het kader van een dopingcontrole zouden worden verwerkt?
- Indien het antwoord op de tweede vraag affirmatief was, had u het gevoel dat u geen andere keuze had dan het verlenen van uw toestemming?

Vraag 3. De betrokkene op wie de persoonlijke informatie betrekking heeft (*in casu* de atleet) dient te worden geïnformeerd over de verwerking van diens persoonlijke informatie in het kader van een dopingtest. Wanneer de informatie die de ADO dient te verstrekken overeenkomstig artikel 7.1 ISPPPI wordt getoetst aan de vereisten opgelegd door de artikelen 13 en 14 AVG, is op te merken dat ADOs bepaalde informatie overeenkomstig de ISPPPI niet dienen te verschaffen aan de sporter, terwijl deze informatie door de AVG wel wordt vereist. Zo dient de ADO onder meer niet de grond op basis waarvan de persoonlijke informatie wordt verwerkt te verduidelijken aan de betrokkene. Ook dient de ADO niet te vermelden dat de atleet het recht heeft diens toestemming voor de verwerking van diens persoonsgegevens te allen tijde in te trekken. Het valt dus aan te raden dat WADA de te verstrekken informatie overeenkomstig artikel 7.1 ISPPPI nog beter afstemt op de vereisten opgelegd door de artikelen 13 en 14 AVG.

- Bent u het eens of oneens met de vaststelling dat er in het kader van dopingcontroles nog te weinig informatie dient te worden verstrekt aan de atleten inzake de verwerking van hun persoonsgegevens?
- Indien u reeds werd onderworpen aan een dopingtest, werd u naar uw mening hierbij voldoende informatie verstrekt over de verwerking van uw persoonsgegevens?

Vraag 4. In het algemeen wordt er in het hele proces van dopingcontroles vrij weinig informatie verstrekt aan de atleten. Zo verkrijgen atleten weinig informatie over de precieze redenen waarom zij in de "Registered Testing Pool" zullen worden opgenomen en dus whereabouts-informatie dienen te verstrekken. Ook over het feit waarom een atleet in bepaalde omstandigheden wel een dopingtest moet laten afnemen en in andere omstandigheden niet wordt beperkte informatie verstrekt.

- Bent u het eens of oneens met de vaststelling dat er in het algemeen te weinig informatie wordt verstrekt aan atleten in het hele proces van dopingcontroles?
- Indien u reeds in een "Registered Testing Pool" werd opgenomen, werd u dan op de hoogte gebracht van de precieze redenen waarom u voor deze pool werd geselecteerd?
- Indien u reeds een dopingtest heeft moeten laten afnemen, werd u dan geïnformeerd over de redenen waarom u werd gekozen voor het verstrekken van een staal?
- Kan u nog andere soorten van informatie bedenken die momenteel niet worden verstrekt aan atleten, maar wel nuttig zouden zijn voor hen om op de hoogte van te zijn?

Vraag 5. Indien persoonlijke informatie van een atleet of andere betrokken persoon wordt verwerkt in het kader van dopingcontroles, voorziet de ISPPPI een recht van toegang tot persoonlijke informatie voor deze personen. Indien *"a particular case plainly conflicts with the integrity of the anti-doping system or an Anti-Doping Organization's ability to plan or conduct No Advance Notice Testing or to investigate and establish anti-doping rule violations or other legal claims"* kan de betrokkene dit recht van toegang echter niet uitoefenen. Daarnaast zijn ADOs niet verplicht een verzoek tot toegang tot persoonlijke informatie van betrokkenen te beantwoorden indien het verzoek *"a disproportionate burden on the Anti-Doping Organizations in terms of cost or effort given the nature of the Personal Information in question"* oplegt.

Deze uitzonderingen zijn echter zeer vaag geformuleerd en zijn dan ook niet in overeenstemming met het recht van inzage tot persoonsgegevens van de betrokkene, zoals bepaald in de AVG. De Verordening stipuleert namelijk dat *"de betrokkene het recht heeft om uitsluitend te verkrijgen over het al dan niet verwerken van hem betreffende persoonsgegevens en om inzage te krijgen van die persoonsgegevens"*.⁴⁸²

- Vindt u dat atleten of andere betrokken partijen steeds hun recht van toegang tot persoonlijke informatie moeten kunnen uitoefenen, wat de omstandigheden ook zijn?
- Heeft u reeds van dit recht van (een verzoek tot) toegang tot uw persoonlijke informatie in het kader van dopingcontroles gebruik gemaakt?
- Indien het antwoord op de vorige vraag affirmatief was, werd uw (verzoek tot) toegang al eens geweigerd? Zo ja, op welke gronden werd deze toegang dan geweigerd?

---

⁴⁸² Art. 15 AVG.

Vraag 6. Artikel 14.3.2 WADC bepaalt dat in het geval van een antidoping inbreuk de ADO die verantwoordelijk is voor Results Management de genomen beslissing omtrent de inbreuk openbaar dient te maken, met inbegrip van de sport, de overtreden antidopingregel, de naam van de sporter of andere persoon die de overtreding heeft begaan, de verboden stof of verboden methode en de opgelegde sancties. De bekendmaking geschiedt ten minste door de vereiste informatie op de website van de ADO te plaatsen en de informatie daar te laten staan gedurende één maand of de duur van een eventuele onverkiesbaarheid van de atleet. Er vindt dus een automatische en verplichte publicatie op het internet plaats van alle antidoping inbreuken. WADA geeft een tweeledige verantwoording voor deze publicatie. Ten eerste voorkomt dergelijke openbaarmaking volgens WADA dat *"atleten die geschorst zijn een andere rol binnen de georganiseerde sport gaan vervullen (zoals coach, technisch adviseur of official) of als atleet aan een andere sport gaan deelnemen terwijl de WADC een verbod oplegt"*. Ten tweede benadrukt WADA de afschrikkende werking van een publicatie op het internet: *"enerzijds functioneert het als een sanctie voor zij die een inbreuk hebben gepleegd en anderzijds moeten andere sporters bewust worden gemaakt van het feit dat geen enkele sporter, zelfs topsporters niet, ongestraft vals kan spelen."*⁴⁸³

Ondanks deze verantwoording strookt de automatische en verplichte openbaarmaking echter niet met de principes van noodzakelijkheid en proportionaliteit, welke overeenkomstig de AVG, beginselen inzake de verwerking van persoonsgegevens uitmaken en steeds moeten worden gerespecteerd. Beide redenen die WADA verschaft ter verantwoording van de publicatie kunnen namelijk op een minder ingrijpende manier dan door middel van een automatische en verplichte publicatie worden bereikt, welke in verhouding staan tot de feiten en omstandigheden van de betreffende zaak. Om te voorkomen dat atleten een andere rol binnen de georganiseerde sport gaan vervullen of als atleet aan een andere sport gaan deelnemen kan hiervoor bijvoorbeeld een "bewijs van goed gedrag" worden vereist, welke niet verschaft zal worden aan atleten die een antidoping inbreuk hebben gepleegd.

Om uit te maken of de publicatie van de sanctie noodzakelijk en proportioneel is, dienen de specifieke elementen van een zaak mee in overweging te worden genomen (de ernst van de antidoping inbreuk, het niveau van de atleet, of de atleet meerderjarig of minderjarig is, etc.). Wanneer men na het in overweging nemen van al deze verschillende

---

⁴⁸³ Second opinion 4/2009 from the Article 29 Data Protection Working Party on the World Anti-Doping Agency (WADA) International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations, 6 april 2009, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp162_en.pdf, p. 16 (geconsulteerd op 8 december 2020).

elementen tot de conclusie komt dat een publicatie van de inbreuk toch noodzakelijk is, dient er gebruik gemaakt te worden van een minder vergaande vorm van publicatie, zoals een eenmalige publicatie (bijvoorbeeld een persbericht). Daarnaast kan men bijvoorbeeld ook kiezen voor een anonieme publicatie van de sanctie. Ook de duur van de publicatie zou kunnen worden beperkt, waarbij de publicatie maar een korte periode zichtbaar is voor het brede publiek en daaropvolgend in een tweede fase enkel toegankelijk is voor de betrokkenen bij het antidopingbeleid (zoals bijvoorbeeld ADOs en IFs).

- Bereikt de automatische en verplichte publicatie op het internet van alle antidoping inbreuken volgens u de door WADA vooropgestelde doelstellingen, namelijk (1) voorkomen dat atleten die geschorst zijn een andere rol binnen de georganiseerde sport gaan vervullen of als atleet aan een andere sport gaan deelnemen en (2) zowel zij die de inbreuk hebben gepleegd als andere sporters afschikken?
- Bent u het eens of oneens met de vaststelling dat de automatische en verplichte publicatie op het internet van alle antidoping inbreuken, waarbij onder meer de naam van de atleet en de opgelegde sancties worden vermeld en dit voor een periode van ten minste één maand, niet noodzakelijk en proportioneel is om de doelstellingen vooropgesteld door WADA te bereiken?
- Bent u het eens of oneens met de vaststelling dat deze doelstellingen door minder vergaande maatregelen kunnen worden bereikt?

Vraag 7. Het proportionaliteitsbeginsel en de proportionaliteitstest, waar noodzakelijkheid een belangrijk onderdeel van uitmaakt, is een van de hoekstenen inzake het data protection-systeem. Dit beginsel houdt in dat voor de verwerking van persoonsgegevens de persoonsgegevens steeds toereikend, ter zake dienend en beperkt

tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt dienen te zijn. Bedreigingen voor het proportionaliteitsbeginsel blijven in de antidopingcontext echter alomtegenwoordig, gezien standaardisering een leidinggevend beginsel is in het antidopingbeleid.

Bijvoorbeeld: in het kader van het whereabouts-systeem kan in vraag worden gesteld of alle vereisten die dit systeem oplegt proportioneel zijn. Whereabouts-informatie is een cruciaal middel om "out-of-competition" testen efficiënter te laten verlopen. Voor elke dag vereisen dat de atleet diens adres waar hij/zij zal overnachten vermeldt, alsook de naam en het adres van persoonlijke activiteiten zoals school en werk, lijkt echter de grenzen van proportionaliteit te overschrijden.

- Bent u het eens of oneens met de vaststelling dat de vereisten in het kader van het antidopingbeleid in bepaalde gevallen het noodzakelijkheids- en proportionaliteitsbeginsel overschrijdt?
- Indien het antwoord op de eerste vraag affirmatief was, heeft u zelf nog voorbeelden waarbij u vindt dat het antidopingbeleid het noodzakelijke en proportionele overschrijdt of heeft u zelf bepaalde verplichtingen moeten voldoen in het kader van het antidopingbeleid die u niet proportioneel vond in vergelijking met het doel dat werd nagestreeft?

Vraag 8. De AVG is sinds 25 mei 2018 van toepassing in de Europese Unie en garandeert een hoge bescherming bij de verwerking van persoonsgegevens van natuurlijke personen, zoals sporters.

- Heeft u sinds de invoering van de AVG in 2018 een verbetering in de bescherming van uw persoonsgegevens in het kader van dopingcontroles gemerkt?

Vraag 9. Heeft u zelf nog andere bekommernissen met betrekking tot de bescherming en verwerking van persoonsgegevens inzake dopingcontroles?

Vraag 10. De afweging tussen de strijd tegen doping en een zuivere sportwereld en de bescherming van persoonsgegevens is zeer moeilijk. Er moet een strijd tegen doping worden gevoerd om een zuivere en eerlijke sportwereld te kunnen realiseren. In deze strijd tegen doping is echter niet alles gepermitteerd. Het doel heiligt niet alle middelen. Er moet namelijk ook rekening worden gehouden met de bescherming van persoonsgegevens van de sporters. Het is niet omdat een atleet door het gebruik van verboden middelen of substanties bepaalde waarden waarop een eerlijke sportwereld steunt heeft geschonden, dat dit maakt dat de persoonsgegevens van de atleet in mindere mate moeten worden beschermd.

- Wat vindt u zelf van deze stelling?

Vraag 11. Heeft u zelf nog andere bemerkingen die u wenst toe te voegen?

Student

Naam: Loni Riskin

Rolnummer: 0527462

Opleiding: Master in de rechten Internationaal en Europees recht

Academiejaar: 2020-2021

Masterproef

Titel: Bezorgdheden vanuit het oogpunt van data protection-regelgeving – specifiek de Algemene Verordening Gegevensbescherming – in de strijd tegen doping

Promotor: Serge Gutwirth

De masterproef waarvoor de student een credit behaalt, en waaromtrent geen 'non disclosure agreement' (NDA of geheimhoudingsovereenkomst) werd opgesteld, kan kosteloos worden opgenomen in de catalogus van de Universiteitsbibliotheek mits expliciete toestemming van de student.

De student kiest in het kader van de mogelijkheid tot kosteloze terbeschikkingstelling van zijn/haar masterproef volgende optie:

- OPEN ACCESS: wereldwijde toegang tot de full tekst van de masterproef
- ENKEL VANOP DE CAMPUS: enkel toegang tot de full tekst van de masterproef vanop het VUB-netwerk
- EMBARGO WAARNA OPEN ACCESS VOLGT: pas wereldwijde toegang tot de full tekst van de masterproef na een opgegeven datum, met name ...
- EMBARGO WAARNA ENKEL TOEGANG VANOP DE CAMPUS VOLGT: enkel vanop de campus toegang tot de full tekst van de masterproef na een opgegeven datum, met name ...
- GEEN TOESTEMMING voor terbeschikkingstelling

De promotor bevestigt de kennisname van het voornemen van de student tot terbeschikkingstelling van de masterproef in de catalogus van de Universiteitsbibliotheek.

Datum:

Handtekening promotor:

Dit document wordt opgenomen in de masterproef. De student die het formulier niet toevoegt aan de masterproef en/of geen keuze heeft aangeduid en/of het formulier niet ondertekend heeft en/of geen kennisgeving aan de promotor heeft gedaan, wordt geacht geen toestemming tot openbaarmaking te verlenen. In dat geval zal de masterproef enkel worden gearhiveerd, maar is deze niet publiek toegankelijk.

Opgesteld te Erps-Kwerps op 15 mei 2021.

Handtekening student:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'L. Liskin', written on a white background.

Afgifte- / ontvangstbewijs masterproef

AFGIFTE- / ONTVANGSTBEWIJS MASTERPROEF	
Persoonsgegevens: Naam + voornaam: RISKIN Loni Rolnummer: 0527462 Opleiding: Internationaal en Europees recht	
Titel van de masterproef zoals op het voorblad van het ingediende werk: <i>Bezorgdheden vanuit het oogpunt van data protection-regelgeving – specifiek de Algemene Verordening Gegevensbescherming – in de strijd tegen doping</i>	
Engelse vertaling van de titel (verplicht): <i>Concerns from the point of view of data protection regulation – specifically the General Data Protection Regulation – in the fight against doping</i>	
Naam: Riskin Loni	Handtekening:
<i>Vak voorbehouden voor medewerker faculteitssecretariaat:</i>	
De student heeft zijn/haar Masterproef ingeleverd op	
Datum van afgifte:	
Naam ontvanger:	

Verklaring van authenticiteit

VERKLARING VAN AUTHENTICITEIT

De ondertekende verklaring van authenticiteit is een integrale component van het geschreven werk (Bachelorproef of Masterproef) dat wordt ingediend door de student.

Met mijn handtekening verklaar ik dat:

- ik de enige auteur ben van het ingesloten geschreven werk¹;
- ik dit werk in eigen woorden heb geschreven;
- ik geen plagiaat heb gepleegd zoals gedefinieerd in artikel 118 van het Onderwijs- en Examenreglement van de VUB; waarbij de meest voorkomende vormen van plagiaat zijn (niet-limitatieve lijst):
  - aard 1: tekst overnemen van andere auteurs, weliswaar met bronvermelding maar zonder gebruik van aanhalingstekens waar het om een letterlijke overname gaat;
  - aard 2: tekstfragmenten overnemen van andere auteurs, al dan niet letterlijk, zonder bronvermelding;
  - aard 3: verwijzen naar primair bronmateriaal waar de tekst en bronvermelding al dan niet letterlijk wordt overgenomen uit niet-vermelde secundaire bronnen;
  - aard 4: tekstfragmenten overnemen van andere auteurs, al dan niet met bronvermelding, met geringe en/of misleidende tekstaanpassingen.
- ik in de tekst en in de referentielijst volledig heb gerefereerd naar alle internetbronnen, gepubliceerde of ongepubliceerde teksten die ik heb gebruikt of waaruit ik heb geciteerd;
- ik duidelijk alle tekst heb aangeduid die letterlijk is geciteerd;
- ik alle methoden, data en procedures waarheidsgetrouw heb gedocumenteerd;
- ik geen data heb gemanipuleerd;
- ik alle personen en organisaties heb vermeld die dit werk hebben gefaciliteerd, dus alle ingediende werk ter evaluatie is mijn eigen werk dat zonder hulp werd uitgevoerd tenzij uitdrukkelijk anders vermeld;
- dit werk noch een deel van dit werk werd ingediend aan een andere instelling, universiteit of programma;
- ik op de hoogte ben dat dit werk zal gescreend worden op plagiaat;
- ik alle origineel onderzoeksmateriaal onmiddellijk zal indienen op het Decanaat wanneer hierom wordt gevraagd;
- ik op de hoogte ben dat het mijn verantwoordelijkheid is om na te gaan dat ik word opgeroepen voor een hoorzitting en tijdens de periode van hoorzittingen beschikbaar te zijn;
- ik kennis genomen heb van artikel 118 van het Onderwijs- en Examenreglement van de VUB omtrent onregelmatigheden en dat ik op de hoogte ben van de disciplinaire sancties;
- de afgedrukte kopie die ik indienende identiek is aan de digitale kopie die ik oplaadde op Turnitin.

Student familienaam, voornaam: Riskin Loni

Datum: 15 mei 2021

Handtekening:

¹ Voor groepswerken zijn de namen van alle auteurs verplicht. Hun handtekeningen staan collectief borg voor de volledige inhoud van het geschreven werk.